

KÖNYV

144 Ft

HÉT

IV. ÉVFOLYAM 21. SZÁM • 2000. NOVEMBER 2.

KULTURÁLIS KÉTHETILAP

Ember és gondolat
László György

Kertész Ákos
A Gödrös
mozija

Interjú
Peer Krisztiánnal
Szikora Jánossal

Nyerges András
Cápa a XX. század
szardíniásdobozában

Csányi Vilmossal és
Makovecz Benjáminnal

Írófaggató
Ungvári Tamás

Film

Folyóirat-
szemle

A boldogság művészete Beszélgetés a dalai lámával

Foto: Tassy Márk

Az Interneten is a Libri...

www.libri.hu

Az Online Könyvbirodalom

A K.u.K. KIADÓ AJÁNLATA

Órízem a szemed

104 oldal, velűrbársony-kötésben 1300 Ft
A K.u.K. kiadó újabb vetűr versantológájában a meggégző szemelűről szűlű verselűből vűlögűt Baranyi Ferenc, Czirke Ferenc illusztrációjával.

Baranyi Ferenc: Anti-Orfeusz

96 oldal, kűtve 800 Ft
Baranyi ismét szűlgűl egy meglepetéssel: műs verselű mellett egy rűha és bravűrszű műűdjűben, szűnetkűszűnűben eműkűlűk szűnetűmeire. Gyűrű Andrűs rajzavűl.

Anna Seghers: A hetedik kereszt

Unikum Kűnyvek, 384 oldal, kűtve 1600 Ft
Az írűű szűletűsűnek 100. őrűfordulójűra jelenűk meg a remek regűny, amelybűl annak idejűn vilűgsűkerű amerikai film is készűlt, a fűszerepben Spencer Tracyvel.

Krűdy Gyula: Ferenc Jűzsef rendet csinál

Unikum Kűnyvek, kb. 240 oldal,
kűtve 1400 Ft

Krűdy Gyulának a K.u.K. korűl szűlű olyan rűsűl kerűlűk a kűnyvbű, amelyek eddűg nagy tűbűsűgűkben csak korabeli hűrlapokvűn rejtűztek, kűlűmben meg sűha nem jelenűk meg. A gyűjteműnyűt őrűszűllűtűta: Kelecsűnyi Lászlű.

Kellér Andor: Bal négyes pűholy

Unikum Kűnyvek, 352 oldal, kűtve 1600 Ft
A legendűs szűnhűű szűkember őrű szerve-dűrves. Kűnyűs Beűthy Lászlű, a szűzű elűjűnek kűlűnűs fűgűrűje a pompűs regűry fűűűse. A hatvanas őrűvek egyik nagy sűkerű volt e kűnyv: szűngűűd vilűlűzűtűtűt is hosszű ideg jűtsűzűtű a Thűria Szűnhűű.

Hans Habe: A hűlű

484 oldal, kűtve 1750 Ft
Rűműbűben meggyűllűkűk Hertha Erziűn call-girl. Hűgsza a gyűlűkos urűrű? A sűker őrű a hűműv hűghűszűsa. Nyűkűn őrűzetűnek a hatűlűl; a crűkűs rűporter; a gyűlűkos fedezű lapkűűdű, a kiadű becsűvűgűűn lűzűdű fia; az őrűgyűvű, aki megvűsűrűje a halott elűtűt; az őrűkozűt apja, a Vűa Veneto luxus-hűgyűllűkűje; a rendűfűűnűk, aki műűgűlűzűtűtűsa elűtű „meg meg akarű mutattű”; s vűgezetűl az okos írű: a gyűlűkos. Nyűkűn nyűolctűlekűpp szűműlűnek be az eseműnyekűrűl.

A varűzslafos wok

64 oldal, vűgűg szűnes őrűtelűfűűkkel,
kűtve 1200 Ft

A Wok, ez a kűnai csűdaedűrűy vűlűbűn mindenre képes a kűnyűtűban. Ez a kűnyv – a nagy sűkerű Ferenc Jűzsef fűlűtűk pűrűje – őrűdekes, de kűnyűn eműkűszűlűhetű őrűteleket őrűjűrű a Wokhoz.

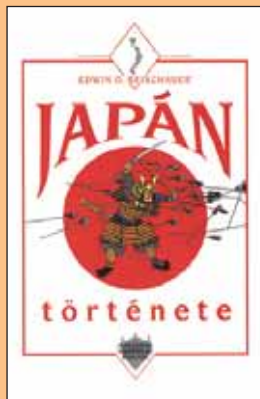

K.u.K. Kiadű
1108 Nűpűfűdű u. 15./L.
Tel.: 239-1189, 359-1634
E-mail: kukkiado@tűx.hu

K.u.K. KANTSON KűNYVEINKBEE!

A MAECENAS Kűnyvkiadű karűcsűnyű ajűnlata

Edwin O. Reischauer: Japűn tűrtűnete

2. kiadűs
Az olvasműnyűs, sodrű, izgalműs őrű precűz tanulműny olvastűn a Japűnt őrűvezű misztikum szűmos rejtűlye feltűrűl az Olvasű elűtű, de az őrűzűai szűperhatalom politikűi, gazdasűgi őrű kulturűlis sokszűnűsűgűnek őrűi varűzsa tovűbbra is lenyűgűzűű marad.
Fordítottű: Kűsera Katalin őrű Kűllai Tibor
Maecenas Tűrtűnelemkűnyvek sorozat
B/5. kűtve, 340 oldal,
2500 Ft

Weiszűr Attila – Weiszűr Balűz:
Csatűk kislexikona
Az emberisűg tűrtűnelme – sajnos – vűres csatűk tűrtűnete is. A szerűk hat fűldrűsz szűraz-fűldű, lűgi őrű tűngeri őrűszűcepűsűnak adatait ismertetik az i.e. XV. szűzadtűl kezdűve napjainkűg, kűzel 650 őrűkűzet tűrtűnetűt, s mintegű 1200 hadvűzűrt illetűve uralkodűt is beműtatnak.
Maecenas Tűrtűnelemkűnyvek sorozat
B/5. kűtve, 284 oldal,
kb. 2200 Ft

Kosztolűnyű Dezsű:
36 vers – 36 Poems
A Maecenas Kűnyvkiadű Kosztolűnyű Dezsű talűn legszűbb verseinek gyűjteműnyűvel folytatűja kűtűnyelvű – magyar-angol – verskűtet sorozatűt. A kűlteműnyeket a Londonban őrűlű neves műfordítű, Zollman Pűter ihletűt fordítűsűban őrűvezheti az Olvasű.
104 X 172 mm, kűtve: plűs + aranyűnyoműs + vűdűfűlia, 144 oldal
1500 Ft

Ludwig Emil:
Fűlűvidűki műeműlűk-kalauz
A Magyar Nemzet neves publicistűja bebarangolta az elszűkűtűt fűlű-magyarozűgi vűrme-gűyeket, huszűnyűolc őrű le-forgűsa alatt vagy negűven rűszletben. Utazűsai, kutatűsai leltűra e kűnyvbűn olvashatű. A szerű sűjűt rajzűival gazdagűt illusztrűt kűtet nűlkűlűzűhetűtlen kalauz mindzűk szűműra, akik szeműlyesen is szűvesen felkerűsűk a magyar műlt őrűpűtűzetűi eműleket.
165 X 236 mm, kűtve, 212 oldal, 1500 Ft

Kurt Vonnegut:
Áldja meg az Isten, Mr Rosewater
2. kiadűs
Eliot Rosewater az egyik leg-hatalmasabb amerikai va-gűyon ura: őrű a Rosewater alapűvűny elűkű. A tűrsasűg alapszűbűlya szerint az elűkűt csakis abban az esetben lehet eműozdűtűni tűtsűtűgűbűl, ha bizonyűthűtűan eműbeteg, Eliot annak lűtsűk. Pűldűl őrűnkűtűs tűzűlűtűnak őrűll őrű nekűlűt, hogy dollűrmlűliűt szűtűossza azok kűzűtűt, akik az őrű gyermekeinek nyűlűvűnűtűjűk magukat...
Fordítottű: Szűlűgyű Tibor
110X195 mm,
264 oldal, 1500 Ft

Halottak napja

Mostani számunk lapzártája október 23-ához esett közel, megjelenésének dátuma halottak napjára esik. Ez a két dátum, az 1956-os magyar forradalom emlékünnepe, és a nap, amikor halottaira emlékezik mindenki, sok családban – szomorú módon – valóságosan is összefügg. Kollektív történelmi emlékezetünk nemzetünk történetének dicsőséges eseményeként ünnepli a szabadság pillanatát, és gyászolja '56 halottait, a magántörténelem állandó szereplőiként pedig özvegyek, árvák, boldogtalan szülők emlékeznek a szeretett férfire, nőre, gyermekre november 2-án, halottak napján.

Én is átéltem október 23-át. Lehettem volna áldozat.

1956. október 23-a után egy-két nappal a Móricz Zsigmond körtéren vágott keresztül, a sarki élelmiszerbolt elől indulva a hatos villamos megállójához, egy fiatal nő – kismama –, karján pólyába burkolt csecsemővel. A csecsemő hallgatott, talán aludt, a tér néptelen volt, az emberek nem szívesen bújtak elő akkor, távolból robbanások, dörrenések hallatszottak, majd furcsa, karistoló hang hallatszott, mintha a járdát kaparná valaki a fiatal nő háta mögött. A kismama hátrafordult, és amit akkor ott látott, attól annyira megrémült, hogy egész életében emlékezett rá: egy lövedék fejezte be tehetetlenségi erőtlől hajtott röpülését a sarkától tíz-húsz centiméterre. Az a lövedék eltalálhatta volna őt is, a csecsemőt is, véget vethetett volna huszonhárom éves életének, árvává téve a három hónapos csecsemőt. Megeshetett volna az is, hogy a karjában tartott csecsemőt éri halálos sérülés, esélyt sem kapva az élettől, a történelemtől, hogy felnőtté növekedjék. A huszonhárom éves fiatal nő az édesanyám volt, a csecsemő a karján én magam. Az eset után – érthető okokból – a család napokig a pincében élt társasági életet.

A történet a családi rémtörténetek része, édesanyám gyerekkoromban sokszor mesélte, amikor arról akart meggyőzni, hogy fenn a mennyekben valaki vigyáz ránk.

1956. október 23-a ma már történelem. Én még elmondhatom, hogy átéltem, a húgom már nem, ő a forradalom után kilenc hónappal született.

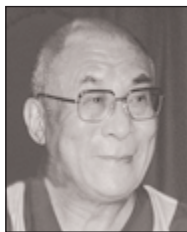
S hogy mindez pontosan hogyan is volt, már nem tudom megkérdezni édesanyámtól.

Halottak napján én rá emlékezem.

Kiss József

KÖNYVHÉT

A TARTALOMBÓL

A boldogság művészete
Beszélgetés a dalai lámával
4. oldal

Interjú
Peer Krisztiánnal
7. oldal

A visszatérés évada
Interjú Szikora Jánossal
10. oldal

Írófaggató
Ungvári Tamást faggatta
Nádra Valéria
14. oldal

4 **A boldogság művészete**
Beszélgetés a dalai lámával
(Sári László)

6 **Rengeteg**
(-ás)
Első versek
(-berkes)

7 **A Palatinus egyik zászlóshajója**
Peer Krisztián új próza- meg verses-
kötetere készül
(Szénási Zsófia)

8 FILM
(Bagota Edit)

9 **Interjú Csányi Vilmostal**
és Makovecz Benjáminnal
(Mátraházi Zsuzsa)

10 SZÍNHÁZ
A visszatérés évada
Interjú Szikora Jánossal
(Abrahám Katalin)

11 EMBER ÉS GONDOLAT
László Györggyel
beszélget Nádor Tamás

12 **Nyíltság**
és tapintat
(iszlai)
Kertész Ákos:
A Gödrös mozija

13 OLVASÓSZEMÜVEG
Nyerges András:
Cápa a 20. század
szardíniásdobozában

14 ÍRÓFAGGATÓ
Ungvári Tamást
kérdte Nádra Valéria

15 HANGRÖGZÍTŐ

16 SIKERLISTA

17 FOLYÓIRATSZEMLE
Balkán: Birodalmak és nemzetek
(H. B.)

19 KÖNYVAJÁNLÓ

23 MEGJELENT KÖNYVEK
2000. OKTÓBER 6–19.

Megjelenik kéthetente • Ára: 144 Ft • Előfizetőnek: 120 Ft • Előfizetési díj: 2880 Ft egy évre • Kiadja: Kiss József Könyvkiadó, Kereskedelmi és Reklám Kft. • Szerkesztőség, hirdetésfelvétel, előfizetés: 1114 Budapest, Kanizsai u. 41. • Telefon/fax: 466-0703, telefon: 209-1875, 209-9140, 209-9141 • E-mail: konyvh@dpq.hu • Főszerkesztő, felelős kiadó: **Kiss József** • Főszerkesztő-helyettes: **Csokonai Attila** • Főmunkatárs: **Szikora Katalin** • Lapmenedzser: **Könnnyű Judit** • Művészeti vezető: **Szabó J. Judit** • Szedés, tördelés: **Recent Stúdió, Blaisits Ildikó** • Nyomás: Szikra Lapnyomda Rt. • Felelős vezető: **Lendvai Lászlóné** vezérigazgató • ISSN 1418-4915 • A hirdetésekben közöltékért a kiadó és a szerkesztőség nem vállal felelősséget • Terjeszti árusításban: a Magyar Lapker Rt., a Bibliofil Kft., a Libri Kft., a Lira és Lant Rt. Külföldön előfizethető a Hungaropress Sajtóterjesztő címén: 1117 Budapest, Budafoki út 70., Hungarica E. C., 2013 Pomáz, Pf: 146. Lapunk megjelenését támogatja a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Nemzeti Kulturális Alapprogram.

A boldogság művészete

Beszélgetés a dalai lámával

A teokratikus Tibetben (15–20. sz.) már az első uralkodók, vagyis dalai lámák mindegyike terjedelmes írásos életművet hozott létre. A teokrácia intézménye, vagyis a világi és az egyházi hatalom egyszemélyes birtoklása és gyakorlása feltételezte az uralkodók jártasságát mindkét tudományosság (világi és egyházi) diszciplínáiban. Ennek köszönhető, hogy a dalai lámák, a világ legképzettebb főpapjai, tudós szerzőként és gyakran szépirodalomként is jelentős műveket alkottak. Volt közöttük teológus, történész, asztrológus, nyelvész, aforizmaszerző és népszerű költő is. Viszonylag terjedelmes önéletrajzokat írtak, megörökítve bennük koruk politikai eseményeit.

Tenzin Gjaco, a 14. dalai láma, aki október 12-től 14-ig nem hivatalos látogatáson ismét nálunk járt, magyarországi ismertségét és népszerűségét éppen önéletrajzával (Száműzetésben – szabadon) alapozta meg. De tucatnyi más mű szerzőjeként, előadóként, buddhista tanítóként is jól ismert. Két nyilvános szereplésakor Budapesten a Nemzeti Sportcsarnok úgy megtelt érdeklődőkkel, ahogy korábban (gyanítom) egyetlen kulturális rendezvényen sem. Még a sorok közt, a lépcsőkön és a korlátokon is ültek. Egyik előadásának a címe A boldogság művészete volt.

– Használhatók Nyugaton a keleti „üdvtechnikák”? – kérdeztem a dalai lámától egy korábbi találkozásunkkor. – Hisz ebben?

– Az emberek mindenütt a világon egyformák. Alaptermészetét illetően nem különböztethető meg keleti és nyugati embertípus. Ezt igazolja az is, hogy a történeti Buddha tanításai jól érthetőek és az utóbbi évtizedekben ennyire népszerűek a nyugati világban. Vagyis amit a Kelet kínál válaszul az ember sorskérdéseire, így a boldogulás, a „miként éljek” kérdésére is, az Nyugaton is érvényes, használható.

Úgy gondolom, hogy körünkben a buddhizmus különösen alkalmas jó válaszokkal szolgálni a nyugati kérdésekre. A világnak ezen a felén manapság főként a lelki élet dilemmái foglalkoztatják az itt élőket. Létrehozták az ún. jóléti társadalmat, az anyagi világból minden elérhetővé vált, mégsem érzi jól magát a bőrében a nyugati ember. Úgy látszik, a tudomány és a technika nagyszerű leleményei, eredményei csak

mennyiségi növekedést hoztak, minőségi javulást nem. Sőt, a vívmányaival örökké elfoglalt nyugati ember nem találja a kapcsolatot társaival, önmagával is meghasonlott. Szorong, nyugtalan. Pszichológusok segítségét kéri, keresi a kiutat érzelmi válságaiból. Ezért fordul reménykedve a buddhizmus felé is, és én hiszem, hogy a buddhista tanítás hasznos elgondolásokkal szolgál számára.

– Konkrét, gyakorlati segítséget nyújt, vagy inkább vigasztalást?

– A buddhizmus igen gyakorlatias vallás. Célja az élet minőségének javítása, Buddha ehhez a célhoz talált rá a szenvedések megszüntetéséhez vezető útra. Azt tanítja, hogyan váljon elviselhetővé, könnyebbé az életünk. Szemléleti és életvezetési útmutatással szolgál, a cél eléréséhez megfelelő helyes magatartásformát ajánl. Mindezt igen körültekintően teszi, a buddhista gyakorlat erős filozófiai alapokra épül. Filozófiai alapokra és nem hitbéli dogmákra. Ez azért fontos, mert így az elmélet alkal-

mazásához senkinek sem szükséges hívővé válnia. Bárki méríthet a buddhista tanításból, kiválogathatja a számára hasznos részleteket. Ezeket aztán alkalmazhatja önmagukban, de jobb, ha a nyugati ember összekombinálja őket saját kultúrájának, vallásának idevágó elképzeléseivel. Ha meggyőződéssel válik is valaki a mi tanításunk követőjévé, ne forduljon el korábbi hitétől ezután sem, semmiképp ne tagadja meg azt.

– Őszentségnek tavaly megjelent egy könyve, mely nagy siker mindenütt a világon. Angol nyelvterületen Indiától Amerikáig olvassák az emberek. És most már olvassák Magyarországon is, mert éppen látogatása idejére (az Európa Kiadónál) megjelent magyarul is. A címe Ősi bölcsesség, modern világ. Alcíme pedig Erkölcsi gondolatok az új évezredre. Ez a könyv beavatja az olvasót a buddhista világszemlélet és életvezetési gyakorlat részleteibe?

– Igen. Legalábbis ez volt a szándékom – mondja könyvről a 14. dalai láma, már mostani, budapesti látogatásán. – Ebben a munkámban igyekszem megmutatni a szenvedések megszüntetésének imént említett útját, igyekszem megvilágítani, milyen erkölcsi magatartásra van szükség ahhoz, hogy célhoz érjünk rajta.

Meggyőződésem, hogy a rossz közérzet, a szorongás, a boldogtalanság, amitől ma az ember szenved, jórészt a saját műve. Elvben tehát saját erővel el is kerülhető, vagy megszüntethető. Még a legsúlyosabb gondjainkat folyamatosan újratermelő ipari civilizációs környezetben is.

A gyakorlat alapköve szerintem a „pozitív erkölcsi magatartás”. Jól látható, tapasztalható ugyanis, hogy az erkölcsileg pozitív magatartású emberek boldogabbak, elégedettebbek azoknál, akik nem figyelnek az erkölcsökre, nem alkalmazzák semmilyen erkölcsi tanítás ajánlásait. Ki kellene alakítanunk egy pozitív erkölcsi viszonyt először önmagunkkal, aztán környezetünkkel, társainkkal, a világgal. Hiszem, hogy gondolatainkat, érzéseinket, magatartásunkat ilymódon átfórmálva eleve sokkal

kevesebb szenvedés vár ránk, és ha elkerülhetetlennek bizonyul is valamennyi, azzal sokkal könnyebben megbirkózunk. A könyv arról szól, mit értek pontosan ezen a „pozitív erkölcsi magatartáson” és hogyan valósítható meg.

– Az új évezred együttélési konfliktusai valóban megoldhatók lennének egy újszerű erkölcsi normatíva alkalmazásával?

– Nincs szó új vagy újszerű normákról. A buddhizmus 2500 éves erkölcsstanát ajánlom az olvasónak. Anélkül azonban, hogy vallási tézisekkel traktálnám. Buddha tanítása mindig is elsősorban erkölcsstan volt, s csak ez után a vallás. Most ott tartunk, hogy sokszor a vallás gyakorlásával együtt az erkölcsi szabályokat is kiiktatjuk az életünkéből. Márpedig, ha vallásra nem is mindig, de valamilyen erkölcsi értékrendre feltétlenül szükségünk van a biztonságos életvezetéshez. Különben eltévedünk a világban. Zavarok keletkeznek érzelmi életünkben, de szellemi életünk, munkánk is megítélhetetlenné válik, ellenőrizhetetlen utakra tévedhet például a tudás. Előbb-utóbb képtelenek leszünk megítélni a tudomány eredményeinek felhasználását.

Az emberek tudatában a tudomány újabban kezd a vallás helyébe lépni, mint a legvégső tudás forrása. De az a forrás, melyből a tudomány táplálkozik, nem tud az erkölcsről.

– Őszentsége jól ismeri a nyugati gondolkodást, tudományosságot, és annak a köznapi életre gyakorolt hatásait is. Honnan származnak az ismeretei?

– Gyerekkorom óta izgalommal figyelem a nyugati tudomány vívmányait. Különösen a technikai felfedezések érdekelték. Eleinte csodálkozva bámultam az órák szerkezetét, a filmvetítőt, az autó működését. (Autóból akkoriban – a negyvenes években – összesen három volt egész Tibetben.) Később élénken érdeklődtem a természettudományok iránt, közöttük is lenyűgözött az orvostudomány.

Már évtizedekkel ezelőtt javasoltam, hogy szervezzük meg az együttműködést a ke-

leti és a nyugati orvoslás módszereinek kutatásában. Az amerikai Harvard Egyetem viselkedési orvoslással foglalkozó kutatóival közösen végeztünk is megfigyeléseket a hőfejlesztő gyakorlatokat (tummo) végző buddhista szerzetesek egy csoportján. Javaslatot tettem más „misztikus” gyakorlatok, mint például a levitáció, a lebegés vizsgálatára is. Az efféle gyakorlatok végzése közben zajló élettani folyamatok

Nem pusztán a gyerekkorból megőrzött kíváncsiság, a kultúra és az ember jövője iránt újabbban érzett aggodalom tartja bennem folyamatosan ébren az ilyen irányú érdeklődést, de igen vonzó feladat a nyugati gondolkodás és a buddhista világlátás módszereinek és eredményeinek összevetése is. Nagy kedvvel hasonlítgatom össze megállapításait a világ jelenségeiről, s meg kell mondanom, nemigen talállok egymásnak ellentmondó,

– Ismereteink egy részét a világról – de önmagunkról is – tudósok munkáiból, más részét pedig művészeti alkotásokból, például irodalmi művekből szerezzük. E kettőn és saját tapasztalásainkon kívül más forrásunk nincs is. Ezért egyformán fontos mindegyik, és jó esetben egyformán járulnak hozzá világlátásunk és személyiségünk kialakulásához.

A nyugati irodalom igen alkalmasnak látszik közvetlen hatást gyakorolni az emberre,

Divina Commediából és Lev Tolsztoj műveiből. Az Indiában élő tibeti közösségekben egyébként nagyjából azok a nyugati szerzők népszerűek, akik az indiai értelmiség körében, vagyis akik angolul vagy hindiül hozzáférhetők. Nagy példányszámban és olcsó kiadásban jelentek meg többek között Dosztojevszkij regényei, ismerik az emberek Vernét, Victor Hugót és sok mai lektűrírót.

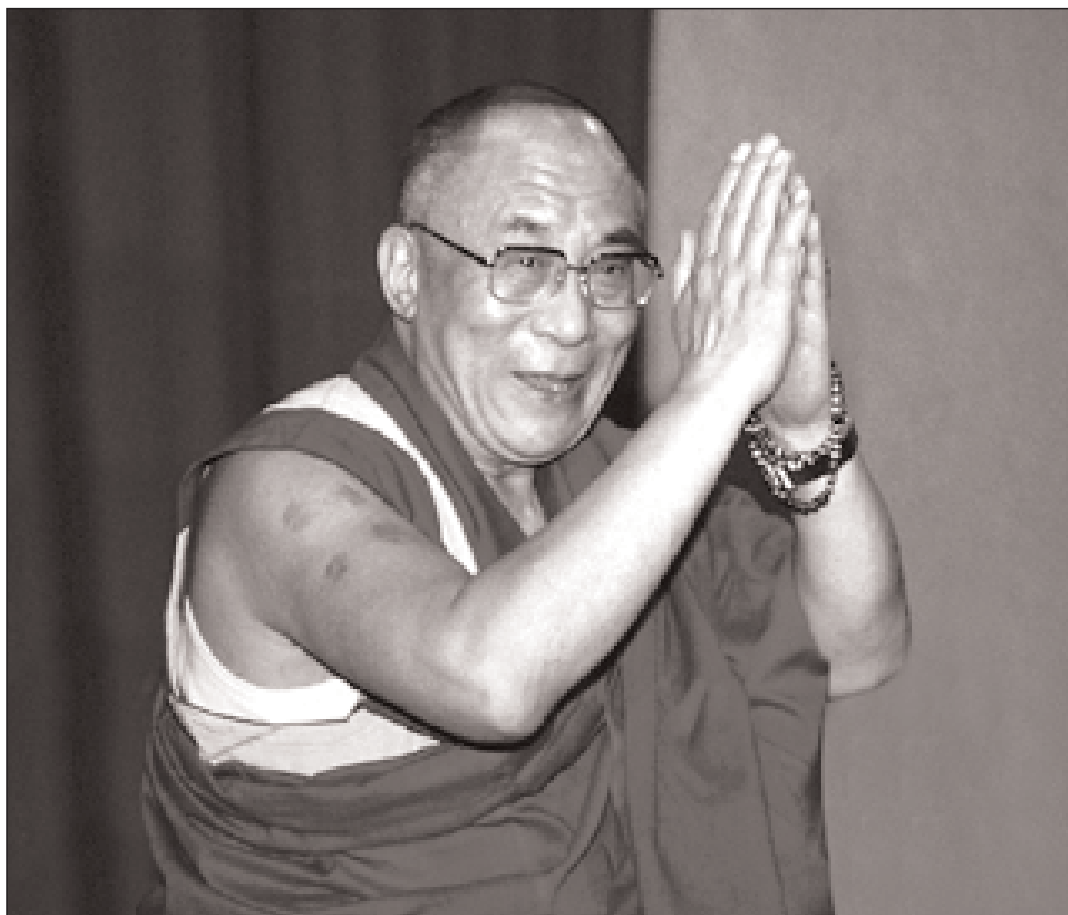
Hogy a könyvek közt, a kultúrában, a tudományban, a politikai életben és egész világunkban könnyebb legyen az eligazodás, kiadtunk tibeti nyelven egy részletes enciklopédiát, melynek újabb, bővített kiadásai folyamatosan követik a világban zajló változásokat.

– Lehet, hogy az eligazodás, a tájékozódás művészete egyenlő a boldogság művészetével?

– A buddhista tanítás azt hirdeti, hogy a szenvedésektől, az élet feleslegesen viselt terheitől való megszabadulás útja a jelenségek helyes felismerésével és azok helyes értelmezésével kezdődik. Ez lenne tehát az eligazodás művelete, vagy ha úgy tetszik, művészete. Miután pedig eligazodtunk, vagyis felismertük a jelenségek, a valóság igazi természetét, biztonsággal választhatjuk meg az annak megfelelő magatartást, helyes viselkedési formát. Ez már önmagában megnyugvás, boldogság forrása, vagy éppen maga a boldogság.

Ezen az úton jó társaink a tudós könyvek minden műfajban. A buddhizmus már említett gyakorlatiasságából következik, hogy ésszerű elgondolással igyekszik megvalósítani a célját. Azt tanítja, hogy minden élethelyzetben meg kell találnunk magunkban a békeséghez, a boldogság eléréséhez legmegfelelőbb eszméket, gondolatokat, érzéseket. Az írott hagyomány és a mai írástudók is sokat segíthetnek ebben. Meg kell találnunk a szót környezetünkkel, szót kell értenünk a világgal. Hogy ne örökös szembenállásban, konfliktusban éljünk vele.

Sári László
Fotó: Tassy Márk

megismerése hasznos lehet a szerzetesi közösségek és a tibeti orvoslás számára, de nyerhetne vele a nyugati is.

Manapság rendszeresen figyelemmel kísérem a társadalomtudományok, elsősorban a filozófiai, az ismeretelméleti gondolkodás eredményeit. Általában évente egyszer összegyűlik nálam az indiai Dharamszalában egy nyugati értelmiségiekből, nagyobb részt fizikusokból, matematikusokból, filozófusokból álló társaság, és megvitatjuk a tudomány legújabb felfedezéseit, a tudományos gondolkodás kérdéseit, dilemmáit.

vagy egymást kizáró állításokat, következtetéseket. A buddhista ismeretelmélet tehát már keletkezése első századaiban igen fejlett volt. Különösen izgalmas, hogy miként válaszolja meg a lételméleti kérdéseket a buddhizmus és miként a nyugati gondolkodás. Meglepően sok hasonlóságot találunk a válaszokban minden területen.

– A tudományok világában való jártassága eléggé meghatározhatja a szemléletét, gondolkodását az emberről általában. Hozzájárulnak-e ennek kialakulásához szépirodalmi olvasmányai? Háttal vannak-e látásmódjára?

éppen közvetettsége, a keleti irodalmakéhoz képest általában indirekt tartalma, gondolatisága révén. Bár akad azért a modern nyugati irodalomban is példabeszéd jellegű olvasmány. Ilyen például Orwell Állatfarmja. Ez nemrégiben jelent meg nálunk tibeti fordításban. Szintén egészen új Heinrich Harrer Hét év Tibetben című híres könyvének tibeti fordítása.

Rám, személy szerint, nagy hatással voltak az európai klasszikusok, akik közül ma már szintén többen olvashatók tibetiül. Jelenleg is készülnek fordítások, így például a

Rengeteg

■ A magyar erdészek fejéből pattant ki a gondolat, hogy államiságunk millenniumának ünnepi esztendejében jelenjék meg egy könyv anyanyelvünk tiszteletére. A nemes kezdeményezést a Tinta Kiadó teljesítette be: ez a minőségelvű szakmai műhely – többek között a Magyar szókincstár közrebozsátója – biztos garancia volt arra, hogy **A mi nyelvünk (Íróink és költőink a magyar nyelvről** alcímmel) a nagyközönség – s ezen belül a nyelvész-társadalom – széles körű érdeklődésére számot tartó antológia, köz- és házi-könyvtárakban alapmű legyen. Olyan vaskos kötet, melynek breviáriumszerű olvasását, rendszeres forgatását aligha nélkülözheti az, aki szereti, csodálja, tanítja, latolgatja, ápolja, javítja: hivatása részeként tudatosan használja, vagy mindennapi emberként beszéli, írja nyelvünket. Az Országos Erdészeti Egyesület elnöksége és a kiadó felkérésére a legilletékesebb szakember, Grétsy László örömmel mondott igent: a részint hasonló korábbi válogatásokban végzett munka tapasztalatával, sok új ötlet fűszerével készítette el az összeállítást. Szerkesztői tevékenysége nyomán e könyv „csaknem háromszáz magyar költőnek és írónak kevés híján ötszáz olyan ver-

sét (olykor versrészletét) vagy prózai műből vett szemelvényét, részletét tartalmazza, amely anyanyelvünkről szól, nyelvünk kifejezőerejét, sajátosságait ecseteli, méltatja”.

A röpke életrajzokkal bemutatott szerzők szoros betűrendbe állítása tárgyilagos redaktori módszer, noha nem engedi, hogy a tárgykör rengetegében tematikus, hangulati vagy egyéb alfejezetek alakuljanak ki. S tanulni is kell az olvasást, az értékek mérlegelését, hiszen például rögvést a legelső két helyen az egymástól olyannyira különböző, egymást nem éppen nagyra becsülő idősebb és fiatalabb kortárs, Ábrányi Emil és Ady Endre versei állanak, s a színvonal eltérés égbekiáltó. Az ábécé-elv jobban kiugratja azt is, kik hiányoznak a gyűjteményből. Bár ez nem irodalomtörténeti szemle, hiányzik, fájdalmasan hiányzik Radnóti Miklós, akinek jócskán volt szép és okos szava a magyar nyelvről („...annyit érek én, amennyit ér a szó versemben...”), a maiak közül pedig mondjuk a nyelvteremtő, a nyelvről prófétáló Esterházy Péter, az utólérhetetlenül nyelvérzékeny Tolnai Ottó és mások. Péchy Blanka szerepeltetése (nem szépírói alkotásaiból vett szemelvényekkel) nemes gesztus – ám akkor miként

maradhatott ki Lőrincze Lajos, aki sokak számára szinte egyet jelentett „édes anyanyelvünkkel”, vagy Fischer Sándor és Montágh Imre, a két legendás beszédtanár? A névsor hiátusai azért szembe-tűnőek, mert meghökkentően sok harmad- és negyedvonalbeli literátor is helyet kapott (főleg a magyar irodalom hullámzóan reprezentált, határainkon túli területeiről), sőt neves és nevenincs dilettánsok is, élen Lisznyai Damó Kálmán okfejtésével, mely a legszerencsétlenebbet igyekszik bizonyítani: hogy a magyar valamennyi másnál tökéletesebb, hajlékonyabb nyelv. Sajnos Grétsy nem ad kritikai fogó-dzót a helyenkénti tudományos melléfogásokhoz vagy hangulati-érzelmi túlkapásokhoz, így a szövegek esetleg azonos becslésként tűnhetnek. Vitatható, hogy a válogató professzor – nyilván tudatosan – igyekezett a tanárpoéták: anyanyelvünk oktatói kedvében járni (másfelől erdész-költőnek is kedveztett...), s „meghívott” olyan, messzibe szakadt ismeretleket (akár egy-két, valójában általa sem ismert és nem is azonosított lírikust), kiknek helyébe érdemesebb akadt volna. Végül: nekem bizony a kitűnően szemelgetett hódoló, szellemes, játékos vallomások mellől hiány-zanak a modern irodalom szerelmes nyelvátkai, a nyelvelméletétekig rugaszkodó

– de a kevésbé beavatott olvasó számára is követhető – szépírói alakzatok.

E kifogásokat Grétsy első-rangú megoldásai és választásai ellensúlyozzák. A magyar nyelvnek szentelt könyv nemegyszer a nyelv könyvévé válik: nyelv és magyar nyelv egymást jótékonyan karolják. Öröm a hazai irodalmi régiséget pásztázó glottológiai felkészültség, öröm az enigmatikus textusokat író Fodor Ákos, a humorista Tabi László, az irodalom köztársaságából kisöprűzött Garai Gábor, a nyelvűbvár Timár György, a szöbűvész Nádasdy Ádám írásaira való figyelmezés.

Elvekről (tulajdonképp milyen viszonyt tanácsos ápolni anyanyelvünkkel?), arányokról („előzheti-e” Berda József Arany Jánost a bevalogatott szövegek számában?), életkori viszonylatokról (a mai negyven alattiak miért rekedtek ki?) nyilván vitázhatnánk. Arról nem, hogy **A mi nyelvünk** specifikus vértetben, mégsem csupán a nyelv ügyét szolgálva lépett antológiáink könyvseregébe: az anyanyelv könyve a hazaszeretet, a történelmi tudat, az önismeret, a szavakban és tettekben kifejeződő morál könyve is.

–ás

A mi nyelvünk
Válogatta, szerkesztette és a kötetet a szerzők életrajzával kiegészítette Grétsy László Tinta Könyvkiadó, 2000

Első versek

■ Györfly Ákos (1976) hangjára felkapjuk a fejünket, pedig nem rikolt, nem ifjonti polgárpukkasztó, metrummal, szóképpel sem bravúroskodik. A költői orgánuma szokatlan. A bensőséges, egyszerű tónus, ami egy alkat, egy világlátás sajátja: úgy képes a nyilvános beszédre, hogy közvetlenül a lélekből szóljon. Nem lelkizik. Dehogy. Mindenekelőtt tájképeket idéz fel, gyakorta ugyanazokat a dombháta-

Dunakanyart, de a szakadatlan változó természeti kép és a költőben folyó változások mindig más fénytörésben, hangulatban vetítik ki az élményt, s őt ez az átváltozás foglalkoztatja. Innét van az, hogy tudatosan reflektál esz-közeneinek elégtelenségére, a megragadható mozzanathatalmas ténye és az ábrázolás esendőségének dilemmájára. „Valamit várni, Valami egészen új, / ami újrendez, egészen az alapoktól újra. /

Ehelyett ez a semmiség, ahogy a fecske érinti / a vizet, mozdulat, apró elmozdulás.../ Ennyi sok hasonlat. Húzom az időt velük. / Leírhatatlan.” Szemlélete mellett előadásmódja is egyszerű, majdnem dísztelen. De lehet-e ékesség nélkül való az, ami pontos, ami mozgásba hozza az olvasó képzeletét: „Egy régen elhagyott ház, ahogy lassan visszaveszi / az erdő” s míg egér motoz, és roskadnak az otffejejtett tárgyak, belátjuk a vándor igazát: ha betöri még az elhagyott kunyhó ablakát is, sietteti az erdő győzelmét, az emberi

tákolmányánál hatalmasabb törvénynek segít. Vagyis: nincsen itt minék segíteni. Itt csak belátni lehet szomorkás rezignációval, hogy meddig terjed az ember hatalma.

Györfly Ákos versbeszédét tagadhatatlan rezignáció lengi át, de csak a belenyugvás értelemében. A lemondás hiányzik belőle. Elfogadja, hogy korlátozott az emberi lét, de nem hiszi, hogy gondviselés nélkül való. A természet nem gonosz: szabályait megérteni annyi, mint közeledni a teljességhez. (Accordia, 2000.)

–berkes

A Palatinus egyik zászlóshajója

Peer Krisztián új próza- meg verseskötetre készül

Ír verset, prózát, újságot, web-oldalt, ami éppen összejön. Vicceset és komolyat. Egyszer kedvvel, egyszer inkább pénzért. Bár több irodalmi ösztöndíj boldog tulajdonosa, nem él Térey János barátjához hasonló költői életvitelt. Szókimondó, nem köntörfalaz, és gyakran trágár. Szavaiból a szakma biztos ismerete árad, rajong az improvizatív feladatokért. Két új könyvet ír most: egy prózát és egy verseskötetet, mindkettő jövő év első felében jelenik meg. Mindkét műnemnek másképp adja meg a tiszteletet: verset kézzel, prózát géppel ír.

– Szoros barátság és szakmai kapcsolat fűz össze Térey Jánossal. Zenekarotoknak lassan megjelenik az első profi albuma...

– Jánossal az olimpia két hete alatt össze voltam zárva, mert az origo nevű web-oldalra együtt írtunk a játékokkal kapcsolatos vicces verseket. Mindennap több órát töltöttünk a papírlap két oldalán, jó mulatság volt, de sokkal több energiánkat szippantotta el, mint ahogy azt előre gondolni lehetett. A Nyelvterület (rapzene) szövegein is együtt dolgoztunk, akkor kiderült, hogy négykezesben egész jók vagyunk, és kibírunk két munkás hetet úgy, hogy közben ne ugorjunk egymás torkának. Formai szempontból ezek az írások bármelyik költészettani antológiába bekerülhetnének, de ettől még nem alkalmaznám rájuk a „vers” megnevezést, inkább alkalmazott irodalomról van szó, amelynek csak akkor és ott volt aktualitása. Én egyébként a rapszövegeimet sem tettem bele egyik kötetembe se, azt gondoltam, hogy az ilyen műfajidegen „termékek” szerepeltetése még provokációnak is soványka lenne.

– Új életre kel a zenekar. Miért éreztétek szükségesnek annak idején, hogy verszövegeitek zenével párosuljanak?

– Végre eljutottunk odáig, hogy az Anima Sound System két professzionális zenészével összefogva kiadhatunk egy albumot, egyelőre úgy néz ki,

hogy a Hungarotonnál. Az egész zenekarosdi jó pár évvel ezelőtt kezdődött, egy dunai városi kiállítás megnyitóján zenére olvastuk fel az akkori rapszövegeinket, és mivel a közönségnek a vártnál jobban tetszett a produkció, elkezdtünk komolyabban foglalkozni a dologgal, vagyis beültünk egy kocsmába hárman, Térey, Poós Zoli meg én, és kitaláltuk az együttes nevét. Körülbelül négy CD-re elegendő szöveget hozott ötletekből közösen írtuk. Adtunk két koncertet, egy számunk felkerült a Tilos Rádió cédéjére (akkor még két tilosos dj-vel, Mangóval és Titussal dolgoztunk), aztán gyakorlatilag be is szüntettük a működésünket. Most talán nemcsak füstje lesz a munkánknak, hanem lángja is.

– Hogy váltál egy biológia iránt érdeklődő, ornitológusnak készülő diákból költővé?

– Az Úr akarta így. Általános iskolában már írtam versikeket Anyák Napjára, aztán jóval később, gimnazistaként erős Adyhatást mutató szerelmes verseket. Ekkor úgy döntöttem, költő leszek, és mint mániás emberhez illik, elkezdtem összegyűjteni a könyvtáramat, és küldözgetni a zsenéket irodalmi folyóiratoknak. A mániákusság és a gyűjtőszeszennyedély mindig is jellemző volt rám, mióta nem madarászom, kirándulni sincs kedvem, mert határozott cél nélkül minnek, most

éppen az akváriumokra „kattantam rá”, egyszobás albérlésben van belőlük három, úgyhogy már csak oldalazva lehet eljutni az ágytól az íróasztalig. Elég hamar megjelentek a verseim, ám így, visszatekintve, az első kötetemben még fellelhetőek az első kötetek összes típus-hibái, nem vagyok rá büszke, de nem is tervezem visszalopni a barátaimtól. Sok kollégámhoz hasonlóan én is végigharcoltam a sárvári Diákirók és Diákköltők Találkozóját, itt ismerkedtem meg Kemény Istvánnal, Kun Árpáddal, Vörös Istvánnal, majd Téreyvel, Nagy Atilla Kristóffal, és aztán nem volt megállj. Jött az egyetem, máig végzem, megjelent két könyvem a Palatinusnál (Szöranya 1997, Név 1998), most azon igyekszem, hogy az ezekben megtalált hangot sikerüljön elveszíteni.

– Az előző kötetben egy kapcsolat különböző állomásait írtad meg, az egyes darabok jól felépített szerkezetben követték egymást. Kritikusaid olyan jelzőkkel illették kötetet, mint „tudatkaland”, „akváriumvilág”. Mi következik most?

– Az előző kötetekben erősen narratív prózaversek szerepelnek, amennyire tudtam, a végére jártam e költői technika lehetőségeinek. Izzalmat viszonyoztam a valóság és a fikció viszonyával, az alanyosság és tárgyiaság, a privát és a lírai én problémájával – a kötet fülszövegét például a versek főszereplője, akkori szerelmem írta, és ebben megállapítja, hogy amit én láttam illetve megírtam a kapcsolatainkból, annak a fele sem igaz, illetve minden igaz, csak másképp történt. Ez év végére két kéziratot kell leadnom: egy próza- és egy verseskötetet. Kísérőztél elég sokat írtam már, az ÉS-ben, az Alföldben és a Holmiban jelent meg egy-két olyan darab, amely majd a készülő könyvbe belekerülhet. „Megélhetési bűnözés” is úgy az írást, persze sok újságcikket legyártottam már különböző színes magazinokba, a Népszabadságba, az ÉS-be, az Új Könyvpiacba stb. Van temérdek elkezdett és be nem fejezett kísérőztélmunkám, ám igazi nagyformáról jelen körülményeim között hiába is álmodozom, ki kellene vonulni a világból legalább fél

évre, hogy nyugodtan dolgozhassak nap mint nap ugyanazon a szövegen. Ez lesz az első prózakötetem, újra kell tehát gondolnom, hogy ki beszél, mit, miért és honnan, ugyanis egy prózai szövegben ezek a kérdések egészen másképp merülnek föl, mint egy versben. A verseskötetről most legyen elég annyi: enigmatikus korszakomat élem, a versek rövidebbek, szikárabbak, grammatikai alapozottságuk lesznek, már amennyire tudhatom, hogy mit fogok írni holnap. 6–8 soros darabokból igyekszem majd kialakítani egy sajátos teret, de felveszem a könyvbe az előző kötetek poétikáját követő néhány hosszabb versemet is. Annyit már biztosan tudok, hogy az ajánlás helyén majd ez szerepel: „Vigyázz: szerkezet!”

– Felemás érzéseid vannak a felolvasóestekkel kapcsolatban...

– Még mindig van bennem némi szorongás: az ember igyekszik vicces lenni, hogy megnevettesse a közönséget, legutóbb például kuplékat olvastam fel, mert ezek a szövegek felolvasáson jól eladhatóak, még ha nem is tartoznak eddigi életművem csúcspontjához. A komolyabb darabokra – melyeken általában sokkal többet dolgoztam – csak ritkán vevők a hallgatók. Eleve zavar a szituáció, nem tudom, kinek vagyok bemutatva, kinek köszöntem már, ki köszönt nekem, milyen viszonyban van velem, és megint milyenben a verseimmel. Egyrészt „úrnak” képzelhetem magam, másrészt kiszolgáltatott helyzetben vagyok, mint minden sztriptíz táncos. És sajnos volt olyan is, hogy addig oldottam egy est előtt a szorongásomat, míg végül összefolytak a szemem előtt a betűk.

(szénási)

Filmek és könyvek

**Egressy Zoltán –
Lukáts Andor
Portugál**

Az elvagyódás
feketeromantikája

■ A magyar értelmiség – ki tudja, talán más nemzetbeli is – olykor-olykor szívesen merül le a mélybe. A szellemi, az anyagi mélybe, brutálisabban: a prolik világába. Ahol az igényszintek – sok esetben önhibán kívül – nagyon lesüllyedtek, csak az evés, csak az ivás és a b...s létezik. Ezek kielégítésével az élet már megoldott. Ott. Ennyi legyen, és akkor a világ – felőlük – forogjon úgy, ahogy akar. Az ilyen életben ritkán, a szépirodalmi művekben rendre felcsillan egy kis ragyogás. A porba bekerül egy arany szemcse, rövid ideig csillog-villog, azután vagy a szél fújja el, vagy betemeti a homok, vagy ellopják.

Most ezt a homokszemet Portugáliának nevezik – magát az érzést, a jelenséget a portugál jelzővel illetik –, ez a falusi mélybe vetődő értelmiséginek – esszéíró – a menekülési metaforája. Bevetődik – átmenetileg, mert azt hiszi, most megszökhet, mert hát ő is elvagyódik – ebbe a kis faluba, eltölt néhány reménytelen napot, ez alatt sikerül felbolydítni a megszokott semmit. Kiből kibukik, hogy valaha várt valamit – mondjuk egy néger nő szerelmét – de az nem jött. És lám, a világ nem dől össze, a bort ugyanúgy mérik és isszák. Marad minden a régi, még akkor is, ha ez a városból levetődő férfi egy kicsit más, mint ők. Valójában nem más, mert ő sem tudja maga köré felépíteni azt a várat, amiben jól érzi magát, mint ahogy ezek a szegény páriák sem. Lehet vágyakozni Portugáliába, lehet álmodozni a néger szerelemről, és lehet elhinni, hogy aki ide vetődött, majd magával visz, az egész mégiscsak valóságos illúzió.

Ez tehát az új és igen sikeres színdarab – egyfajta – összefoglalása. Kérdés, hogy miért ébrednek ilyen gondolatok egy ifjú drámaíróban – Egressy Zoltán

–, s mire jó az ilyen műveket elolvasni, illetve megnézni. Sőt, még meg is filmesíteni, mert még erre is sor került.

Dramát olvasni jó kis munka, követni a párbeszédeket, s felépíteni a látványt, ez mind az olvasóra hárul. Nincs, vagy csak alig található utalás a mozgásokra, a környezet leírására, a figurák külsejére. Csak a szavaikból építjük fel magunknak.

És akkor jön a rendező – Lukáts Andor – és elénk tárja az általa olvasott világot. S jönnek a szereplők – Kovács Zsolt, Csujka Imre, Kelemen József, Lengyel Ferenc, Nagy Viktor, Onódi Eszter, Pelsőczy Réka és Szirtes Ági, no meg Varga Zoltán.

Nem szép ez a film, lepukkadt, részeg alakokkal, lepusztult környezetben. Mélabús elvagyódás egy kis burleszkkel elegyítve. Nemigen lehet ezeket a végtelenül tragikus élethelyzeteket humor nélkül feldolgozni, mert abba belerokkannánk, s ma ezt senki sem díjazza, főleg nem a mozinéző. Így viszont, ahogy áthatja a humor, a sajnálatot kiváltó abszurdba hajló ironia, szinte mondhatnánk azt, hogy ez a fröcsiség majd valahol máshol ugyanúgy idézhető életérzés lesz, mint az a bizonyos „saudade-filling”, ami után a szereplők Portugáliába vágyakozva vágyakoznak.

A filmen végig érződik a rendező, Lukáts Andor színészi személyisége – szellemisége, tehetsége, finom árnyalatok ábrázolásához való készsége, embersége –, szinte azt mondhatnánk, ő játssza a filmet tucatnyi alakban anélkül, hogy magára csak akár fikarcnyi szerepet is osztott volna. Mindenkiből kibújik, miközben minden szereplő hozza a saját formáját, egyéniségét. Lukáts Andor virtualitása ámulatba ejtő. Lukáts Andor újra kitálta a drámát azzal, ahogy a figurákba életet lehelt. Mindenki nagyon jó, de különösen az a holttrészeg Sátán – Varga Zoltán – és díjesőre méltóan parádés Szirtes Ági Jucika szerepében.

Ezt a filmet akkor is lehet szeretni és élvezni, ha iszonyodunk ettől a létező életformától, az ilyen emberektől, sőt még azt is mondhatnánk – ké-

rem, mindenki bocsásson meg ezért – ettől a lepukkadt szocreálösszágtól. Mert mi tagadás, ebben a faluban – is –, ebben a rétegben – is – minden úgy megy, mint azelőtt.

Ez kérem, a kapreál.

Jó szórakozást!

Ethan Hawke Mi a gond velem?

Filmre vágyva

■ Ha ez a könyv nem íródik meg, a nap továbbra is fényesen süt, és ha mégis, de nem olvasuk el, az életünk simán gördül tovább. Nem érezzük, hogy, de kellene már valami, s nem fogunk ballépések tömegével szánkázni tovább. Nem leszünk híján mély gondolatoknak, s továbbra is akad elegendő gondolatmorzsánk, amiből majd beszélgetéseink kenyerét meg tudjuk sütni.

Mint ahogy egyetlen elhalt szerelembe sem halunk bele – kivéve azt az egyetlen – s minden veszteségből többnyire gazdagodva támoalgunk ki.

Talán ez az, amiért érdemes szót ejteni erről a könyvről. Legjobb, ha a mélyzuhanás pillanatában emeljük le a polcra a „korunk nagy színészének”, Ethan Hawke-nak a könyvét. / Ha már túltettük magunkat filmjein: Éjfélre kitisztul, Életben maradtak, Gattaca, Szép remények, Mielőtt felkel a nap, Holt költők társasága, Fehér agyar, Newton-fiúk, Nyakamban az élet, Puha kis sasfészek./ Ritka dolog, hogy egy színész nem emlékezést ír, hanem regényt, s ráadásul olyan regényt, amiből akár filmet is lehetne forgatni, olyan gördülékeny, olyan képszerű, olyan filmszerű a történet. A **Mi a gond velem** egy mai Love story. Arról, hogy két fiatal keresi a szerelmet, megtalálja, azután elveszti. És ahogy lenni szokott, a találás még megy egyszerre, de ha nem, az még nem nagy baj, de az elvesztés mindig fáziskésésben van, és ez már baj, fájdalmas baj szokott lenni. Jó a könyvben, hogy a megrázó dolgok sem tépik meg sem a szereplők, sem az olvasó idegeit a kellenél jobban. /Harcos, lövöldözős, drá-

mai világunkban kellenek a nyugvó szigetek./ A fiú kritikus kora – huszonegy –, és divatos foglalkozása – színész – ellenére sem kicsapongóbb a kellenél, nem drogozik, nem alkoholizál. Semmi deviancia, két gond van vele – ezt is édesanyja vallja nagyon szomorúan – egyik, hogy nem járt egyetemre, a másik, hogy jobban tiszteli azokat, akik nem kedvelik őt. Ez a két hibája, s ez egyben válasz a könyv címében feltett kérdésre is. Visszatérve a két hibára, illetve William hibaletárára, természetesen több is van neki, de ha szigorúan belegondolunk, mind ebből gyökereszik, mind erre épül föl. Rossz választás, türelmetlenség, követelőzés, bele nem nyugvás... Aki rendelkezik a dolgok jól megítélésének a bölcsességével, egész pontosan, soha nem zúg bele olyanba, aki őt nem szereti legalább a viszonzás mértékéig, de jobb, ha még egy kicsit jobban, azzal általában nem történik semmi rossz. Annak a villamosa mindig a megfelelő irányba fog csilingelni, a megálló mindig a ház előtt van. Nem csörren se tényér, se pohár, se tenyér – jó, az csattanni szokott – és boldogságban éli le az életét.

Ha ez történt volna Ethan Hawke-kal – mondják, ez a regény önéletrajzi ihletésű – akkor vagy nem írja meg ezt a könyvét, vagy ha mégis, az meglehetősen egysíkú lett volna, talán még unalmas is. Mert huszonegy – metaforikus szám, a főhős pont a regény végén tölti be a huszonegyedik életévét, ami Amerikában a nagykorúság évszáma – boldogságról szóló fejezet olvasása elviselhetetlen lenne.

A könyvnek nincsenek filozofikus állomásai, talán csak egyetlen bekezdés az, ami aláhúzásra érdemesült. Ezeket a mondatokat William édesanyjának egyik „fickója” mondja: „Egyetlen tanácsom van számodra a jövőre nézve... Egész életedben mindenki azt kéri majd tőled, hogy légy gyenge, tulajdonképpen szinte könyörögnek majd neked, valójában azonban mindenki egyetlen dolgot akar, függetlenül attól, hogy mit mond, azt, hogy légy erős.”

Bagota /ity Edit

Görbe tükör kentaurral

Szatíra a Csányi–Makovecz szerzőpárostól

Különös könyv a Helikonnál a karácsonyi könyv vásárra megjelenő A Kentaur természetrajza című kötet, Csányi Vilmos és Makovecz Benjamin műve. Író és illusztrátor nevét nem szokványos szerzőpárosként említeni, de ez esetben annyira együtt „lélegzik” szöveg és grafika, mint – stílszerűen szólva – a kentaur két tüdeje. Tudományos könyvet írni egy mítoszbeli lényről szintén nem mindennapi dolog. Ami pedig a grafikákat illeti, már a tekintetben is unikumnak számítanak, hogy megalkotójuk legjobb ismereteim szerint évek óta nem nyúlt a ceruzához, felcserélte szótárra és számítógépre, amennyiben ő a fordítója a Koestler-műveknek.

– Honnan termett akkor ez a hatvan-egynéhány rajz? – kérdeztem Makovecz Benjaminszól.

– Régóta szerettem volna teknősanatómiát készíteni, elmentem az állatkertbe is, hátha kaphatok egy példányt, de azt mondták, arra, hogy valamelyik kimúljon, több mint egy évszázadig kellene várnom. Akkor elhatároztam, hogy a hippogriffet „boncolgatom”, ez félig madár, szárnya van s az eleje tolas, a hátsó része pedig ló. Beszéltem erről barátomnak, Csányi Vilmosnak, s ő azt vette fel: miért nem foglalkozom inkább a kentaurral. Az embereknek ez „bekattan”, a hippogriff legfeljebb vállvonnogatóra készíti őket. Mi lenne, ha ő megírná az etológiáját a ló-ember lénynek. Lehetne ebből egy könyv. Ez hét évvel ezelőtt történt. Nagy nekibuzdulásomban elkezdtem rajzolni ezeket a képeket a kentaurról, amihez kellett ló- és emberanatómia. Nemritka vendég voltam az idő tájt a lóversenyeken. Talán egy fél év alatt elkészültek a rajzok. Elkezdtem sürgetni Vilit, hogy mikor lesz meg a szöveg, de hát ő elfoglalt öreg professzor meg akadémikus. Most nyáron volt egy kegyelemteljes másfél hónap, amikor nekiveselkedhettem. Az egyharmadánál tar-

tott a munkának, amikor megkereste a nem gyanakvó, nyitott Helikon Könyvkiadót az ötlettel.

– A képek álomvilágot mutatnak vagy a legendák továbbgondolásának éri őket?

– Sem így, sem úgy, mert ezek majdhogynem regisztrátumok, szárazak, ahogy egyébként minden korábbi és későbbi rajzom is a lehető legszigorúbb. Nincs legenda, hanem nagyon tárgyilagos ábrázolásról van szó. A legkisebb részletekbe menően pontos akartam lenni, úgyhogy amikor az ember- és lótest csatlakozásával bajlódtam, ahová kell egy funkciótlan, de formailag megfelelő medencecsont, akkor Vilivel megkerestük az akkor még élő Szentágothai professzort, hogy véleményét kérjük a kérdésben. Noha van a könyvben üldögélő kentaurcsalád, az egyik hempereg, a másik legyet fog, mindenféle életszerű helyzetben ábrázolom őket, de semmi mese és semmi mellébeszélés.

– Van ott nőkentaur is, én ilyet sehol sem láttam eddig.

– Nem akarok zaftos részletekbe merülni, de ha a gerincesek szaporodási módjára gondolok, úgy érzem, hogy kellenek lánykentaurok is. Az ábrázolás hiánya a régi korok eléggé el nem marasztalható

férficentrikusságára utal. Egyébként Keironnak, ennek a bölcsész-tudós kentaurnak volt egy Kariklo nevezetű felesége, még Updike Kentaur című fiatalkori regényében is szerepel.

– Mi volt ez a maga számára, játék vagy komoly munka?

– Ebben a szakmában minden komoly munka játék és minden játék komoly munka. Mindig hajlamos voltam arra, hogy sorozatokat készítssek, sőt, úgy gondoltam, hogy aki ad magára, az százat csinál mindenkiből. Hallatlan élvezettel alkottam ezeket, de ugyanakkor nagyon szomorú lennék, ha valaki azt vetné a szememre, hogy az életemből évtizedeket játékkal töltöttem és nem munkával.

– Letett már a hippogriff megrajzolásáról?

– A hippogriffet nem hiszem, hogy meg fogom rajzolni, ám a teknősanatómiáról nem tettem le, csak várom, hogy az utamba akadjon egy döglött óriásteknős. A lefordítandó Koestler-életműből még hátra van négy-öt kötet, de nincs fogadalmam, miszerint soha többé nem veszek ceruzát a kezembe. Jelenleg hosszasan szüneteltetem a rajzolást. Olykor az ilyen pihentetés hihetetlenül jótékony hatású lehet.

– Biológiai munka akar lenni ez a mű vagy legenda-továbbgondolás, a fantázia tornáztatása vagy tudományos metafora, amivel üzeni akar? – fordultam Csányi Vilmos természettudóshoz.

– Az összes, amit most felsorolt. Az elődeinket mindig is izgatta, hogy miként lehetne két különböző lényt egyégy olvasztani. Ez a konstrukciós tulajdonság megnyilvánulása. Sajátja az emberi gondolkodásnak, hogy a dolgokat még értelmes, kisebb egységekre bontjuk és azokat összerakjuk. Tulajdonképpen minden mese erről szól. A kentaurkönyvnél az volt az egyik szempont, hogy olyan dolgok legyenek benne, amelyek ugyan a fantázia birodalmába tartoznak, de ugyanakkor tudományosan lehetségesek volnának. Kihívás olyan biológiát alkotni, ami nincs el-
lentmondásban a tudomány-

nyal, miközben el kell rendezni a belső szerveket, nem elég a két testet összeadni. Ugyanakkor, ha az ember sok évtizedet eltölt tudományok művelésével, akkor egy picit már kívülről is tudja szemlélni ezt a tevékenységet. A könyv ezért fricskákat és csipkelődéseket is tartalmaz a tudomány eljárásait vagy a bizonyítékszerzést, a bizonyítási eljárást illetően. Egy ilyen jellegű írás, legalábbis az én fogalmaink szerint, akkor jó, hogyha humoros és tudományos részén túl akad valamilyen rejtett üzenete, amelyik valamivel a csillogó felszín alatt húzódik. Ennek lényege a kentaur-könyv esetében, hogy miként lehet elképzelni egy, technológia és technika nélküli intelligens, értelmes kultúrát, amelyik nem használna tárgyakat, mégis mindenféle magasrendű gondolatra, tudományra, ideára képes. Ez bizonyos értelemben egy görbe tükör az embernek, hogy milyen is lehetne. A könyv nagyjából tudományos-kulturális satíra. Azt tapasztaltam, hogy amikor különböző foglalkozású embereknek adtam oda a kéziratot, mindenki megtalálta benne a maga érdeklődésének megfelelő célzásokat.

– Mely köztönségnek szánják a kötetet?

– A fülszövegben figyelmeztetem az olvasókat, hogy a tizenéves alattiak csak a képeket nézegethetik, mert a szövegben a kentaurok szexuális életének különböző vonatkozásairól is szó esik. E korhatáron túl, azt hiszem, hogy mindenki, aki egy picit érdeklődik a biológia, a mitológia és a kultúra problémái iránt, fog találni a kötetben öt érdeklő részleteket. Mi sem jellemzi jobban a téma aktuális voltát, mint az, hogy már elkészült a kézirat, amikor hírt vettük, hogy az M 3-as sztráda építésekor számos kentaur-ábrázolást találtak, és muzeológusok is megerősítették, hogy sokféle kentaur-szoborcskát tartanak nyilván Pannóniából. Tehát egyes kentaur-csapatok hazai tájakig is eljutottak...

Mátraházi Zsuzsa

A visszatérés évada

Szikora János színházrendező a napokban ünnepelte ötvenedik születésnapját. A számvetés – túl a személyes vonatkozásokon – a mai színházi életben is érdekes, azzal együtt, amivel mostanában foglalkozik.

– Írt verset, novellát, tanulmányt, forgatókönyvet, játszott filmen, de főként színházi előadásokkal lett ismertté. Milyen utóélete van mostani munkáiban annak, hogy fiatal korában az akkori irodalmi élet „fenegyerekeivel” együtt jelentek meg írásai a Jelenlétben, az Eső a szilfák levelén és az Add tovább antológiákban, később pedig a Mozgó Világban?

– Bár a színházi munka intenzitása elnyomta bennem a szavakban fogalmazás szenvedélyét, ihletett állapotokban ma is költőként rendezek. A költői attitűd miatt kilógok az interpretáló rendezők sorából, mert az alkotás iránti vágy erősebb bennem, mint az interpretálói alázat. A színdarabok költői képeket, hangulatokat, verbalitáson túli összefüggéseket keltenek bennem, amelyeket a színpad sajátos nyelvvel próbálok kifejezni. Elapadtak a szépírói ösztönök, amióta fényekből, hangokból, a testi jelenlét megnyilvánulásából szövődik a színházi élmény, amely komplex és illanékony, mint az élet maga. Minden színházi előadás szappanbuborék, amelyeket nem őriz meg más, csak az emberi emlékezet.

– A hetvenes évek értelmiségi körében visszhangokat kiváltó irodalmi munkái nem kötetekben folytatódtak, hanem forgatókönyvekben. Ezt utólag hogyan értékeli?

– A folyamat betetőzéseként írtam színdarabokat, és a költői hajlandóság, az irodalmi készség, ami olyan jelentősen meghatározta fiatal éveimet, ezekben folytatódott tovább. A Tánctalcsesztíval '66 című darab forgatókönyvét Schwajda Györggyel közösen írtam, a legfontosabbnak azonban a

Legenda a Varázsfuvoláról című darabomat tartom, amelyet Szolnokon szép sikerrel be is mutattunk. Sajnos több forgatókönyvem pihen az íróasztalfiókban, amelyek közül legjobban a Színészdekameront sajnálom. Írásakor az izgatott, miként bontakozik ki a történelem hiteles, megélt színészsorokból, azok hogyan tükrözik a történelmet, milyen nyoma van a háborútól a Nemzeti Színház felrobbantásáig eltelt időnek a dekameron-szerűen összeállított történeteken. Komoly esély volt rá, hogy játékfilmet forgathatok belőle, ennek érdekében többször is át-dolgoztam, de időközben az Objektív Filmstúdióba új vezetőség került, amelyik már nem tartott igényt erre a munkára. Ugyanilyen szerencsétlenül jártam a Vivaldi életéről készült forgatókönyvemmel is, amit szintén jól fogadtak, és szintén az új vezetőség ejtette el. A Pulszky Károly élete alapján készült és Pataky Évával közösen írt Férfiképmásból csak a dokumentumfilm valósulhatott meg, pedig ebből is játékfilmet terveztem.

– Jók az arányok? Elfoglaltságaiban az irodalmi és a színházi elemek?

– Nem jók az arányok. Mert ha a színdarab, a forgatókönyv elveszti a folytatás lehetőségét, ha nem valósulhat meg, az erős frusztráció. Visszanézve a meg nem valósult forgatókönyveket, megállapítom, hogy azok nem állják az időt. Néha előveszem a Színészdekameront, és be kell látnom, hogy az annak a kornak, a '80-as évek közönségének szólt – volna. Bizonytalan, hogy érdekelné-e ma még az embereket.

Kivétel talán a Pulszky-film, ami izgalmas, megrázó, ismeretlen történet egy emberről, aki kiveszett a kulturális köztudatból, holott ott lenne a helye. Kérdés, öt év múlva lesz-e még a korra rímelő aktuális felhangja. A Vivaldi élete ehhez képest időtlen, és szívesen csinálnék egy Casanova-filmet Szentkuthy Miklós könyve alapján. A mai, közvetlen aktualitású dokumentum-történetek viszont nem nagyon érdekelnek.

– Hogyan alakul idei színházi szezonja?

– Ez a visszatérések évada lesz. Helyszínekre, témákhoz, szerzőkhöz. Pécsen öt éve, Szolnokon kilenc éve dolgoztam utoljára. Ezekre a helyekre visszatérni érdekes, tanulságos és izgalmas lesz. Akárcsak az újbóli találkozás a kedves szerzőkkel: Artur Millerrel, Boto Strausszal, Mozarttal. A Vígszínházban 1987-ben rendeztem Az ügynök halálát, a rendszerváltás előtt egy perccel, és a darab vége kísérteties árnyékot vetett a közelgő tragédiákra, amelyek ma már hétköznapjaink részei lettek. Az utolsó jelenetben az öngyilkossá lett Willie Loman sírjánál a felesége azt mondja, hogy most, miután kifizették a bankkölcson utolsó részletét, „szabadok vagyunk, szabadok”. De hát mit kezdünk a szabadsággal, ha a szabadságnak egy élet az ára? Nem sejtettük akkor, csak homályosan éreztük, mennyire aktuális lesz ez a jelenet hamarosan. És Miller is, akinek Pillantás a hídról című darabját rendezem Pécsen. Miller írói értékét ma Magyarországon az a morális attitűd adja, ami minden darabját áthatja. Arra figyelmeztet: úgy kell élni, hogy mindennap tudván tudjuk, hogy az ég minden pillanatban a fejünkre szakadhat.

– Boto Straussról keveset tudunk, vele milyen lesz az új találkozás?

– Ő egy érdemtelenül ismeretlen kortárs szerző, a német drámairodalom egyik legnagyobb élő alakja, igazi színházi ember, akit a világon húsz

éve játszanak nagy sikerrel. Nálunk három darabját mutatták be, periférikus érdeklődést keltve. A Radnóti Színpadon rendeztem Az idő és a szoba című darabját. Érdekes és jellemző, hogy tíz éve próbálok előadni Kicsik és nagyok című drámáját, de mindenhol nem kirúgtak ezzel az ötlettel. Féltetek attól, hogy nem lesz közönségsiker, mert a darab nem közérthető. Pedig Az idő és a szoba rácsfolt minden színházi görcsre, mert nagy sikerrel játszottuk a kilencvenes évek elején. Most a Katona József Színházban kaptam lehetőséget a Kaldewey című darab bemutatására.

– A legfontosabb visszatérése Mozarthoz vezet, hiszen zenéje és élete végigkíséri színpadi pályáját. Mít nem mondott még el róla?

– A Mozart-téma tanulmányozásával éveket töltöttem a főiskola ideje alatt, később darabot is írtam belőle, a Legendát. Megpróbáltam összerakni Mozart utolsó nyarának magánéleti mozaikjait. Nem korai, váratlan halálának megfejtése miatt, ami sokak képzeletét izgatta, hanem a mellőzöttségnek a mai ésszel fel nem fogható foka érdekel. Mellőzöttsége annyira érthetetlen, nehezen megfejtendő, hogy ezért kellett egy bűnbakot találni. Puskin és Peter Shaffer is Salieri személyében találta meg, szerintem nem igazán helyesen. Mert túl egyszerű azt gondolni, hogy a művészi érvényességnek egy karrierista zeneszerző az ellenfele. Szerintem Mozart ellenfele a középszerű polgári ízlés volt. Az elbukás Mozart sorsát máig ható példázattá emeli.

Ábrahám Katalin

László Györggyel

beszélget

Nádor Tamás

Évtizedekig egyik spiritus rectora volt a magyar rádiózásnak. Szórakoztató fősztályt vezetett, ám az ő értelmezésében nemcsak sokféle vidám, ironikus, satirikus, groteszk, de számos komoly árnyalata is van a szórakoztatásnak. S nem csupán saját „ide nekem az oroszánt is” természete okán, hanem emberi nemünk változatosságából következően is. Olyan humán energiaforrás különben mindmáig, amelyhez a szeretet, a barátság, a részvétel, a szolidaritás idejétmúltak vélt érzékelőit lehet csatlakoztatni. Ha mostanában gyakran egyedül érzi magát, nem neki kell szégyenkeznie. Van benne még annyi spiritusz, amelyből akár kölcsönzöt is nyithatna.

– Barátság, szeretet, közösség: mit jelentettek önnek ezek a fogalmak? S jelenetek-e még ma is valamit?

– Volt az életemnek egy időszaka, amikor kiközösítettek, s ezt törvénybe is iktatták. Én, aki egyszerre szeretnék református, görögkeleti, zsidó, ír, angol, fehér és fekete bőrű, tokiói, casablancai, londoni, texasi és budapesti lenni, amikor ezt az időt túléltem, elkezdtem embereket keresni. A kor akkor számunkra beszélgetésekből állt. Ültünk a Duna-part lépcsőin, hídroncok közelében, s noha még gyerekek voltunk, Lukács Györgyről, a szociáldemokráciáról, Trockijról vitakoztunk. Olykor már-már összeverekedtünk, de másnap legádázabb „eszmei” ellenfelünkötől kölcsönkértük a gombfoci-csatárt. Összevesztünk szüleinkkel, barátainkkal, önmagunkkal, de éreztük: a vita átmeneti, a szeretet, a barátság örök. Így gondolkodtunk, ezt tettük, amíg el nem érkezett a Rajk-per. Akkor elnémultam. Amikor újra beszélni kezdtem, megint „gyűjtöttem” az embereket, mert ez látszott az egyetlen kiútnak. Azóta van annyira szükségem közösségre, szeretetre. Ma így mondom: lenne. Mert kevés az igazi találkozás. Kevesebb a barátom, ám velük mélyebb a barátságom. Több az ellenfelem, s néhány ellen-sége is sikerült szert tennem. Már felismerem őket.

– Sokáig dolgozott a Magyar Rádióban. Milyen szándékokkal,

célokkal, álmokkal tevékenykedett ott – és egyébként is?

– A találkozások, történetek többsége elfelejtődik. Néhány megmarad. Vonzóvá válik vagy taszítóvá egy-egy mozdulat, néhány pillanat, egy beszélgetés, egy kinyújtott vagy visszahúzott kéz. Ám ma sem tudom, melyik befolyásolt döntéseimben, melyik vált meghatározóvá. Az osztrák tavak védett nyugalma; Bernstein a tévében, amint beszél, nemcsak dirigál; Ránki Dezső zongorajátékából a hozzám szóló hangulat; Kocsis felesgője; fiam pettyes labdája; magatehetetlen, víztől dagadt lábú asszony egy pincelakásban, ahogy szalmazsákja alól előveszi háromfelvonásos drámáját, hogy juttassam el a miniszterhez; Déry Tibor mondatainak tökéletessége; Radnóti Miklós tömegsír-ból kiásott viharkabátjában a Razglednicák, Pilinszky János katolikus magyar költő története egy fényképről, amelyen murvával beszórt úton zsidó öregasszony a halál felé lépked, s Pilinszky, aki aztán életét tette arra, hogy a halálúton megállítsa őt. És még ki tudja, hány szó, mozdulat, emlék. Talán mind igazított rajtam valamit, javított, rontott. „Az ember végül homokos, szomorú, vizes síkra ér...”, amint József Attila írta. Ma, nem kis szomorúsággal, vagy csak beletörődve, magam is így gondolom.

– Az elmúlt évek változásai sokakat fölemeltek, másokat elejtettek. Ön is – nyughatalan létre – nyug-

díjas lett, noha szellemi embert aligha lehet penzionálni. Nem is sikerült, hiszen könyvet írt. Milyen szándékkal, reménnyel?

– Az ember nem üresen indul. A kezdet: anyám, apám szeretete. Aztán: ami jött. Ha szerencsém volt: szemből. Ha nem volt: hátulról, hirtelen lépett elém, ilyenkor persze kiszolgáltattott voltam. És jött barátság, szeretet, félreértés, indulat, gyűlölet. Rendes hétköznap, megvadult történelem. És olyan lett az arcom, amilyen lett. Ráírva minden: barátságaim, linkségeim, szenvedélyeim... Tapasztaltam: akik az első sorban járnak, látványosabban élnek, de azt is tudtam: szükség van azokra, akik mögöttük haladnak. Valamikor Antigonéről és Johannáról írtam iskolai dolgozatot, de mindig Pimpernelt csodáltam, mentette azokat, akik kényelmetlenné váltak... Könyvet írtam a „szívről”. Végignézttem műtéteteket. Láttam orvosok együttműködését, a sebészt, ahogyan ereket a kitakart szívhez ölt. És láttam orvost a műtőből kilépni, abszolút civilként, nem volt abban semmilyen sztárallúr. Miközben jelentéktelenek tűnnek fel a képernyőn, s egy ország bámul... Könyvet írtam abban a reményben, hátha a kibillent egyensúlyon egy kicsit igazíthatok.

– Nemrég még egyike volt – noha sosem kedvelte a félrevezető szépitést – a hivatásos közérzetjavítóknak. S közben milyen lett a saját közérzete?

– Az ember vonzó és taszító struktúrák közt éli az életét. Ellenáll, verekszik, beilleszkedik. De közben kötelessége vizsgálni: benne vagy a körülményekben van-e a hiba. Idealistaként úgy véltem: igazságérzetünk nem sértheti fel mások igazságérzetét. Mindig utáltam, ha a szavak konvertibilisebbek lettek a tetteknel, ha a szó rémuralmát gyakorolhatta, s az csak kevesek tulajdona volt. Azt kívántam: a cezaromániás szavak szabadosága helyébe a felelősségvállalás szabadsága, s az ebből is táplálkozó alkotó, ellenőrzött cselekvés lépjen... Magam is sokat akartam, s ha méltatlan akadályokba ütköztem, indulatos let-

tem. Ez gyakran kisszerű konfliktusokkal járt, s ha az illető barát volt... Tehát, ha egy kollégám nemrég (amikor még szükségem volt rám) úgy csinált, mint ha a barátom lenne, ám amint „menő” lett, annyi fáradságot sem vesz magának, hogy a kollégám legyen, az megzavar. Ilyenkor megyek el orvos barátomhoz, ő csóválja a fejét, receptet ír, de én már csak idealista maradok...

– Nyilván nem kedveli a sajnálkozást, és erősen megkülönbözteti az empátiától, a részvétől. Megérve bizonyos életkort, ad-e az utóbbiaknak még esélyt zavaros, gyakran kegyetlen világunkban?

– Nehezen öregszenek, mert a lázadók nehezen öregszenek. Ehhez fel kellene adnom azt, aki vagyok – ez ma még luxus volna. De kérdéseim már vannak magamhoz: mi is történt? Vegyük úgy, hogy a világ valamennyire logikus maradt, s felosztható akár így is: ezt szeretem, ezt nem. Nem szeretném, ha van Damme még izmosabb lenne, s a „barányok” mindig hallgatnának. Szeretném viszont, ha a velem élő verversor – „hiányod átjár, mint huzat a házon” – ugyanazt jelentené, amit egykor. Szeretném, „ha lenne egy falu”, körötte néhány hegy, s lenne ott néhány alkalmas ember, aki, ha jó estét kíván, valóban nyugodalmas éjszakára gondol... Modellek dőltek le, nincs értékkonszenzus, így a világ elfogadható részéből igyekszem összerakni saját világot. Jó lenne, de nem tudok csatlakozni. Mondatok és magatartásformák között keresgélek, akár ezek részeivel is meglegszem, ha az egész nem értek is egyet. De semmiképp se szeretném, ha lennének újabb, egyedül üdvözítőnek hitt, fellazíthatatlan struktúrák. Szeretném viszont, ha nem a hangoskodó számítana reformernek. Szeretném, ha a gazdasági romlás mellett észrevennénk a morális kopást is... Karinthy Frigyes mondta: „Mindig jobban bíztam azokban, akik egy elveszett tárgyat mindenütt kerestek a szobában, mint azokban, akik ragaszkodtak ahhoz, hogy annak ott kell lennie a fiókban.”

Nyíltság és tapintat

Nem részletekbe vesző pályakép-követésre, mégcsak nem is a nagy színészi alakítások elemzésére vállalkozott Kovács Boglárka a 75 éves Kállai Ferenc segítségével. Inkább azt próbálták – megejtő őszinteséggel, tapintatos nyíltsággal – kideríteni, milyen ember volt és maradt a sok-sok díjjal dekorált művész, mint klasszikus és modern darabok sikerre vivője, korszakjelző filmek – például a Tanú – főszereplője. Nem utolsó renden pedig arról folyt a jó néhány nekirugaszkodással készített

diskurzus, hogy mire ment az életben, mint férj, szerető, illetve botcsinálta (de azért helytálló parlamenti) politikus – alig néhány évvel a rendszerváltás előtt.

A hangulati szünetekkel, elgondolkozásokkal meg-megszakított interjúból lassan, de biztosan rajzolódik ki egy hűtlenül hűséges, színházához és otthonához erősen kötődő, a jó bánásmódot meg a baráti megbecsülését hálás férfiú (ön)arcképe.

A következetes és udvarias beszélgetőtárs körültekintően

bogozgatja a több, mint fél-százados életút alapvető kérdéseit s ehhez a türelmes felfejtegetéshez segítségül hív néhány fontos pályatársat, Darvas Ivánt, Bessenyei Ferencet s a filmrendező Bacsó Pétert is. A nagy riporterri haditett természetesen azzal hajítja végre, hogy megszólaltatja Kállai Ferenc feleségét, becenevén Zúzmarát. Abban a kényes témában kér tőle valamást, hogy miként lehet megmaradni harmonikus házasságban egy olyan kedves, ragaszkodó társ mellett, akinek bevallott hibája, hogy tartósan szerelmes természettel áldotta meg a Teremtő...

A finoman feltárt személyes ügyeken kívül színháztörténeti jelentőségű epizód is belekerült a könyvbe, amely egyeb-

ként híven visszaadja a Kállai-féle tűnődő társalgási modor árnyalatait. A Nemzeti Színháznak a hetvenes évek végén bekövetkezett szakadásáról (Székely Gábor és Zsámbéki Gábor reformjairól) van szó, amelynek „eredményeképp” létrejött (és nagy korszakot kezdett) a Katona József Színház. A nyilatkozatok középpontjában itt főleg a színészi érzékenység meg a rendezői felfogások konfliktusa áll. Végző tanulás persze nincs, legfeljebb az, hogy a színházcsinálás óhatatlanul áldozatokkal jár és nem hiányozhat belőle a kései megbánás nosztalgija sem.

Kovács Boglárka: Színház, szerelem. Saxum, 207 l., 2251 Ft.

/iszlai/

**E kerek dús világon
Nem láttam soha mását,
Az életnek ilyen magyaros,
Zsidós, svábos és tótos
Kigúnyolását.**

(Ady)

Amédia és a szakma pletykái tettek róla, hogy előítéllettel üljek be a moziba. Úgy, hogy eltelt egy kis idő, míg rájöttem, mit látok, de attól kezdve otthon éreztem magam a Gödrös Frici világában. Illetve családjában. Ami – és ez fontos! – mindannyiunk családja is.

Magyar, illetve kelet-középeurópai zsidókról és gójokról szól a mese, és három generációról, úgy, hogy mindenki azt hiszi, muszáj összehasonlítani Szabó István filmjével. Hát filmnek ez is film, de még véletlenül sem arról szól.

A helyszűke megköveteli, hogy sűrítsek. Szabó az asszimilációról beszél. Az önföladásról. Arról, szabad-e arra törekednem, hogy megfeleljek annak a világnak, amelyik kitaszít és gyűlöl. Amelyik a gyilkosom. Arról, hogy aki földadja az identitását, vagy áldozat lesz, vagy gyilkos, és úgy pusztul el, hogy még önmagát is elveszíti. Gödrös viszont arról mesél, hogy itt élünk ebben

a Kárpát-medencében egymás hegyén-hátán, szeretve és gyűlölve, és néha úgy teszünk, mintha komolyan vennénk ezeket az ideákat és ideológiákat, hiteket, eszméket, fajokat – és titokban, lelkünk mélyén tudjuk, hogy csak hülyéskedünk, szerepet

ul nem szeretem filmen a szeretkezést: olyan nehéz szépen megcsinálni. Különösen egy gyerek ne meséljen a szülei szeretkezéséről... De amikor éppen viszolyogni kezdenék, kiszakad a Mama dereka alatt a párna, és mint egy hóvihar, mindent elborít

Kertész Ákos A Gödrös mozija

játszunk, bohóckodunk, csalunk és megcsalunk; egyetlen komoly célunk van: megúszni. Túlélni.

Apánk és anyánk szerelme talán az egyetlen létező történelmi igazság, a többi mind vicc. („Mikor mozdulok, ők ölelik egymást.”)

Az ortodox nagypapa (Barkó György remek alakítása), valószínűleg nem is tud héberül, csak halandzsál. Egyébként is úgy néz ki, mint egy zsidó vicc. „Kohn azt mondja Grünnek...” Persze ezekbe a viccekbe bele is lehet halni. Bele is halnak rendszeresen. De amikor könnyezni kezdenék, mindig jön egy fintor, egy grimasz, és elröhögöm magam. Példá-

a toll, s az egész tündérmesévé emelkedik, és imádnivaló... (Nem beszélve arról, hogy nem is sejtjük, mi mindent tud rólunk a gyerek...) Köszönjük meg Gödrösnek, hogy mosolyra fakaszt, és hogy ilyen szép filmet csinált. Olyan kevés a szép film manapság!

És ne tessék ünneprontónak tartani, ha azt mondom, hogy a magyar film ösbetegsége, a vontatottság a Glamourt is megfertőzte egy kicsit. A vágóasztalnál egyszerűen nem akarjuk megérezni a nézőt: hát unatkozik, az istenért! Vigasztal, hogy a színészek kitűnőek. Eperjes azt a csodát tudja, amit csak a legnagyobbak (egy Gene

Hackman vagy Mastroianni), hogy nem játszik. Egyszerűen van a vásznon, és az, aki. Minden erőlködés, maszk, külső segítség nélkül. És Onódi Eszter nagy találmány, európai szépség, nem plasztikai műtőben készült hollywoodi Barbie baba; rendező urak, ne tessék elhasználni, aztán eldobni, ahogy szokni tetszenek! – ez a lány még harminc év múlva is színésznő lehet, ha vigyázunk rá.

A Glamour szimbólum rendszerében van valami Marquez-szerű, de Gödrös teljesen magára és a magyar valóságra szabja. Nemcsak az ortodox nagypapa, a sémi vért tudatosan a birodalmi német vérrel frissíteni akaró apa (a rasszizmus tébolyának paródiája), az álférj, de a keretlegény és a vérbíró nagyszabású figurája is (Bubik István és Fonyó István remeklése), mindmind működő jelképek. És egyszerre elvontak is, naturalisak is. (Mint hogy a mozgókép naturalis művészet.)

És a befejező ringlispil szimbóluma is egyértelmű: nekem arról szól, hogy megbocsátó emlékeink opálos távolában már megszépülve és szeretnivalóan együtt forog diese ganze große Mischpöche, az egész Kárpát medence – mi valamennyien...

Cápa a 20. század szardíniásdobozában

Annak idején Günter Grass máig leghíresebb regénye, a **Bádodob** tizenöt éves késéssel jelent meg magyarul. Nyolc évet késett **Macska és egér** című kisregénye. Ugyanennyit a **Vesztfál csevely**, hat esztendő A Hal. És ami már legalább annyira elképesztő, mint amennyire kész röhej: másik alapműve, a **Kutyáévek** mindmáig sem létezik magyarul, pedig 1964-ben, a Gruppe 47 alkotót bemutató antológiában Gáli József fordításában már olvasható volt egyik frenetikus, gyilkos iróniájú részlete. Miért mesélem el mindezt? Mert ebben a kiadástörténetben – melynek fonalát az Európa most szerencsésen megszakította azzal, hogy az 1999-es Grass-művet, **Az én évszázadom** címűt már idén megjelentette – mint cseppben a tenger, benne van a saját múltunk szégyenéhez való felemás viszonyulás története is. A Gruppe 47 tudniillik – azon túlmenően, hogy tagjának lenni garanciát jelentett egyfajta kivételező írói minőségre – a német múlttal (és jelenel) való könyörtelen szembenézésnek is záloga volt. A faszizmus mételével az az ország (pontosabban annak a valahai országnak a nyugati fele) számolt le a legkövetkezetesebben, ahol a legtartósabb és legkiterjedtebb volt a baj. Illetve hát ez sem egészen igaz: nem az országé, hanem íróié az érdem, akiknek (a háború után indult nemzedéknek) már az is témája volt, hogy mennyien, miképp és miért szeretnék magúszni, elkenni, formálissá tenni a német önbírálatot. Ebből következett, hogy a „gruppésok” sosem álltak meg az 1933–1945-ös korszakhatárnál, hanem együtt és egyszerre vették szemügyre a jelenben továbbélni akaró, nemkívánatos múltat, meg a jelennek már a múltban is megmutatózó előzményeit. Kellemetlen, kínos, provokatív fellépés volt ez, de mert világszerte megbecsülés fogadta, odahaza sem tehettek úgy, mintha nem létezne. Sokkal kínosabb

helyzetben voltak viszont az úgynevezett „keleti tömb” (az állítólagos szocializmus) országai, ahol a hivatalos politika nem tehetette meg, hogy az antifaszizmust föl ne vállalja, de igazából sose fűlött a foga hozzá, s ehhez a kelletlenséghez készséggel asszisztált az irodalom, mely (maga is jócskán fertőzött lévén a múltban) szintén szerette volna eltartani magától a témát, sőt, úgy tenni, mintha a faszizmus problematikáján már túl lennénk. Kényelmetlen volt a Gruppe 47 jelentkezése, mert bárkiben felötölhetett a kérdés, ha „odaát”, a lenézett kapitalizmusban, pláne Németországban, ilyen tehetséges emberek ilyen színvonalon képesek napirenden tartani a témát, hogy-hogy nálunk – fejlettség ide, fejlettség oda – erről jóformán szó sem esik? Sokan, köztük Heinrich Böll, Siegfried Lenz, Walter Jens, áttörhették a kultúrpolitikai ózdkodás falát, műveik, ha nem is mind, megjelenettek, de éppen Grass valahogy torkán akadt az ideológus-gárdának. Érdeesebb, vehemensebb, szertelebbebb volt, mint társai, s még stílusával, témáival, apokaliptikus képeivel sem próbált szalonképes lenni: minden mondatában benne rejtett valamiféle anarchia veszélye. Abba lehetett belekötni, hogy nem csak ír, de aktívan politizál is. Politizál, igen? Akkor a műveit is kezeljük politikai kérdésként, gondolhatták, s hogy ennek mi lett az eredménye, tettenérhető a róla szóló címszavakban. 1968-ban, **A 20. század** külföldi írói című „kislexikon” (ebből a kis az, ami igaz), így jellemezte Grass: „Dilemmája a kapitalizmus és a szocializmus ellentétének SZÁMÁRA megoldhatatlan problémája. Élni tud a kapitalizmusban, de érzi kilátástalanságát. Már-már látja a szocializmus magasabbrendűségét, de félti az ember egyéni szabadságát. Bemutatja a szociáldemokrácia elvtelenségét, de részt vesz a szociáldemokraták mellett

a választási kampányban...” Micsoda főlény és mekkora csúsztatás néhány mondatban! Most, **Az én évszázadom** ban az 1970-es év szól arról a Willy Brandtról, aki lengyelországi látogatásakor nem az Ismeretlen Katona sírhoz, hanem az auschwitzi emlékműhöz vitette magát, s ott, félrúgva minden protokollt, megrendülésében letérdelt. Grass ennek a Brandtnak, s ezért szegődött, átmenetileg, kortesévé. Mellesleg az is kortünet volt, hogy a magyar újságok olvasói akkoriban nem értesülhettek erről a gesztusról. Eltelik hét év, s 1975-ben a Világirodalmi Lexikon már csak az egyik Grass-dramába köt bele, mondván, hogy Grass szerint „az ellenforradalmat nem támogató kommunista értelmiségi elárulja a forradalmat”, amely mondathoz ma már külön kis értelmező szótár kell. Tudniillik az 1953-as berlini munkásfelkelés volna, a magyar szerző szerint, az „ellenforradalom”, az „áruló” pedig, aki valójában nem áruló, csak Grass minősíti annak: Brecht, aki titkon verset ír arról, hogy a népet nem lehet leváltani, nyilvánosan azonban kiáll az Ulbricht-féle rezsim mellett. Az én évszázadom egyik legszebb, gyöngéd iróniával befuttatott epizódjában Brecht és Gottfried Benn ülnek együtt, „ők, akik egyaránt megédződtek az elhallgatás művészetében”. Végül pedig, az 1984-es Világirodalmi Kisenciklopédia már szinte toleráns ezzel a Grass-dramával: csak „politikailag harmadikutas”-ként bélyegzi meg. Mint látható ezekből a citátumokból – a fenntartás Grass iránt a pártállami években szinte rendíthetetlen maradt. Mármint hivatalosan. Mert regényei, melyeket – bár késve – megismertünk, hatottak és köteleztek. Elképesztő művek voltak: viszolygató részletekkel és lenyűgöző áradásával a tehetségnek, fantáziának, nyelvi leleménynek, szenvedélyes szarkazmusnak. S jött ehhez az élményhez a Grass-versek kötetete, melyek közül a **Vallás** címűből megismerhetjük az író keserű vélekedését saját munkásságáról, hogy tudniillik „apróra váltott nagycímletű düh” volna. Van benne túlzás,

de az is igaz (és most **Az én évszázadom** újfent ezt igazolja), hogy Grass mintha túl sokat írna, valahogy úgy, mint a tengeren túlon Norman Mailer, s ő is rendre túlírja, amit megír. Ez az új könyv például – elvben – remek ötletre épül: a 20. század száz évét száz miniatűr mutatja be. Minden évet másvalaki, más szemszögből, más hangon. Grass sosem a reprezentatív események, hanem azok köznapi vetülete érdekli. Most is szenvedélyesen kutatja, hol, miben maradt meg a náci múlt. Vannak etüdök, melyekben nagyformátumú, eleven figurák lépnek színre, akik önálló regényt kívánának, de csak kurta vázlatra van hely. Monumentális tablókat fest – zsugorítva s így a hatás sem ugyanaz. Máskor lapos klisékkel dolgozik, témát ismétel. Néha az az érzésünk, hogy a kitalált keret: a száz év, száz epizód, nyűg-gé vált számára, kalodává, melyből itt nem tud kitörni. Máskor meg (az 1910, 1926, 1938, 1949, 1956, 1970, 1999 epizódjaival) lenyűgöz: igen, ez az a Grass, aki a **Bádodobot** írta! S akkor köztük, mellettük, utánuk: töltelék évek, melyekről nemigen jutott eszébe semmi. De azért Grass itt is Grass. Indulata még akkor is átütő, ha invenciója éppen bágyadt. Rázza és feszegeti a sok-sok kis kalickából álló szerkezetet, búvópatakszerű rejtett összefüggéseket teremt egymástól távoli motívumok között. Robusztus elgondolásait juszit is belepréseli a szűk keretbe, írói pazarlása, erőszakossága, takarékosága egyszerre van jelen. Óhatatlanul az jut eszünkbe a szerzőről, amit nemzedéktársa, Hans Magnus Enzensberger írt róla közel fél évszázada: bizony, Günter Grass ma is „cápa a szardíniásdobozban”.

Günter Grass:
Az én évszázadom
Európa Könyvkiadó, Bp. 2000.,
280 old., 1800 Ft

Írófaggató

Nádra Valéria megkérdezte

Ungvári Tamást

UNGVÁRI TAMÁS író, műfordító, irodalomtörténész, publicista, az irodalomtudományok doktora, idén szeptember 25-én töltötte be betyenedik életévét, ami egyaránt hibetetlennek tűnik az őt személyesen és a csak műveiből ismerők számára. Sokan emlékeznek rá a televízióból: máig nincs párja az általa művelt műsorvezetői stílusnak: szarkasztikus és szellemes volt és a néző észre sem vette, hogy amíg szórakozik, népszerű bumánismeret-terjesztésben is része van. Ungvári színpadi fordításai, köztük Arthur Miller *Az ügynök halála* című drámája, sikeresek voltak, nem kis mértékben azért, mert tolmácsolásában a dialógusok olyannak tűntek, mintha magyar nyelven születtek volna. Egész működése alatt szenzációk éppúgy kísértek, mint kisebb-nagyobb perlekedések és botrányok: Ungvári körül mindig pezsgett az élet, mindig meg tudta lepni olvasóit és tanítványait. Tudniillik amellet, amit szerzőként produkált, mindig is szenvedélyes tanár volt, legfeljebb az iskola változott, ahol taníthatott, a pesti bölcsészkartól a színművészeti főiskoláig, a cambridge-i egyetemről a kaliforniai Hartley Burr Alexanderig. A sokszínűség, az új jelenségekről való bírádás szenvedélye, a fulmináns vitakedv máig sem hagyta el Ungvári Tamást, mindamellet legutóbb elkészült, összegző jellegű tanulmánya már azzal kecsegtet, hogy a betakarítás gesztusára is hamarosan sort kerít.

– Csaknem fél évszázada van jelen a magyar irodalomban, műveinek száma tiszteletet parancsolóan nagy, el sem fért valamennyi az Önről szóló lexikonszócikkben. Ismerjük kiváló színpadi és prózai műfordításait, esszéit, műfaj történeti tanulmányait, monográfiáit, de a Beatles-mítoszról is az Ön könyvéből szerzett élményszerű tudomást a hatvanas évek fiatalága. Írt regényt, adaptált drámát – talán csak verset nem írt soha. Tényleg nem írt verseket?

– Verseket sohasem írtam, holott tanítottam verstant a Színház- és Filmművészeti Egyetemen. Nem számítottam versnek azokat a stílusgyakorlatokat, melyeken növendékeimnek mutattam be mondjuk a szaphói strófát. Ne felejtse el, milyen költők voltak a kortársaim. Füst Milán, Vas István, Illyés, Weöres, Somlyó György írtak verseket az én koromban – nem merészkedtem a közelükbe. Elszánt versolvasó maradtam mégis.

– Évek óta vendégprofesszor egy amerikai egyetemen, de közben naprakész tájékozottságú, polemi-

kus cikkeivel éppúgy részt vesz a magyarországi vitákban, mintha itthon élne. Az ember naivan azt gondolná: aki hosszabb időre külföldre megy, talán tudatoson el is akar szakadni a gyakran lehangoló hazai vitáktól. Ön miért érez készletét, hogy mégis részt vegyen bennük?

– Észak-Amerikában élek csakugyan. Szendélyes tanár vagyok, s ennek nyílt kevés terem otthon. Egykoron a televízióban taníthattam, legutóbb egy számítógépes sorozatom futott. Munkahelyemen talán esztendőben húsz növendékem volt. Zsugorodott a katedrám, s nagyobb dobogót kerestem, százmérföldnyire Márai Sándor legutolsó otthonától. Én is magyar kutató, író, publicista maradtam, ha időm nagyobb részében más nyelven kommunikálok is. Az internet elhozza hozzám a magyar újságokat. Időnként megszólalok otthoni lapokban, leginkább az Élet és Irodalomban. S akkor is csak emberjogi kérdésekben.

– Legutóbbi könyve, az Ahasvérus és Shylock, (alcíme szerint A „zsidókérdés” Magyarországon), 1999-ben jelent meg és a legfélelmetesebb ideológiai darázsfaszekbe nyúlt: a magyar történelemben és irodalomban mutatkozó antiszemitizmus problémájához. Azt lehetett hinni, nagy felhördülések, dühös válaszok követik majd könyvét, egyszóval botrány lesz. Ehelyett szinte alig esett róla szó a hazai sajtóban. Meglepte ez? Milyen fogadtatásra számított?

– Ahasvérus és Shylock – A „zsidókérdés” Magyarországon című könyvem nem volt teljesen visszhangtalan. Írt róla Gerő András, Sükösd Mihály, Frideczky Frigyes. Kutatók, írók általában megszervezik könyvük visszhangját, erre sem kedvem, se lehetőségem nem volt. Azt is mondhatnám, számoltam a relatív visszhangtalansággal, azzal is, hogy a könyvüzletek sem teszik kirakatukba azt a könyvet, melyben a „kérdés” szerepel. A sajtóban időnként felhangoló vita a „zsidókérdés”-ről csupa képmutatás. A tárgy történeti, vagy objektív megközelítése nemigen érdekli őket. Legfeljebb az döbbenett meg, hogy a zsidó kultúra megőrzésének hivatalos lapjai, a Múlt és Jövő, a Szombat elhallgatták a könyvemet.

– Könyvében talán az a legmeglepőbb, hogy mindvégig szigorúan, majdhogynem hűvösen tárgyyszerű. Tényeket, adatokat sorol, fejlődési íveket rajzol meg, ismerteti az antiszemitizmus „elvi” képviselőinek és ellenfeleinek álláspontját és nem minősít, engedi, hogy az anyag önmagáért beszéljen. Ez tudóshoz méltó megközelítés, az olvasóban mégis ott bujkál a kisördög: hogyhogy a szerző motíváltsága sehol sem érhető tetten, sokkal inkább még az antiszemitáknak is kijáró tolerancia, empátia. Hogy volt képes ennyire visszszorítani privát érzelmeit, személyes indulatait?

– A zsidó lapok hallgatták el a könyvemet, talán azért, mert szándékom szerint objektív, tudományos módszerrel készült s végső tézise az, hogy a zsidóság, mint valóságos befolyással rendelkező csoport megszűnt a második világháború után. Vannak zsidók – nincs

zsidóság, mint olyan. Ezt nehéz lenyelnie azoknak, akik képviseléstől élnek. A „másik oldal”, a leplezett, vagy nyílt antiszemitáké, nehezen nézhet szembe a könyv esztétikai tanulságaival. Azzal, hogy nincs önálló eszmerendszerük, amit ma hirdetnek, régen megunt ócskaság, felmelegített Szabó Dezső és Németh László.

– Tartok tőle, hogy az Ön könyvének is az lesz a sorsa (vagy végzete), ami általában a fasizmustól való elriasztást célzó műveké: azok olvassák, akiket már nem kell meggyőzni e vélekedés igazáról és kézbe sem veszik azok, vagy leperog róluk, akikre ennyi tények és érvnek hatnia kellene. Ön nem fél ettől? S ha van ilyen veszély, végül is ezt a lenyűgözően hatalmas apparátust kiknek a kedvéért mozgósította, kiket remélt olvasóinak?

– Nem reméltem olvasókat. Még azt sem reméltem, hogy kiadására lesz vállalkozó. Karády Viktor, a Franciaországban élő kutató nem tudta kiadni csak magyarul a magyar zsidóságról szóló könyvét. Fejtő Ferencnek hasonló tárgyú könyve pedig négy esztendeje nem jelenik meg magyarul. Kevés ma már az olyan olvasó, akinek ideje s képessége maradt hosszú, tudományos könyvek olvasására. Maradtak még presztízs-fogyasztók, akik az én könyvemet is megvennék, ha a könyvüzletek forgalmaznák. Elolvasni azonban nemigen tudják. Művem angol változata máris több olvasót hódított, mint a magyarországi kiadás. Nem voltam derűlátó, amikor a könyvet írtam, s ma sem vagyok az, a magyar szellemi közélet züllését látva.

– Milyen műfajban és milyen művön gondolkodik jelenleg és mit olvashatunk (nézhetünk, hallhatunk stb) legközelebb Ungvári Tamástól?

– Kedvesen felsorolta, mennyi mindent írtam pályám során. Minden keserűség nélkül állapítom meg, hogy fontosabb műveim nem szívódtak fel a magyar műveltségben. Az „Idő és a regény” fontos esztétikai úttörésnek rémlett, miként a „Kaland és gondviselés” hatszáz oldalas panoráma a tizenhatalmadik század szellemtörténetéről. Gyakorlott fordító vagyok: most magamat fordítom angolra. Éppen a zsidókérdésről írott művem fordította felém a kiadók figyelmét. Írom az ön-életrajzomat is, természetesen magyarul, de erre persze még nincs kiadóm. Békében élek önmagammal. Végigdolgoztam az életemet, a többi nem az én dolgom.

Egy korai Koestler-regény

Németh Gábor, műsorvezető: – Megmondom, mi kell a szellemidézéshez? Kilenc Koestlert fordítani. A hetedik mindenképpen az Érkezés és indulás című regény legyen. Arthur Koestler 1942 júliusától 1943 júliusáig írta ezt a könyvet, amely – hogy az Osiris Kiadó gondozásában megjelent kötet fülszövegét idézzem – egy forradalmárról szól, aki ráébred, hogy a hatalom az áldozatait is korrumpálhatja. Szerencsére a forradalmáron kívül mondatok is vannak benne, többnyire jók, bár az utolsót a szerző pár évvel később nyelvi biciklinek nevezte.

Makovecz Benjámín: – Az életmű sorát tekintve ez egy korai darab. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy a Szellem a gépben előtt vagy után keletkezett. A Magyarországon megjelent Koestler-művek sorában valahol a tizedik-tizenötödik között lehet, nekem pedig a hetedik, amit fordítottam.

Jósvai Lídia: – Nem lehet ráunni a sok Koestlerre?

M. B.: – Rögtön szólni fogok, ha ráuntam. Egyelőre úgy gondolom, hogy amit mindenképpen érdemes és amit szeretnék is lefordítani, az még négy-öt könyv. Egyébként két nagyesszé, A dajkabéka esete illetve A vakéletlen gyökerei fordításával kész vagyok, tehát azt mondhatom, kilenc Koestlertől vagyok túl.

J. L.: – Azt mondtad, hogy az Érkezés és indulás nem az életmű csúcsa. Milyen az általam nagyrabecsült és szeretett Koestlernél gyöngébb dolgokra bukanni?

M. B.: – Nekem nem voltak illúzióim. Amikor elkezdtem ezeket a könyveket olvasni, akkor többé-kevésbé nem azt tudtam Koestlerről, hogy regényíró, hanem azt tudtam róla, hogy egy óriási elme, egy szellemóriás, meg tudós,

bár nehéz lenne megmondani, hogy milyen tudós. Aki egyébként írt regényeket is, többek közt az elképesztő és felmérhetetlen hatású Sötétség délbent, de – ahogy ezt manapság mondják – nem a regényeiért szeretjük. Ha az önéletrajzi kötetét regénynek lehet nevezni, azok nagyszerűek. Nem regényjellegük miatt nagyszerűek, ha-

„...azt tudtam róla, hogy egy óriási elme, egy szellemóriás, meg tudós, bár nehéz lenne megmondani, hogy milyen tudós.”

nem attól a dermesztő és hátborzongató őszinteségtől, önkritikától, önmarcangolástól, ami ezekben benne van, illetve hihetetlen átlátásai és a világnak a briliáns fényességű megértése miatt jók. Visszatérve az előzőekre, hogy mikori lehet ez a regény, az biztos, hogy az önéletrajzi regények előtt keletkezett, mert a Láthatatlan írásban nagyon gunyorosan utal ennek a regénynek az utolsó mondatára, ami valószínűleg nagyon lírainak készült és nagyon sokatmondónak, meg egy hosszan kongó befejezésnek, de egy dermesztő nyelvi közhely lett belőle, amiről még nem tudott, amikor írta. Nyelvi biciklinek nevezte ezt a mondatot a Láthatatlan írásban, utalva arra a történetre, hogy egy orosz paraszt feltalálta a biciklit valamikor az isten háta mögött, és csodájára jártak a környező falvakból, hogy micsoda furcsa, ördögi masinán közlekedik ez a muzsik, aki egyszer aztán be ment vele a városba és látta, hogy mindenki biciklizik, és felborult és meghalt.

J. L.: – De még ha korai is, a csúcs művek mellett kevésbé volt jóleső érzés ezzel szöszmötölni.

M. B.: – Hogy milyen érzés az embernek, ha bálványának a „másodlagos frissességű” munkáival találkozik? Nem nyugtalanító, nem lepott meg, azonkívül én szerettem ezt az embert, és ez a regény azért nem csapnivaló. Itt nem arról van szó, hogy nekem véres verejtékekkel át kellett rágnom magam egy szörnyűséges kásahegyen, csupán azért, mert valaha egyszer magamra mértem azt a feladatot, hogy Koestler élet-

könyvét elolvastam, akkor – bár ez rendkívül nagyképűen hangzik – valami mélységes magamraismerés-élményt élttem át, egyfajta szellemi azonosságot, a gondolkozásnak azonos fordulatszámát, hullámhosszát. vagy egyszerűen csak azt, hogy az összes fogaskerekeink valahogy jól kattannak össze, hogy ez egy viszony. Elmondok egy történetet, amit eddig csak baráti társaságban meséltem el. Örülnék, ha ez benne maradhatna ebben a riportban, bár egy rendkívül kitarulkozó vallomás lesz. Még az Alvajárókat fordítottam. Én éjszaka dolgozom, bagoly-ember vagyok, éjjel negyed három, ez az a kegyelemteljes időszak, amikor csend van, hűvös van, megszűnik a világ és az ember a könyvvel, amit fordít vagy a rajzzal, amin ügyetlenkedik, vagy bármi-vel, amit csinál, egyedül marad. És egyszer csak világosan éreztem, hogy ott áll mögöttem Koestler. Nem kellett hátranézni, mert ez banalitás lett volna. Világosan tudtam, hogy milyen ruhában van, hogy hogyan tartja a cigarettáját, nem úgy, ahogy a fényképeken tartotta. Fogta a cigarettát a kezében és valami végtelenül meleg, baráti és jószándékú és szeretetteljes jelenlét volt ez, ami betöltötte a szobát. Konstatáltam, hogy Arthur Koestler ott áll mögöttem. És valamelyik mondatot helyteleníti. Azzal a mondatral baja volt, ő nem így fogalmazta volna feltehetőleg. Rövid ideig gondolkodtam, hogy mit akar, miközben lubickoltam ebben a jelenlétben. És addigra már felismertem azt, hogy ez valamilyen kegyelem, ez a látogatás. Akkor átírtam azt a mondatot, és ő eltűnt. A dolgot elrendeztük, a jószándékát érzékeltem, köztünk minden rendben van, én szerettem Arthur Koestlert és azt hiszem, ő is szeret engem. (Elhangzott az Irodalmi Újságban 2000. október 21-én. Szerkesztő: Zelki János. Felelős szerkesztő: Körösi Zoltán.)

Libri sikerlista

2000. október 6–19.

A Libri üzlethálózatban regisztrált vásárlások számítógépes összesítése alapján

1. Rowling, J. K.:
Harry Potter és a bölcsek köve
Animus Kiadó
2. Rowling, J. K.:
Harry Potter és az azkabani fogoly
Animus Kiadó
3. Őszentsége, a Dalai Láma–Cutler, Howard C.:
A boldogság művészete
Trivium Kiadó

4. Őszentsége, a Dalai Láma:
Ősi bölcsesség, modern világ
Európa Könyvkiadó	10. Márai Sándor:
A négy évszak
Helikon Kiadó	16. Wodehouse, P. G.:
Hölgy a pácban
Geopen Könyvkiadó
5. Moldova György:
Európa hátsó udvara I–II.
Urbis Kiadó	11. Golden, Arthur:
Egy gésa emlékiratai
Trivium Kiadó	17. Kotler, Philip:
Kotler a marketingről
Park Könyvkiadó
6. Rowling, J. K.:
Harry Potter és a titkok kamrája
Animus Kiadó	12. Domokos Gábor–Kovács Ali Ahmed:
Merénylet
Park Könyvkiadó	18. Pease, Allan–Pease, Barbara:
Miért nem képesek többfelé figyelni a férfiak, és miért nem tudnak eligazodni a térképen a nők?
Fiesta Kiadó
7. Iskolaválasztás előtt...2001
Fővárosi Ifjúsági és Pályaválasztási Tanácsadó	13. Dohár Péter:
Kis angol nyelvtan
Ring 6. Kiadó	19. Glatz Ferenc (összeállítása):
A magyarok krónikája
Magyar Könyvklub – Officina Nova
8. Faludy György:
Pokolbeli napjaim után
Magyar Világ Kiadó	14. Fielding, Helen:
Bridget Jones naplója
Európa Könyvkiadó	20. Marciano, Francesca:
Szerelmem, Afrika
Könyvkiadó
9. A magyar helyesírás szabályai
Akadémiai Kiadó	15. Esterházy Péter:
Harmonia caelestis
Magvető Kiadó	

A FÓKUSZ KÖNYVÁRUHÁZ SIKERLISTÁJA

2000. OKTÓBER 18.

Szépirodalmi könyvek:

1. Esterházy Péter: **Harmonia caelestis** (Magvető Kiadó)
2. Rowling, J.K.:
Harry Potter és az azkabani fogoly (Animus Kiadó)
3. Moldova György: **Európa hátsó udvara** (Urbis Kiadó)
4. Závada Pál: **Jadвига párnája** (Magvető Kiadó)
5. Heller, David:
A Mennysország klassz hely lenne... (Szukits Kiadó)
6. Fable, Vavyan: **Álomhajsza** (Fabyen Kiadó)
7. Wodehouse, P.G.: **Hölgy a pácban** (Geopen Kiadó)
8. McCullough, Colleen: **Trója éneke** (Európa Kiadó)
9. Lansburgh, Werner:
Viszontlátás New-Seeval (Európa Kiadó)
10. Kirn, Walter: **Ujjszopó** (Athenaeum Kiadó)

Ismeretterjesztő könyvek:

1. Irodalomtörténeti atlasz (Cartographia Kiadó)
2. Marx György: **A marslakók érkezése** (Akadémiai Kiadó)
3. D'Adamo, Peter J. Dr.: **Az ABO terv** (CF-NET Kft.)
4. Pease, Barbara–Pease, Allan:
Miért nem képesek többfelé... (Fiesta Kiadó)
5. Őszentsége, a Dalai Láma – Cutler, H.C.:
A boldogság művészete (Trivium Kiadó)
6. Dr. Fővényi József–Papp Rita:
Cukorbetegség új diétáskönyve (Medicina Kiadó)
7. Őszentsége, a Dalai Láma:
Ősi bölcsesség, modern világ (Európa Kiadó)
8. Andrew, Christopher–Mitrohin, Vaszilij:
A Mitrohin-archívum (Talentum Kiadó)
9. Jobbágy I.–Katona L.–Shopland K.:
General Communication... (Nemzeti T. Kiadó)
10. Johnson, Paul: **A modern kor** (XX. Század Intézet)

PARNASSZUS ANTIKVÁRIUM

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 50. Tel./fax: 311-6049

vásárol régi könyveket, könyvtárakat, műfaji, tartalmi, időbeli kötöttségtől mentesen, ám válogatva.

„Mindenfélét, de nem mindent”

Előzetes telefonos egyeztetés alapján
díjtanlan kiszállítás, szállítás.

Minden könyv egy helyen! TANKÖNYVCENTRUM a Kódex Könyvruházban

Budapest V., Honvéd u. 5. (A Parlamenttől egy percre.)

Telefon: 331-0126, 331-0127

Az általános és középiskolai tankönyvek közel teljes választékával várjuk kedves vásárlóinkat.

Minden könyvet egy helyről!

Gondolkodom tehát nyerek

Szerencsejáték
taktikák és praktikák

980 Ft

TYPOTEX

1024 Budapest, Retek u. 33–35.
Tel./fax: 316-3759; www.hypotex.hu

MUNKÁT KERES

Magánkönyvtárak,
hagyatékok tartalmi feltárását,
katalogizálását vállalom.

Tel.: 061 302 8087

Balkán: birodalmak és nemzetek

A kulturális folyóiratok piacán zavarba ejtő bőséggel találja magát szembe az olvasó. A piac nem is lenne képes eltartani ennyi lapot, azonban a különféle pályázati támogatási formáknak köszönhetően a választék lenyűgöző, a fővárosi és vidéki műhelyek életképességéről árulkodik. Ajánlónkkal egy-egy érdekesebb lapszámra kívánjuk felhívni a figyelmet.

Az októberi *Kalligram* az összevetések száma – is. Radnóti Zsuzsa készülő könyvéből, a *Lázadó dramaturgiák*ból A magyar abszurd kezdetei című fejezetet közli a lap. Az írás Harold Pinter és Mészöly Miklós pályájának indulásában mutatja ki a hasonlóságokat. Míg az angol szerző 1957-ben írt abszurdjaival világhírré tett szert, addig a magyar író ugyanekkor írt, hasonló stílusú darabja, Az ablakmosó csak 1963-ban jelenhetett meg, akkor is kiváltva a „kulturpolitika” rosszállását. Még rosszabbul járt Mészöly következő darabjával, A bunker-rel, amelyet 1959-ben írt, 1979-ban jelent meg és csak 1984-ben került színpadra... Benyovszky Krisztián A végtelen novella poétikája (Márai – Bodor) című írása érdekes kísérlet a két szerző egy-egy novellájának tipológia-geneológiai hasonlóságainak bemutatására. Kiefer István tanulmányában Petőfi Sándor költészetének szlovák befogadásának történetét elemzi, kiemelve a két nép közötti politikai viszony változásainak hatását a témára. Cseh Zoltán egy kevésbé ismert neolatin költő és történetíró, Antonio Beccadelli (1394–1471) nagy vihart kavart pornográf versgyűjteményét, a Hermaphroditust mutatja be az olvasóknak. Az 1425-ben megjelent kötet elemzése mellett a szerző Beccadelli kortársainak műveiből is idéz, bemutatva a Hermaphroditus közönséget megosztó fogadtatását. A *Kalligram*ban olvasható továbbá Monoszlói De-

zső (A halálom utáni napon), Duba Gyula (Mittelhauser báró halála) és Grendel Lajos (Nálunk, New Hontban) prózája és Gécz János, Petőcz András, Z. Németh István és Polgár Anikó versei. A lap e számát Lukács Zsolt grafikáival illusztrálták.

A *Világosság* 2000/8–9. száma a Vallás az ezredfordulón címet viseli. Az első blokkban közölt írásokat az idén májusban megrendezett, A vallások szerepe Magyarországon európai integrációjában című konferencia anyagából válogatták a szerkesztők. Hogy milyen kérdésekre kerestek választ a különböző vallású résztvevők, arról Horányi Özséb bevezetőjében így ír: „A konfesszionálisan elkötelezett ember például nem térhet ki azon kérdések elől, amelyek – konfessziótól függetlenül, vagy éppen ahhoz kötődően – azt taglalják, hogy van-e tapasztalata, van-e sajátos tudása vallásának perspektívájából az európai integráció ügyében. Vajon azonos módon látja-e a magyar társadalom feladatait a katolikus és a református, van-e tapasztalati különbség, megjelenik-e ez konfesszionálisan az evangélikus és zsidó hiten levők esetében és így tovább. Pontosabban – a különböző konfessziók felől tekintve ezekre a kérdésekre – gazdagabbá válunk-e a különbségek felmutatásával, a különböző tudásoknak mindannyiunk számára hozzáférhetővé tételével? Vajon gazdagodik-e Magyarország és ezáltal az Európai Közös-

ség is, ha nagyobb figyelmet fordít konfesszionálisan elkötelezett polgárainak sajátos tudásaira?” Az összeállításban Lukács László, Pásztor János, Szakadát István, Vajda Károly, Mártonffy Marcell, Gábor György és Poszler György írásai olvashatók. A vallás áll a középpontjában a Világosságban közölt többi tanulmánynak is. Grüll Tibor a Pontius Pilátusról rendelkezésre álló ismereteket gyűjtötte egybe, Marcel Simon a zsidókereszténység problémáiról közöl írást. A hagyomány és kollektív emlékezet rovatban Heller Ágnes A zsidó Jézus feltámadása címmel közli tanulmányát, amelyben arra keresi a választ, hogy miért tartott kétezer esztendeig, hogy a keresztények és a zsidók is emlékezni kezdtek arra, hogy Jézus zsidó volt. Vallás és filozófia kapcsolatával két írás foglalkozik. Endreffy Zoltán Keresztény istenfelfogás, szentháromság és filozófia című írásában arra keresi a választ, hogy egy filozófus számára milyen ontológiai, logikai és etikai következmények adódnak, ha elfogadja a szentháromságot. A társadalom vallásosságát feltérképező szociológusok egyre gyakrabban kapják a megkérdezett emberektől azt a választ, hogy nem kötődnek egyetlen felekezethez sem, de azért „a maguk módján vallásosak.” Tomka Miklós a szekularizációt és a vallás kibújását az intézményi keretektől vizsgálja Vallásfilozófiai kérdések az ezredfordulón című írásában.

A Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat tudományos szemléjének, a *Limes*-nek ez évi 2–3. száma igencsak aktuális. A két kötetben (!) megjelent vaskos folyóirat a Balkán birodalmait és nemzeteit vizsgálja. A kilencvenes évek Jugoszláviában folyó háborúi és a közelmúlt koszovói események történelmi előzényeit kevesen ismerik. Nos, a *Limes* 2000/2–3. számát mintha éppen nekik állították volna össze. Az első kötet bevezetőjében Niederhauser Emil vá-

zolja a balkáni fejlődés fő vonásait, míg Fried István a balkanisztika útkereséséről szóló írásának felütésében kijelenti: (...) a Balkánról szólva csak kétségeink vannak. Külön fejezet szól a térség vallásáról, az egyház jelenlétéről és a nemzetudatról. Itt Csortán Ferenc és Molnár Antal egy-egy tanulmánya olvasható. Az Illíria, Jugoszlávia, Délszláv államok címet viselő összeállítás egyik legérdekesebb olvasni-, nézni- valója Bada Zoltán térképmellékletekkel kiegészített írása. Bada arra vállalkozott, hogy a 19. és a 20. századi szerb-horvát ellentéteket valóságos és elképzelt politikai térképek segítségével mutassa be. A Sajti Enikő tanulmánya ugyanebben a részben olvasható a jugoszláv öngazgatás kialakulásáról, válságáról, csődjéről. Juhasz József a Jugoszlávia széteséséhez jelentősen hozzájáruló dokumentumról ír: „Közismert, hogy a szerb nacionalizmus legújabb hullámának, a Belgrádban az 1980–90-es években újra eluralkodott nagyszerb politikának az egyik elméleti alapját a Szerb Tudományos és Művészeti Akadémia centenáriuma (1986) készített jelentéstervezet, az ún. akadémiai memorandum képezte. (...) A memorandum egyes részletei már 1986-ban kiszivárogtak és országos vihart kavartak. Megállapításait kritizálták az ország nem szerb politikusai és véleményformáló értelmiségije, a Jugoszláv Kommunista Szövetség vezetői, sőt még a szerbiai pártvezetőség első reakciói is elutasítóak voltak (így aztán a szöveg nem is készült el a tervezett végső formájában, s nem vált hivatalos akadémiai dokumentummá).” A második kötet Közösség és társadalom fejezetében Schütz István, Steliu Lambriu, Adrian Majoru és Ábrahám Barna tanulmányai olvashatóak. Külön rovat foglalkozik továbbá a hatalmi politikával, a magyarok és a Balkán viszonyával is. A könyvnyi folyóiratot a közelmúltban a Balkánról megjelent könyvek közt tallózó szemle zárja.

H. B.

Új Lengyel László-könyv a Helikonnál!

A helyszín:
Dánia

Az idő:
az 1600-as
évek eleje

a szereplők:
beszélgetőpartnerek
egy kolostorban

A beszélgetések a hatalomról, a politika és erkölcs viszonyáról szólnak és arról, szabad-e kimaradni Európából. A kötetben – meglepő módon – néhány ironikus, groteszk vers is szerepel.

2 000 Ft

A könyv megrendelhető a Helikon Kiadónál (1053 Budapest, Papnövelde utca 8.), telefonon Borbíró Zsókanál és/vagy Varga Istvánnál a 317-4987-es számon, vagy a 317-4967-es faxon, valamint megvásárolható a Helikon Könyvesházban: Budapest VI., Bajcsy-Zsilinszky út 37.

A Kairosz Kiadó ajánlata

Bayer Zsolt
1956
„...Hogy legyen jel”

„Egy bátor férfi járta akkor Budapest utcáit. Fényképezett. 1956. október 23-a és november 11-e között. Hogy legyen jel. Tanúság – háborúról, tisztaságról, hősokról, vérről. Aztán a jeleket a lélek megint sivárrá lett termeibe kellett zárni. Több mint száz negatív lapult egy padláson hosszú beteg évtizedekig, és a férfi meghalt. S amikor eljött ismét a szabadság, amely oly nagylelkű volt, hogy büntetlenül hagyta a gyilkosokat is, akkor özvegye odaadta a rejtegetett képeket a Történelmi Hivatalnak. Csak egy feltételt szabott: sem az ő, sem férje neve nem kerülhet nyilvánosságra. – Mert hátha visszajönnek azok... – mondta, és maga előtt a földet nézte, sokáig.” (Bayer Zsolt)

A kötetet a XX. Század Intézet és a Történelmi Hivatal megbízásából a Kairosz Kiadó gondozta.

Kairosz Kiadó

1134 Budapest, Apály utca 2/b. Telefon/fax: 359-9825

Az ISTER Kiadó őszi-téli könyvújdonságai

Szépirodalom, esszé

ANDRÁS SÁNDOR:

Szerelem. Megközelítések

(versek, esszék) 1500 Ft

Felkavaró-szép versek, elemző töprengések a boldog s boldogtalan szerelemről.

KRÚDY GYULA: *Festett király (regény)* 1800 Ft

Magyarország Mohács után, Mária királyné bujdosása, Szapolyai János királlyá választása.

PEÉRY REZSŐ:

Szemben az emlékekkel (szatirikus esszé) 1100 Ft

A legelső magyar szatirikus elemzés az 1950-es évekről – a magyar orwelliád: posztumusz mű 1957-ből.

TEMESI FERENC:

Az éjféli utas

(tárcanovellák, karcolatok, esszék) 1350 Ft

Országúthy történetei, társadalomrajzai a rendszerváltás utáni évtized Magyarországaról.

TORNAI JÓZSEF:

Leszálltam anyám öléből (esszé és önéletrajz) 1450 Ft

A jeles író-költő kegyetlen őszinteségű vallomása életéről, irodalomról, családról, szerelemről – önmagáról.

Publicisztika

POMOGÁTS BÉLA: *Nyugat és Kelet között* (esszék, tanulmányok) 1250 Ft

Tanulmányok-elemzések Közép-Európáról, a magyarság helyzetéről régiókban.

Gyermekirodalom

A csodacsupor. Felső-tiszai népmesék MÉSZÖLY MIKLÓS és BELIA GYÖRGY átdolgozásában 1650 Ft

GÉCZI JÁNOS: *A térre én* (versek és képzések gyerekeknek, kamaszoknak) 900 Ft

Történettudomány

SZAKÁLY SÁNDOR: *A magyar tábort csendőrség története 1938–1945* (monográfia) 1450 Ft

A nagy sikerű és nagy visszhangot kiváltott monográfia új, javított kiadása.

Szórakoztató ismeretterjesztés

LIKAR, MIHA DR.:

Doktor úr, igaz-e? avagy Kutyaharapást szőrével 1700 Ft

A Cambridge-ben a „Millennium Embere”-díjjal kitüntetett szlovén orvos szórakoztató magyarázatai 499, az emberi testtel, annak működésével s az egészséggel kapcsolatos szólásmondáshoz, hiedelemhez.

IDÉZŐ

ELSŐ MAGYAR KÖNYVSZEMELVÉNY ÚJSÁG

Megjelenés:
december 4.
Lapzárta:
november 14.

A Széphalom Könyvműhely újdonságai

CORRADO CALABRO:

A FELADÓ ISMERETLEN – MITTENTE SCONOSCIUTA (versek olaszul és magyarul) 112 o., ragasztott kartonkötésben, 980 Ft

A neves olasz költő versei Baranyi Ferenc fordításában olvashatók.

RYSZARD KAPUSCINSKY: *ÉBEN* (riportesszé Afrikaiból) 312 o., A/5, ragasztott kartonkötésben, 1500 Ft

Az Ében tudósításai nem egyszerű riportok: szépirodalmi értékű esszék, amelyek lenyűgözően izgalmas képet rajzolnak az afrikai országok történelméről, néprajzáról, politikájáról, megannyi líraian szép leíró résszel tarkítva azt a páratlanul gazdag ismeretanyagot, amellyel Kapuscinsky pillanatok alatt rabul ejti olvasóját.

MENEKÜLT-RAPSZÓDIA (LENGYELEK MAGYARORSZÁGON 1939–1945)

Szerkesztette Szenyán Erzsébet és Fejér Irén,

632 o., B/5, cernafüztött, műbőr kötésben, színes és ff. képmelléklettel, 3500 Ft

A visszaemlékezésekből és a színes fotómellékletből lenyűgöző történelmi dokumentumai bontakoznak ki az egykori mintegy 65.000 lengyel katonai és polgári menekült sorsának.

Széphalom Könyvműhely
1068 Budapest,
Városligeti fasor 38.
T./Fax: 351-0593

Magyar irodalom

Fehér Béla:

Filkó

Maecenas, Budapest, 2000.

351 oldal

Filkó lehet keresztnev, vezetéknev, de becenév is. Hosszabb alakja, a tökfilkó pedig – utalva a kártyafigurára – a buta, hiszékeny, túlonúl jóindulatú ember csúfneve. A mi Filkónk is ilyen. Ötvenes éveinek elején járó teherautósofőr, aki építkezésre szállít homokot, követ. Kemény élet az övé, lepusztult munkásszállón lakik, két éve távol falusi családjától. A csupa férfilakó élete, szórakozásai meglehetősen leegyszerűsödnek a kényszerű összeczártságban: ivás, kártya, kurvázás.

Filkó is benne van ezekben, de ami mindenki másnak oly egyszerű, az neki csak nem sikerül: a földút mellett posztoló új, csinos prostituált csakis és kizárólag neki nem hajlandó szolgáltatásokat nyújtani. Filkót ezentúl csak ez a lány érdekli, változatos taktikákkal lesi, figyel, ígér és könyörög neki. De Betti nem és nem. Közben Filkóhoz felköltözik leánya, Katika, most már ő is dolgozik és gondot visel édesapjára, majd beleszeret apja szobatársába, aki mellesleg még nő. Ugyanakkor Filkó szülőfalujában furcsa dolgok történnek: kis zöld emberek szállnak le úrhajóval, s nyomukban megvadult térerő, elektromos kisülések és transzportációs jelenségek borzolják fel a kedélyeket és bolondítják meg a vezetőket. Így kerül az egyik villanyszerelő kislánya, Püfi Pogácsa Betti, a kurva lakásába, aki nagy szeretettel fogadja örökbe a kicsit. Közben erről a gyerekről kiderül, hogy Filkó szerelemgyereke, de erről ő maga sem tud. A fizikai jelenségek még sok furcsaságot okoznak, halottakat támasztanak fel, régi kapcsolatokat élesztnek újjá – egyszerűen vidám és science fiction-os hátterét adják Filkó egyre elkésettettebb és reménytelenebb szerelmi vergődésének. Ezen-

közben persze sztori sztorit ér, a munkásszálló legényei, a prostituáltak és vendégeik széles köre mind a keserűség, realizmuson felnőtt abszurdot idézik. Ugyanakkor nem a prudéria, hanem a stílárís túlházás ellen való ágálás mondatja velem: „elég, vagy túl sok lesz” – Blake után, szabadon.

Vígság és trágárság tehát egyként ott van a műben, gyakran keverve, gyakran aránytalanul. Fehér Béla egyre gyarapodó számú olvasói választhatnak, melyikért forgatják mohón: mindenesetre biztos, hogy valaminő hiányt pótol, mikor olvasható (bár érthetetlenül sokszor viszolyogtató) pornográfiát és kacagtató panoptikumot egyaránt képes nyújtani.

budai

Péterfy Gergely:

A tűzoltóparancsnok szomorúsága

Budapest, 2000. Palatinus

173 oldal, 1400 Ft

Az a fajta tréfa jut eszembe Péterfy Gergely regényéről, amikor valakinek hűtőszekrény-nagyságú dobozban nyújtják át az ajándékot, amely egy kicsi szelencében is elfér volna. Ahogy bontogatja a csomagot az ünnepe, mindig újabb dobozt talál az előző göngyölegben, míg végül elő nem bukkan a meglepetésnek szánt, mondjuk, cincogó kisegér, amelyik az ily nagy adag csomagolóanyag mélyén talán már nem is cincog...

A tűzoltóparancsnok szomorúságának szereplői, Viharos, a szerkesztő, Lovag, Artúr és Jagelló, az albán fegyverkereskedő, valamint az Antikvárius történetei pletykaszinten kezdődnek, miszerint X elmondta, hogy Y mesélte, hogy Z azt adta elő, hogy T elbeszélése szerint M úgy járt... Végül marad egy halvány szerelmi szál, amelyet a túlbonyolítások nélkül egy oldalon el lehetett volna mondani. No persze, akkor nem lett volna regény belőle.

Hogy irodalmi blöffnek nevezzük vagy új művészeti irányzatnak, teszem azt, bonyolizmusnak kiáltjuk ki a har-

mincas éveiben járó író stílusát, azt végül is ítésze válogatja. Akadhat, akit mulattat ez a nehezen kibogozható, magánéleti anekdotákat sorjázó alkotói mód. Engem személy szerint idegesített, de ez semmit sem jelent. Mindig is rosszul viseltem azoknak a közelségét, akik körül számomra érezhetően vibrál az elektromos feszültségekkel teli levegő. Némelyek kifejezetten élvezik ezt a robbanásközeli, feszült állapotot. Nekik ajánlom a regény elolvasását.

m. zs.

Molnár Vilmos:

Az olvasó fizetéséről

Budapest–Kolozsvár, 2000.

Széphalom Könyvműhely

154 oldal, 880 Ft

Se előszó, se utóhang, se bevezető, se fűlszöveg, se életrajz, se ismertető, se keletkezési év, pedig az efféle rövid szösszeneteket többnyire nem egy szuszra, néhány hónap alatt vetik papírra, s valahol, irodalmi lapban, napi sajtó tárcarovatában közölni szokták. Csak novellák talányos véggel vagy anélkül, csak karcolatok, csak egymás mellé sorjázott mondatok, sokszor kész szinonimatárnak beillő rekonértelmű szavak, kifejezések listája. Hol meseszerű elemekkel tűzdelt, hol tájjellegű, népies a hangneme, hol az aszfalt(betyár) stílus türemkedik elénk, hol humor vagy cinizmus, esetleg a „sztoriért” ácsingózó olvasó megfricskázása.

Elgondolkodunk, hogy a sorok között kellene-e olvasnunk, mint például a kötélánc megreformálásáról szóló értekezésben, de ha így van, akkor oly bonyolult a kódrendszer, hogy a mindennapi halandó napestig törheti rajta a fejét, mégsem áll össze a logikai puzzle. Vagy nem vagyok eléggé vajt fülű s ezért akadékoskodom annyit az 1961-ben született, tehát nem szárnypróbálgató diáknak számító csíkszeredai illetőségű szerző kötetéről szólván. Ő azt állítja címadó karcolatában, tegyük fel, némi öniróniával: „ez már nem normális dolog, hogy va-

laki ilyen jól írjon..., a dicséret itt túl kevés, aztán pedig elhátározza” – gondolom ez az olvasó, aki alanyként a körmondokban egyszer sem szerepel –, „hogy a következő fizetését az utolsó baniig postázni fogja az író címére...”

(mátraházi)

Külföldi irodalom

Amélie Nothomb:

Hódolattal esengve

Sík Kiadó, 2000, 104 oldal,

1100 Ft

Egy fiatal belga lány, Amélie szerelmes Japánba, az ottani kultúrába és nyelvbe. Dédelgetett álma teljesül, mikor felveszik alkalmazottnak egy japán óriásvállalathoz. Ami azonban rá vár, az kész kálvária. Bár tökéletesen beszél angolul, franciául és japánul, minden adottsága és képzettsége megvan a nagy feladatok megoldásához, mégsem boldogulhat a cégnél. Az a baj, hogy tehetséges, önálló, kreatívan gondolkodó ember, s ezzel olyan nyugati értékrendet képvisel, ami a keleti társadalmi szerkezet kötöttségei között a lehető legalacsonyabbra juttatja.

Amélie és közvetlen felette, a szoborszépségű japán Fubuki kettő abból a három nőből, aki a vállalatnál száz férfi alkalmazottra jut. Két nő áll szemben, két kultúra, két világ, akik egy irodaház nyegenkettedik emeleten összebékíthetetlen elemekként csapnak össze – bármiféle közös nevező feltalálásának reménye nélkül. Amélie szuverenitása nem talál jó fogadtatásra: a vállalati hierarchiában hamarosan eljut a kávéfőzéstől a fénymásoláson át a vécépucolásig. Folyamatos megáláztatásban van része, a tekintélyelvűség olyan mértékét tapasztalja, ami az európai egy számára értelmezhetetlen. Persze, felmondhatna bármikor, de egy évig kibírja. Aki elolvassa ezt a könyvet, meg fogja érteni, miért.

Amélie Nothomb valós történetet, saját életének egy epizódját írta meg. Kisregénye méltán nyerte el a Francia Akadémia Nagydíja mellett az olvasók nagy táborának érdeklődését. Könyvében a nyugati és a keleti gondolkodásmód különbözősége valós, de teljesen valóságosan túlnak tetsző, szürrealisztikus jelenetek sorában tárul fel. Tömör és lendületes az elbeszélés, s bár néhol kissé döcögős a stílus, ezt ellensúlyozza a lebilincselő történet, valamint az író pengeéles megfigyelőképesége és fergeteges humora.

oil

Edwidge Danticat:

Vér és cukornád

Budapest, 2000., Európa
333 oldal, 1600 Ft.

Hispaniola szigetének dominikai oldalán játszódik a Haitin született szerző műve. A cselekményt 1937-be, Trujillo diktatúrája idejére helyezi az író. Mégsem egyszerűen történelmi tárgyú regényről van szó, amit az is sejtet, hogy a színesbőrű Danticat 1981-ben, tizenkét évesen kényszerült arra, hogy hazájából az Egyesült Államokba meneküljön.

Nyilvánvalóan sok önéletrajzi és tapasztalati elem vegyül a történetbe, amelyben kegyetlen üldözés a sorsuk azoknak a haitiaknak, akik a cukornádtetvényeken véres verejtékkel elvégezhető munkát vállaltak. A katonaság, mint általában, nem ismer könyörületet. Az üldözötteknek pedig már nemzedékek óta a génjeikbe programozódott a szenvedés, egy-egy idillibb jelenetet kivéve súlyos álmok és nyomasztó emlékek kísértik őket.

Így van ez, sajnos, a mai napig, mert azon a vidéken nemcsak a tájfun és a vad vizek szedik áldozataikat, hanem az egymást mindkét országban váltó katonai vagy csak egyszerűen diktatórikus rezsim is, amint a hírekben halljuk. Ugyancsak a tömegkommunikációból tudjuk, hogy a világ különböző tájain mekkora menekülthadak kérnek bebocsa-

tást, s milyen fogadtatásban vagy kiutasításban részesülnek.

Az egzotikus tájakat, idegen szokásokat és érzelmeket költőien leíró próza hozzásegíthet bennünket ahhoz, hogy ne ellenséges érzülettel gondoljunk más népek fiaira, akkor sem, ha saját utcáinkon látjuk őket viszont. Inkább az jut eszünkbe, hogy menekült volt például Brecht, Chagall, Marlene Dietrich, Einstein, Sigmond Freud, Giuseppe Garibaldi, Victor Hugo és Alekszandr Szolzsenyicin is a maga korában. S mi lett volna, ha a világ akárcsak közömbösen is hátat fordít nekik?

M. Zs.

Életrajz

William Butler

Yeats versei

Budapest, 2000. Európa Könyvkiadó, 351 oldal, 1400 Ft

Az a gyanúm, hogy Yeats az a költő, akinek a nevét ismerik inkább, mint verseit. Moll Magee balladája, Aki Tündérországáról álmodott, A békétlen zenész, A cooli vadhattyúk, Halottak napi éj vagy magyar vonatkozású verse: És Rényi Ferenc hallgatott, mind-mind az ír poéta költészetéből vett címek. Maguknak a műveknek talán egyetlen sorát sem tudnánk (fel)idézni.

A franciák: Baudelaire, Verlaine, Apollinaire inkább bevonultak nálunk a köztudatba. Lehet, hogy a Nyugat-nemzedékek jobban propagálták az izmusok iménti képviselőit, mint a modernista törekvéseknek látszólag ellenálló Yeats műveit. Korabeli fordítóira, Babitsra és Kosztolányira, később pedig Szabó Lőrincre és Vas Istvánra Yeats korai verseivel hatott. Az 1960-as években megjelent kötetében már lírájának összetettebb hangja is megszólalt, mégsem vetett erős visszhangot a magyar irodalomban.

Az Európa Könyvkiadó Lyra Mundi-sorozatában megjelent költeményei teljesen új válo-

gatást tükröznek. Számos jelentős verse most olvasható először magyarul, más műveit pedig új fordításban közli a kötet. Némely alkotását több magyar tolmácsolásban is megismerhetjük a lapokon, az Öregemberek bámulják magukat a vizekben címűt például Szabó Lőrinc, Kosztolányi Dezső, Gergely Ágnes és Mesterházi Mónika átköltésében, az utóbbi két esetben még a cím is módosul. Érdekes összehasonlításokra ad ez lehetőséget, nem csak az irodalomároknak arról, hogy miként fogalmazódhatnak meg más-ként, szűrődhetnek át különbözőképpen a műfordításokban az eredeti költői gondolatok más nemzet poétáinak egyéniségén.

A most megjelent kötet remek alkalmat kínál, hogy alaposabban megismerkedhesünk William Butler Yeats életművének jeles darabjaival.

(m. zs.)

Volker Neuhaus:

Grass

Író a felejtés ellen

Napvilág Kiadó

A kölni egyetem irodalomprofesszora – V. Neuhaus – 1970 óta foglalkozik Günter Grass irodalmi munkásságával, most közzétett monográfiája 1997-ben látott napvilágot, tehát még azelőtt, hogy a kortárs német irodalom kimagasló alakja Nobel-díjat kapott volna. Fontos ezt megjegyezni, mert általában megszaporodnak a műértő barátok akkor, amikor már aranykoszorús mester valaki, de felfedezni benne a tehetséget és kiállni érte akkor, amikor viták pergőtüzében áll – ez minden műítésznek becsületbevágó ügye.

Grass viszonylag későn – közel harmincévesen – hívja fel magára az irodalmi közfigyelmet. Oka ennek saját évjárata széttronsolt pályakezdeté: 1927-ben született Danzigban, németajkú kasub, akinek az ifjúságát átjárja a revansista, majd nyíltan fasiszta nevelés szelleme. Kispolgári családjában ugyan vannak lengyel

hazafiak is, de ezekre utóbb nincsenek tekintettel a kitelepítések. Mindenesetre őt még van idő iskolapadból besorozni, frontra vinni: megsebesül, fogságba esik, kallódik, alkalmi munkákból él, végre kőfaragónak áll, s mint sírköves keresi meg kenyereit. Ahogy kortársai, úgy ő is iszonyatosan becsapottnak tudja magát, de van ereje, hogy a tisztánlátást ígérő utat válassza: főiskolára iratkozik, szobrásznak tanul, közben rajzaiból él meg, s amatőr színpadoknak dolgozik. Kimagasló sikert ugyan nem arat – a maga gazdasági helyzetét rendező németységnek alig van érkezése saját művészpálántáira figyelni –, de szerény megélhetést biztosítanak a különféle ösztöndíjak. Először versei zaklatolt, vallomások hangja kelt figyelmet, majd elbeszélései, hogy az 1959-ben megjelent A bádogdob-bal az élvonalba emelkedjék. Grassnak az sikerült, ami milliószám foglalkoztatta a németeket: a fasiszmust ábrázolni mentegetőzés, önostorozás, tragédiák eltagadása nélkül, ám mégis a nemzeti önbecsülés reményével.

A monográfus megrendítő pontossággal tudja, hogy ezen a ponton több Grass jelentős íróról: a hazafias érzés újrafogalmazásáról ad példát. Ez az alapindulat nyitja meg sajátos ironiájának, szerkesztési technikájának rejtelmeit is.

A kötetet Grass saját rajzai és a róla készült felvételek egészítik ki: a szép, gördülékeny fordítást Körber Ágnesnek és Kajtár Máriának köszönhetjük.

berkes

Ideológiatörténet

Ungvári Tamás:

Ahasvérus és Shylock

A „zsidókérdés”

Magyarországon

Akadémiai Kiadó, 406 oldal

Ungvári Tamás az Ahasvérus és Shylock (A „zsidókérdés” Magyarországon) című művében szociológiai, irodalom-

történeti, filozófiai, ideológiai történeti közelítésben, eszközökkel, fogalmi apparátussal, de mindvégig rendkívül olvasmányosan dolgozza fel a magyarországi zsidó emancipáció, asszimiláció kritikáját, ismerteti és elemzi az antiszemita nézeteket, ideológiákat. Már a szimbolikus kötet cím is jelzi, felvillantja azt a negatív jelentéstartományt, amiben és ahogyan a zsidó alakja évszázadokon keresztül megjelent. Az európai irodalom mitológiájának egyetemes zsidó karakterei, a zsidó fantomképei: Ahasvérus és Shylock. Mindkettő – írja Ungvári – „egy régi Judás-kép továbbregüléséből született, s vált szét különálló, rokon jelentésű alakká”. Shylock valójában Ahasvérus utóda.

A kötet az elmúlt másfél évszázad sajátos krónikája, metszete. A magyar zsidóság emancipációja – annak ellenére, hogy a reformkor liberális szellemei mindannyian követelték – csak viszonylag későn, a 67-es kiegyezéssel valósult meg: 1849 júliusában ugyan az Országgyűlés törvénybe iktatta a magyar zsidók jogegyenlőségét megfogalmazó törvényjavaslatot, de annak érvényesítését a forradalom bukása megakadályozta. 1967 meghozta az emancipációt, innen kezdődik a zsidóság társadalmi integrációjának kérdése és feladata.

Az elkövetkező félszázadban sikeresen végbement a magyar zsidóság emancipációja és asszimilációja, amely ellentmondásai, problematikussága és antiszemita kritikája ellenére sikertörténeteknek tekinthető. Az őszirózsás forradalom, illetve a Kommün bukása után azonban az egyre jobbra tolódó kurzusok alatt tulajdonképpen lassanként megkezdődött az emancipáció, s asszimiláció eredményeinek folyamatos visszavétele, amely egyenesen vezetett a német politika, faji ideológia kiszolgálásához, 600 ezer magyar zsidó elpusztításához. (A Holocaust fényében egyesek szerint még a múlt században végbement asszimi-

láció értelme, eredménye is megkérdőjelezhető.)

A háború után még el sem kezdődhetett a szembenézés, s máris évtizedekre tabutéma lett a magyar Holocaust, s az egész „zsidókérdés”. A Kádár-rendszer végnapjaiig tartó kényszerű hallgatás és elhallgatás után nyilván mostanra érett be az idő a tudományos vizsgálódásra, a traumák feldolgozásának megkezdésére, amiben az is „segített-segít”, hogy az antiszemitizmus latens vagy direkt formái ismét virulenssé váltak.

Ungvári hiánypótló vállalkozásában vázolja az asszimilációs vitákat, stratégiákat, csapdákat, az asszimiláns lét sajátosságait és problémáit, elemzi a kompenzációs mechanizmusokat, tabukat, amnéziákat, az antiszemitizmus alakváltozásait, hangsúlyeltolódásait, s a disszimilációt. Számbaveszi a magyar zsidóság kulturális, gazdasági, társadalmi és politikai emancipációjáról, asszimilációjáról, a magyar–zsidó együttélésről, illetve annak lehetetlenségéről, veszélyeiről, a „zsidókérdésről”, s annak megoldásáról nyilatkozó írók, tudósok, ideológusok, politikusok nézeteit, s az erre adott zsidó reakciókat, műveket. Többek között Kossuth Lajos, Széchenyi István, Milotay István, Szabó Dezső, Klebersberg Kunó, Jászi Oszkár, Bibó István, Fejtő Ferenc, Ignóty, Bíró Lajos, Szomor Dezső, Zsolt Béla, Pap Károly, Hatvány Lajos, Tábor Béla ide vonatkozó gondolataival, munkáival ismerkedhetünk meg az érzékeny és szövegközpontú elemzésekben. Ungvári hangsúlyosan foglalkozik a rendszerváltás utáni ideológiai vitákkal, a közbeszéd diszkurzív terével, a megjelenő nézetekkel, mindelelőtt is Csoóri Sándor Nappali hold című nagy vitákat, vihart kiváltott tanulmányával.

Az izgalmas és felismerésekben gazdag szellemi utazás történeti keretbe ágyazódik, külföldi kitekintéssel kezdődik, amelyben megismerhetjük a felvilágosodás és a 19.

századi német, s európai filozófia, történettudomány ismert alakjainak – gyakran máig visszhangzó – teóriáit is.

Anyagát a rendkívül felkészült szerző – nyilván a könyvnyelvi kezelhetőség, áttekinthetőség kedvéért – viszonylag rövid fejezetekbe tördeli, s fejezeteit gazdag irodalomjegyzékkel látja el. Az Ahasvérus és Shylock tárgyilagos hangjával, a nézetek számbavételével, ütköztetésével, az antiszemita nézetek ideológiai gyökereinek feltárásával a máig feldolgozatlan „zsidókérdés” jobb megértését, a múltunkkal való szembenézését, a társadalmi dialógust szolgálja. Kár, hogy a könyv valószínűleg csak éppen a gyakorló antiszemiták kezébe nem kerül majd el.

(gervai)

Szociológia

**Titokkal a lelkemben éltem
Az ötvenhatos elítéltek
gyermekének sorsa**
Szerkesztette Kőrösi Zsuzsanna
és Molnár Adrienne
1956-os Intézet, Budapest, 2000.,
269 oldal

A két szociológusnő egy évtizede az Oral History Archivum munkatársaként készített életútinterjúkat, köztük az 56-os elítéltek gyermekeivel. Négy évig folyt az a kutatás, amely az 56-os forradalom megbélyegzett emberei utódaik emlékeit kutatta. Ez a hatalmas, szociológusok és pszichológusok által is kezelt anyag szolgált alapul e rendkívüli könyvhöz.

Mint a bevezetőben Gyáni Gábor történész hangsúlyozza, nem az 1956-os magyarországi forradalomnak, ennek a világtörténelmi jelentőségű eseménynek a tény történetét kapja kezébe az olvasó, hanem ennek emlékezetét. Úgy, ahogyan a családok sorsát, gyermekek lelkét, tanulmányait, további lehetőségeit befolyásolta ennek a végül is tíznapos, világot rengető önszerveződő lázadásnak a megtörténte.

Példátlan megtorlás követte mindezt, 229 embert végeztek ki – még a hatvanas évek elején is akasztottak! –, s több mint húszezren szenvedtek börtönbüntetését. A rendőri megfigyelés pedig további tízezrekre terjedt ki. A megfélemlítés, a családok érzelmi, lelki, egzisztenciális szétzilálása, elbizonytalanítása pedig évtizedekre nyúlt. A gyermekeket a hatalom kollektíváknak minősítette, ha változatos módon is, de büntette, látens módon megítélte szülei vélt bűneit.

Érthető, hogy a ma negyven-ötven éves emberek, az apa nélkül, az apa eltitkolt sorsával avagy az apa reménytelen várásával felnövekedett kisgyermekek minden módon sérültek – akkor is ez történt volna a feltehetően, ha a külső körülmények kegyesebbek lettek volna. A könyv tematizálja a visszaemlékezéseket, kitér a családon belüli kommunikációra, a megváltozott társadalmi helyzetre, a rokonok-barátok viselkedésére, a felnőttkori beilleszkedés zavaraira, az újra visszakapott apa alakjának érzelmi elfogadására stb.

Függelékben részletesen közlik a meginterjúváltak életrajzát, szüleit, testvéreik sorsát. Az illusztrációk pedig a legmeggrázóbb börtönlevelek másolatai.

Az 1956-os forradalomról az egész világ tudott. Magyarországon pedig több évtizedes elfojtás, frusztráció, sérült lelkeség vette körül. Ezért is megrendítő, páratlanul őszinte a könyv: gyermekek lelkének összetörése által lepleződik le a hatalmi gépezet működése. Döbbenetes, hogy az 1989. június 16-ai felemelő esemény, a forradalom vezetőinek kihantolása és újratemetése okozta sok is milyen kihatással volt ezekre a sokat szenvedett emberekre – jöttek volt bár a társadalom legkülönbözőbb rétegeiből.

Nem történelemkönyv tehát, hanem a legsajátabb emlékek által való, személyes hiteles igazságtétel, amit ez a könyv nyújt.

b.k.

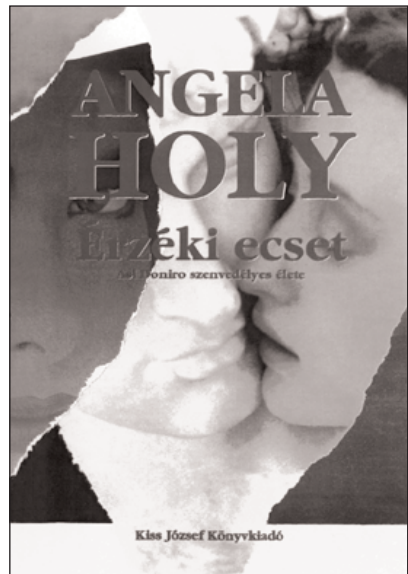
Angela Holy: Érzéki ecset
Asi Doniro szenvedélyes élete
260 oldal, kötve 1580 Ft

Rövidesen megjelenik!

Angela Holy Magyarországon először olvasható regénye műfaji hovatartozása szerint lektúr, vagyis jó értelemben vett olvasmány, művészregény. Főhőse egy kitalált személy: Asi Doniro, aki vakon született, kialakult benne egyfajta belső látás képessége és mestere segítségével világhírű festő lesz. A regény a főhős szerelmi viszonyait, festészetének kialakulását, a galériatulajdonosok intrikáit ábrázolja érzékletesen, a műfaj követelményeihez illeszkedő stílusban, eljutva az ilyenkor kötelező „happy end-ig”.

A mese rövid összefoglalásából is kitűnik, hogy fordulatos, érdekes, kellemes olvasmányra számíthat az olvasó: New Yorkban, a Modern Művészetek Múzeumában kiemelkedő jelentőségű eseménynek ígérkezik Asi Doniro festőművész első kiállítása, mert a nagyközönség ekkor ismerheti meg személyesen a művészt. A New York Times számára adott exkluzív interjújából – amit a lap sztárrportere, Julie Lavigen készít – ország-világ előtt lelepleződik a nagy titok: a festőművész vak.

Népszerűsége azóta is üstökösként szármal, egy új irányzat, a lélekfestészet megteremtése fűződik nevéhez. Közben viharosan, egzotikus helyszíneken zajlik magánélete. Többszöri próbálkozás ellenére sem lesz látó ember a szó hétköznapi értelmében, de végül szerencsésen révbe ér az egykor riporterként őt faggató Julie Lavigen oldalán.

Kiss József Könyvkiadó, 1114 Budapest, Kanizsai utca 41., Telefon/fax: 466-0703

MAGYAR KÖNYVGYŰJTŐ

Kizárólag előfizetőknek!

A Könyvhét szerkesztősége és kiadója régi vágyát teljesíti, amikor elkezd szervezni a Magyar Könyvgyűjtő megjelentetését. Terveink, reményeink szerint 2001 januárjának végén megjelenik a Magyar Könyvgyűjtő első évfolyamának első száma.

Az egyetlen újság ma Magyarországon, amely a könyvgyűjtők számára készül, nekik kíván igényes, színvonalas újságcikkekben, interjúkban beszámolni a régi könyvek keresletéről-kínálatáról, hagyományos és új gyűjtői tematikákról, könyvritkaságokról, közismert és neves gyűjtőkről és gyűjteményekről, antikvár aukciókról, egyedi, számozott, bibliofil kiadványokról, művészi kivitellű újdonságokról, a régi könyvek kezelésének, tárolásának, restaurálásának kérdéseiről, a régi könyvek gyűjtésének jogi és gazdasági hátteréről, egyes könyvek és könyvkiadók történetéről, az antikvárius szakma híreiről, és nem utolsósorban a régi és kevésbé régi könyvek árának alakulásáról, valamint az azt alakító tényezőkről.

Első évfolyamunkban folytatásokban közöljük az antikvár könyvek irányárjegyzékét abcé sorrendben, év végéig eljutva a „Z-Zs” betűig, azt követően pedig a kiegészítéseket és az árkorrekciókat közöljük majd folyamatosan.

A Magyar Könyvgyűjtő az eddig felsoroltak mellett természetesen foglalkozik mindazzal, ami témájához közelebről és távolabbról kapcsolódik, így a képzőművészeti régiségekkel, művészeti albumokkal, a régiségekkel foglalkozó, gyűjtők számára érdekes könyvekkel, emberekkel, vállalkozásokkal is, ilyen módon kicsit kitekintést nyújt majd az antikvitások világába.

A Magyar Könyvgyűjtő a régi és a modern antikvárira iránt érdeklődőknek, a régiségek gyűjtőinek nyújt értékes gyakorlati információkat, az elmélyülést szolgáló ismereteket, a gyűjtői tevékenységet most elkezdőknek, gyűjteményük megalapításán fáradozóknak pedig bevezetést ebbe a furcsa, kevésbé ismert, zárt világba.

A Magyar Könyvgyűjtőt kizárólag előfizetés útján terjesztjük, nem lehet majd újságospavilonban, könyvesboltban, antikváriumban vagy bárhol máshol megvásárolni, kizárólag előfizetőink exkluzív köré számára lesz hozzáférhető.

Emiatt hirdetjük meg időben előfizetői akciónkat: minden érdeklődőnek legyen módjában előfizetni lapunkat.

Magyar Könyvgyűjtő
Formátum: A/4
Terjedelem: 28 oldal
Borító: színes, fóliázott
Belső oldalak: egy szín

A Magyar Könyvgyűjtő 2001. januárjától jelenik meg, évente 10 alkalommal, a 10 szám előfizetési díja 4400 Ft.

Az idő pénz, az információ érték:

az előfizetés díja 2000. november 20-ig 500 Ft-tal kevesebb, azaz 3900 Ft.
(Ha az előfizetési díj ténylegesen beérkezik címünkre november 20-ig.)

Megrendelhető a kiadó címén az alábbi megrendelőszelvény visszaküldésével (levélben vagy faxon):

**Kiss József Könyvkiadó 1114 Budapest, Kanizsai utca 41.
Telefon/fax: 466-0703**

Megrendelés

Igen, szeretnék tájékozott lenni a régiségek világában, emiatt megrendelem a *Magyar Könyvgyűjtő* c. újságot a 2001. évre (10 lapszám) 4400 Ft előfizetési díjért.

Igen, vállalom, hogy a részemre a számla mellékletként küldött postai csekken az előfizetési díjat november 17-ig befizetem, emiatt 500 Ft kedvezményhez jutok, és csak 3900 Ft-ot fizetek.

Kérem, küldjenek számlát és postai csekket az alábbi névre és címre az előfizetési díj befizetéséhez:

NÉV:

CÍM:

Megjelent könyvek

2000. október 6–19.

A

- Adams, Douglas:** Dirk Gently holisztikus nyomozóirodája. Gabo. ISBN: 963-9237-29-9 fűzött: 990 Ft
- A dinoszauruszok képes atlasza.** Graph-Art. (Tudorka atlaszok) ISBN: 963-9325-05-8 kötött: 1490 Ft
- A fehér szerencsén meséje.** Horizont. (Mesés kifestő 1.) fűzött: 198 Ft
- Állatokról gyerekeknek.** Hemma. ISBN: 963-9153-33-8 kötött: 3920 Ft
- Állatvilág.** Scolar. (Scolar kalauz gyerekeknek) ISBN: 963-9193-39-9 kötött: 4984 Ft
- Andersen, Hans Christian:** Nagy mesekönyv. Esély Mozaik. (Mesél az Esély) ISBN: 963-9153-33-8 kötött: 3920 Ft
- Andrew, Christopher – Mitrohin, Vasilij:** A Mitrohin-archívum. A KGB otthon és külföldön. Talentum. ISBN: 963-645-076-5 kötött: 4600 Ft
- Antológia a felvilágosodás magyar irodalmából.** 2. Verses és drámai művek. Polis. (Remekírók diákkönyvtára) ISBN: 973-9267-43-6 fűzött: 650 Ft
- Ascherson, Neal:** A Fekete-tenger. Európa. ISBN: 963-07-6636-1 kötött: 1900 Ft
- A természet ösvényein.** M. Kvkklub. ISBN: 963-547-177-7 kötött: 2990 Ft
- Atkari Győzőné – Takács Judit:** Mozgásos játékok könyve. Óvodásoknak és kisiskolásoknak tanulni játszva tanítani: kicsiknek, hogy tanulják – nagyoknak, hogy tanítsák. Mozaik. (Foglalkoztató 2.) ISBN: 963-9153-29-X kötött: 2520 Ft
- Atlasz Plusz.** Magyarország + Budapest + 210 település részletes térképe. Z-Press K. ISBN: 963-85735-8-9 kötött: 4293 Ft
- Austen, Jane:** Ertelem és érzelem. M. Kvkklub. (Szerelmes világirodalom) ISBN: 963-547-212-9 kötött: 1750 Ft
- A vadhatyúk.** Horizont. (Mesés kifestő 4.) fűzött: 222 Ft
- Az 1998. május 13-án, szeptember 29-én és a november 12-én rendezett tudományos tanácskozás előadásai.** Székesfehérvár, Vár. Lvt. (Közlemények Székesfehérvár történetéből 1.) ISBN: 963-8406-07-0 fűzött: 2000 Ft

B

- Babay Bernadette:** Palkó a Betűbirodalomban. Ciceró. ISBN: 963-539-317-2 fűzött: 1290 Ft

- Bach, Richard:** Illúziók. Egy vonakodó messiás kalandjai. Édesvíz. ISBN: 963-528-390-1 fűzött: 1150 Ft
- Badiny Jós Ferenc:** A sorsdöntő államalapítás. Ősi Örökségünk Alapítvány. ISBN: 963-00-4312-2 fűzött: 1667 Ft
- Bagyinszki Zoltán:** Kastélyok a történelmi Magyarországról. Publi-City "1492". (Nemzeti örökségünk) ISBN: 963-85926-0-5 kötött: 7800 Ft
- Bálint Ágnes:** Hajónapló. 3. kiad. Móra. (Pöttyös könyvek) ISBN: 963-11-7565-0 fűzött: 898 Ft
- Bankhofer, Hademar:** Életelixir Lecitin. Canissa. ISBN: 963-85964-7-3 kötött: 1800 Ft
- Barclay, Tessa:** A Tramont család. [2.] Netta és Gaby. Bastei Budapest. (Mona Lisa könyvek) ISBN: 963-296-413-6 fűzött: 1195 Ft
- Barcs Miklós – Lehmann Miklós – Szőke Csilla:** Filozófia. [Híres emberek, nagy gondolkodók]. Diaktéka. (Diák kiskönyvtár 12.) ISBN: 963-85873-9-3 fűzött: 150 Ft
- Barczy Attila – Lóczy Dénes – Penksza Károly:** Dunántúli-dombság. Külső-Somogy. Környezetvédelmi és Környezetgazdálkodási Felsőoktatásért Alapítvány. (Magyarország tájai) fűzött: 537 Ft
- Batchelor, Doug:** A leggazdagabb barlanglakó. [avagy Egy tönkrement élet megváltásának története]: ahogyan azt Marilyn Toonernek elmondta. Advent. ISBN: 963-9122-55-6 fűzött: 690 Ft
- Baudot, Francois:** Divat a XX. században. Park. ISBN: 963-530-499-4 fűzött: 7900 Ft
- Bauer, Erwin – Bauer, Peggy:** Medvék. Viselkedés, ökológia, védelem. Új Ex Libris. ISBN: 963-9031-84-4 kötött: 4200 Ft
- Bayer Zsolt:** 1956: "...hogyan legyen jel". Kairosz. ISBN: 963-9302-28-7 kötött: 3600 Ft
- Benedek Elek:** A magyarok története a honfoglalás előtti időkől. Esély Mozaik. (Irodalmi értékár diákoknak) ISBN: 963-9153-35-4 fűzött: 795 Ft
- Benedek Elek:** Nagy mesekönyv. 3. Esély Mozaik (Mesél az Esély) ISBN: 963-9153-09-5 kötött: 3490 Ft
- Benedek Elek:** Nagy mesekönyv. 4. Esély Mozaik. (Mesél az Esély) ISBN: 963-9153-31-1 kötött: 3990 Ft
- Bíró András:** A magyar egyház évezrede. Mikos – Ecclesia.

- ISBN: 963-8130-29-6 kötött: 5946 Ft
- Bíró András:** Szétszaggatva, megtaposva, megmaradva. egy lófőszékely család története az újkorban: regény. Mikos. ISBN: 963-8130-32-6 fűzött: 1490 Ft
- Boros János:** A demokrácia filozófiája. Jelenkor. (Dianoia) ISBN: 963-676-186-8 fűzött: 1100 Ft
- Brooks, Felicity:** Világunk enciklopédiája. Holló. ISBN: 963-9305-22-7 kötött: 1690 Ft
- Brown, Pam:** Édesanyámnak, szeretettel. Alexandra. (Öröm adni, öröm kapni) ISBN: 963-367-548-8 kötött: 1190 Ft
- Bstan-dzin-rgya-mtsho (dalai láma), XIV. – Cutler, Howard C.:** A boldogság művésze. Kézikönyv az élethez. Trivium. ISBN: 963-7570-83-7 kötött: 1890 Ft
- Bstan-dzin-rgya-mtsho (dalai láma), XIV.:** Ősi bölcsesség, modern világ. Erkölcsei gondolatok az új évezredre. Európa. ISBN: 963-07-6827-5 kötött: 1800 Ft
- Bulla András:** Jógaiskola "B". Aesculart. ISBN: 963-85470-4-9 fűzött: 1650 Ft

C

- Cafiero, Gaetano – Jahoda, Maddalena:** Bálnák és delfinek. Alexandra. ISBN: 963-367-368-2 kötött: 3490 Ft
- Calloc'h, Bernard le:** Kőrösi Csoma Sándor útínaplója. Püski. ISBN: 963-9188-90-5 fűzött: 750 Ft
- Christie, Agatha:** Bűbájos gyilkosok. Európa. (Európa krimi) ISBN: 963-679-6816-X kötött: 980 Ft
- Collins, Terah Kathryn:** Feng shui: a térrendezés ősi kínai művészete. Egyensúly, harmónia és fellendülés a környezetünkben. Édesvíz. ISBN: 963-528-469-1 kötött: 1500 Ft
- Conroy, Pat:** A tenger zenéje. M. Kvkklub. ISBN: 963-547-099-1 kötött: 1650 Ft
- Coulter, Catherine:** Maradj velem! Aquila. (Vadrózsza könyvek) ISBN: 963-679-103-1 kötött: 1980 Ft
- Courths-Mahler, Hedwig:** Szivtelen mostoha. Bastei Budapest. (Hedwig Courths-Mahler regényei) ISBN: 963-296-411-X fűzött: 598 Ft
- Cs**
- Csiby Mihály:** Nem kell többé tücsökre. Természet – rajz. EFO. ISBN: 963-8243-27-9 kötött: 5227 Ft
- Csőrgő Anikó – Füzési Zsuzsa:** Mikulásra, karácsonyra. Ünnepi foglalkoztatókönyv

- óvodásoknak, kisiskolásoknak. ISBN: 963-9180-24-6 kötött: 1599 Ft
- Csuvár Erzsébet – Gervai Marci:** Papagáj fakanállal kalapál. Gyermekversek mindenkinek. Szerző. ISBN: 963-640-257-4 kötött: 467 Ft

D

- Daftary, Farhad:** Aszaszin legendák. Az iszmáliták mítoszai. Osiris. ISBN: 963-379-778-0 fűzött: 1480 Ft
- Dahl, Roald:** A szerelem illata. [Mesék szerelemről, házasságról]. Szukits. (Meglepetés könyvek) ISBN: 963-9278-22-X kötött: 1190 Ft
- Dániel Gáborné:** "Az igazságot... határtalanul szeretem". Annotált ajánló bibliográfia Boljay Jánosról. BJKMF. ISBN: 963-03-5736-4 fűzött: 1333 Ft
- Delahaye, Gilbert – Marlier, Marcel:** Márti és a négy évszak. Holló. ISBN: 963-9202-91-6 kötött: 748 Ft
- Delahaye, Gilbert – Marlier, Marcel:** Márti és az osztálykirándulás. Holló. ISBN: 963-9202-89-4 kötött: 748 Ft
- Delahaye, Gilbert – Marlier, Marcel:** Márti lovagol. Holló. ISBN: 963-9202-90-8 kötött: 748 Ft
- Delahaye, Gilbert – Marlier, Marcel:** Márti úszni tanul. Holló. ISBN: 963-9202-92-4 kötött: 748 Ft
- Donászy Magda:** A mókus és a szarka. Santos. ISBN: 963-9244-15-5 kötött: 998 Ft
- Dowswell, Paul:** A csodálatos állatvilág. Holló. ISBN: 963-9305-06-5 kötött: 1690 Ft

E

- Egoscue, Pete:** Fájdalom nélkül. Mozgásgyakorlatok a krónikus fájdalom enyhítésére. M. Kvkklub. ISBN: 963-547-224-2 kötött: 1990 Ft
- Első képes magyar szótár.** Anno. ISBN: 963-375-027-X kötött: 1100 Ft
- Érd.** – Diósd. – Pusztazámor. – Sósút. – Tárnok. – Törökbalint. Térkép. Stadtplan. Map. M. 1:20 000. Cartographia. ISBN: 963-352-379-6 CM 330 Ft
- Estók János:** Királynék könyve. Magyarország királyi, királynéi, kormányzónei és fejedelmesszonyai. Helikon. ISBN: 963-208-638-4 kötött: 4280 Ft

F

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

Kedves Olvasónk!

Azt javasoljuk Önnek: fizessen elő lapunkra! Sokféle terjesztési módszert kipróbáltunk, és meg kellett állapítanunk, hogy egyik sem vetekszik az előfizetés módszerével, mert az előfizetés – a legkényelmesebb, ugyanis a kézbesítő az Ön otthonába juttatja el a lapot, – a leggyorsabb, mert a megjelenő lapszámokat az árusítás megkezdésével egyidejűleg kapja kézhez,

MEGRENDELÉS

Megrendelem a Könyvetet 1 évre 2880 Ft előfizetési díjért. Kérem, küldjenek postai csekket az előfizetési díj befizetéséhez.

NÉV.....

CÍM.....

.....

– a legbiztosabb, mert véletlenül sem marad ki egy lapszám a sorozatból,
– a legkedvezőbb, mert az előfizetők kedvezményes áron kapja a lapot.
Sokat emlegetett adat, hogy Magyarországon évente kb. 9000 különböző könyv jelenik meg, a tankönyveket nem számítva, de nem mindenki gondol bele abba, hogy ez átlagosan óránként egy, napi 24, heti 168 könyv megjelenését jelenti. Nagyon nagy szám ez, ennyi könyvújdonosság között az eligazodás már nem lehetséges segítség nélkül, és ez a segítség a Könyvhét. Legyen Ön is rendszeres olvasónk, barátunk, előfizetőnk, fizesse elő lapunkat, hogy naprakészen tájékozott lehessen a kulturális élet egy jelentős területén, a könyvek világában.

A Könyvetet megrendelheti a szerkesztőség címén:

1114 Budapest, Kanizsai utca 41. levélben vagy az itt található kitöltött, kivágott megrendelőszelvényen, vagy faxon a 466-0703 telefonszámon.

Fawcett, Harrison: A korona hatalma. Science fiction regény: [javagy: A magyarok lézertől ments meg uralmunkat!]. Cherubion. (Cherubion science fiction)
ISBN: 963-9110-9-7 kötött: 1498 Ft

Fekete Géza: A Magyar Tudományos Akadémia jutalmadíja. 2. köt. 1859–1900. (A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának közleményei U.s. 36 – 111.) MTA
ISBN: 963-7451-09-9 fűzött: 1000 Ft

Fekete István: Ballagó idő. Életrajzi regény. Móra. (Fekete István művei)
ISBN: 963-11-7561-8 kötött: 1590 Ft

Fellegly, Tom: Ki ez az őrlű? K.u.K. K.
ISBN: 963-9173-68-1 kötött: 1500 Ft

Ferrini, Paul: A tökéletesség pillanata. Gyakorlati útmutató a boldog és harmonikus élethez. Édesvíz. (Úton önmagunkhoz)
ISBN: 963-528-387-3 fűzött: 1100 Ft

Fohsz Józsefné: Reformkor, forradalom és szabadságharc. [7. évfolyam]. Flaccus.
ISBN: 963-8603-2-6 fűzött: 596 Ft

Földvári József: Magyar büntetőjog. Általános rész. 4. átd. kiad., Osiris. (Osiris tankönyvek)
ISBN: 963-379-496-X kötött: 2280 Ft

Forbes, Colin: Kettős veszély. I.P.C. Kv. (I.P.C. könyvek)
ISBN: 963-635-186-4 fűzött: 990 Ft

Fürge Péter és a három aranyalma. Horizont. (Mesés kifestő 2.)
fűzött: 222 Ft

Füzesi Zsuzsa: Eszterlánc. Gyermekdalok. Kertek 2000.
ISBN: 963-85888-2-9 kötött: 1650 Ft

G

Gadalla, Moustafa: Az ókori Egyiptom titkos története. M. Kvkklub.
ISBN: 963-547-210-2 kötött: 2700 Ft

Garland, Alex: Hiperkocka. Park.
ISBN: 963-530-583-4 kötött: 1800 Ft

Gazdag Erzi: Mesebolt. Papirusz Book.
ISBN: 963-85874-4-X kötött: 1180 Ft

Gilchrist, Cherry: Az alkímia. Édesvíz. (Titkos tanok sorozat)
ISBN: 963-528-475-6 fűzött: 1290 Ft

H

Habe, Hans: Mint hajdan Dávid. 2. jav., átd. kiad., General Press.
ISBN: 963-9282-24-3 kötött: 1600 Ft

Hajdu Ráfiás János: Motorikus erőgépek a kisbirtokos paraszti gazdaságokban. A mezőkövesdi példa. Legatum.
ISBN: 963-00-2779-8 kötött: 1867 Ft

Hargitai György: Gyümölcsös ételek. Könyv-kuckó. (Príma szakács sorozat)
ISBN: 963-9263-14-4 fűzött: 475 Ft

Harrison, Paul: Panteista világnézet. Édesvíz. (Régi korok üzenete)
ISBN: 963-528-476-4 fűzött: 1250 Ft

Harsányi Jenő – Páthy Anna: Egy orvos a történelem sodrában. A halálraítél emlékezik. Püski.
ISBN: 963-9188-87-5 kötött: 1400 Ft

Hárs Ernő: Túl az Operencián. Összegyűjtött gyermekversek. Eötvös J. Kvk.
ISBN: 963-9024-99-6 fűzött: 1213 Ft

Hegedűs Géza: Irodalmi arcképcsarnok. 444 íróportré a magyar és világirodalomból: CD-ROM. Arcanum, Interpopulart.
ISBN: 963-86029-8-8 5600 Ft

Héjja Csaba: Minden, amit a nyelvtanulásról mindenki tudnia kellett volna. 1. Tudni, hogyan Okt. Stúdió.
ISBN: 963-00-4209-6 fűzött: 1490 Ft

Heljai Jenő: Humoreszkek. 1. köt. Papirusz Book.
ISBN: 963-9263-03-6 kötött: 1700 Ft

Herfort, Rosali: Szülinapi meghívók. Novum K. (Egyszerű és nagyszerű)
ISBN: 963-8060-96-4 fűzött: 690 Ft

Hérodotosz: A görög – perzsa háború. Osiris. (Sapientia humana)
ISBN: 963-379-309-2 kötött: 2980 Ft

Hé, te felnőt [hangk.], Babits M. Műv. Ház és Gyermek Ház – Tücsök Klub, 857 Ft

Hoff, Benjamin: Malacka és a tao. 2. jav. kiad. Tericum.
ISBN: 963-8453-47-8 kötött: 1470 Ft

Hoff, Benjamin: Micimackó és a tao. 3. jav. kiad. Tericum.
ISBN: 963-8453-46-X kötött: 1170 Ft

Hooper, Anne: Káma Szútra. Klasszikus szerelmi technikák mai szeretőknek. M. Kvkklub.
ISBN: 963-548-948-X kötött: 2900 Ft

Horváth Jánosné: Borpatika. Gyógyító borok, gyógylikörök, borral készült ételek. Parázs K.
ISBN: 963-85-959-3-0 fűzött: 1100 Ft

Hrabal, Bohumil: Tükrök árulása. Elbeszélések. Európa.
ISBN: 963-07-6784-8 kötött: 1800 Ft

Hüvelyk Panni. Horizont. (Mesés kifestő 3.)
fűzött: 222 Ft

I

Isépy Dezső: Gondolatok Horthy Miklósról és 1944. október 15-ről. Szerző.
ISBN: 963-640-731-2 fűzött: 880 Ft

J

Jakab László – Bölcskei András: Balassi-zótár. DE. BTK. Magy. Nyelvtud. Tansz. (Számítógépes nyelvtörténeti adattár 8.)
ISBN: 963-472-449-3 kötött: 2800 Ft

Jerusalem = Jerusaalem = Jeruzsálem. M. 1:13 000. city = Innenstadt = belváros. M. 1:8 500. Cartographia.
ISBN: 963-352-762-7 CM 750 Ft

Johnson, Paul: A modern kor. A 20. század igazi arca. Kairosz – XX. Század Int.
ISBN: 963-9302-20-1 kötött: 4600 Ft

Jordan, Robert: Hódít az árnyék. 2. köt., Beholder (Az idő kerek sorozat)
ISBN: 963-9047-67-8 fűzött: 1698 Ft

K

Kapocsy György: A magyarság nevezetes fái. Barangolás történelmi és irodalmi emlékhelyeken. Helikon.
ISBN: 963-208-664-3 kötött: 2760 Ft

Kaposvár. Térkép. Stadtplan. Map. M. 1:17 000. Cartographia.
ISBN: 963-352-365-6 CM 330 Ft

Kast, Verena: A jó barát. Mi fűzi össze és mi tartja életben a nők barátságát? Park. (Hétköznapi pszichológia)
ISBN: 963-530-568-0 fűzött: 1500 Ft

Kaszil Miklós János: Láz. Szerző.
ISBN: 963-640-813-0 fűzött: 440 Ft

Kellemen Sándor: Tizenhét nap az Ararát. Egy spirálfüzet anyagának hiteles átirata. Szerző.
ISBN: 963-640-755-X fűzött: 1100 Ft

Kellér Andor: Bal négyes páholy. K.u.K. K. (Unikum könyvek)
ISBN: 963-9173-66-5 kötött: 1600 Ft

Képes vadállat lexikon A-tól Z-ig. [Képes ismertető állatokról, élőhelyekről, szokásokról]. Graph-Art. (Tudorka atlaszok)
ISBN: 963-9325-04-X kötött: 1490 Ft

Királyi könyvek 1–9. kötet, 1527–1647. [CD-ROM]. Arcanum.
ISBN: 963-86118-1-2 11200 Ft

Kiss Csaba – Krnács András: Szövegyszerkesztési ismeretek. 2. kiad. Műszaki Kvk. (Az informatika alapjai)
ISBN: 963-16-2269-X fűzött: 720 Ft

Kiszely István: A magyarok eredete és ősi kultúrája. 1. Bőv. kiad. Püski.
ISBN: 963-9188-84-0 kötött: 4900 Ft

Kiszely István: A magyarok eredete és ősi kultúrája. 2. Bőv. kiad. Püski.
ISBN: 963-9188-86-7 kötött: 4900 Ft

Knight, Christopher – Lomas, Robert: A második Messiás. [A templomos lovagok, a torinói lepel és a szabadművészet nagy titka]. Gold Book.
ISBN: 963-9248-06-1 kötött: 1980 Ft

Knight, Christopher – Lomas, Robert: A múlt üzenete. Az önzívizet átvészelő őskori technológia. Gold Book.
ISBN: 963-9248-50-9 kötött: 1980 Ft

Kocsis István: Magyarország szent koronája. Püski.
ISBN: 963-9188-91-3 kötött: 1960 Ft

Kófalusi Pál – Kófalvy Gyula: Gépjárművek passzív biztonsága. Maróti-Godái.
ISBN: 963-9005-52-5 kötött: 4480 Ft

Költay-Kastner Jenő – Juhász Zsuzsanna: Magyar–olasz szótár. Akad. K.

ISBN: 963-05-7636-8 kötött: 8900 Ft

Kondríc Páter – Timár András: Az elektronikus kereskedelem jogi kérdései. KJK-Kerszöv.
ISBN: 963-224-555-5 fűzött: 4816 Ft

Közlekedéspolitikai, vasútfelújítási, informatika. MTA. (Magyarország az ezredfordulón.)
ISBN: 963-508-173-1 fűzött: 550 Ft

Kraft, Jim – Acey, Mark: Jobban szeretném a reggeleket, ha később kezdődnének! Szukits.
ISBN: 963-9278-77-7 kötött: 990 Ft

Kraft, Jim – Acey, Mark: Sok szeretettel neked! Szukits.
ISBN: 963-9278-78-5 kötött: 990 Ft

Kristó Nagy István: Gondolatár. Aforizmak, szállógék, idézetek: 20 000 bölcs gondolat az ókortól napjainkig [CD-ROM]. Arcanum, Interpopulart.
ISBN: 963-86029-7-X 5600 Ft

Krüger, Ursula: Zöldellő lakás. Ötletek a szobanövények felhasználására. Alexandra.
ISBN: 963-367-266-X kötött: 2480 Ft

Küng, Hans – Ching, Julia: Párbeszéd a kínai vallásokról. Palatinus. (Kereszténység és világvallások)
ISBN: 963-9259-47-0 fűzött: 1400 Ft

Kyoko Aihara: Gésák. Élő hagyomány. Design. (Titkos tanok sorozat)
ISBN: 963-00-3743-2 kötött: 5390 Ft

L

Lacika, Ján: Bratislava. Dajama. (Ismerjük meg Szlovákiát)
ISBN: 80-88975-17-4 fűzött: 1900 Ft

Lajos Mari – Hemző Károly: 66 karácsonyi édesség. 2. kiad. Aquila.
ISBN: 963-679-054-X kötött: 1980 Ft

Lajos Mari – Hemző Károly: 66 saláta. Aquila.
ISBN: 963-679-112-0 kötött: 1980 Ft

Lévai Katalin: A nő szerint a Világ. Osiris. (Osiris zsebkönyvtár)
ISBN: 963-379-933-3 kötött: 1500 Ft

Libik, András: Szép lányok és terroristák. Egy kalandos élet. Püedlo K.
ISBN: 963-9320-15-3 fűzött: 890 Ft

Linux kezdőknek. Minden, amit a LinuXRól tudni kell. Computer Panoráma.
ISBN: 963-7639-15-2 fűzött: 1990 Ft

Lurz Gerda: A 100 legjobb szárnyas finomság. Mindennapi és különleges recept nemcsak ingyeneknek. STB Kv.
ISBN: 963-03-7719-5 fűzött: 225 Ft

Lynds, Gayle: Kegyetlen hajsza. Joker X.
ISBN: 963-85898-7-6 kötött: 1590 Ft

M

Madarász Imre: "Kik hallgatjákok szerteszt daltokban...". Olasz klasszikusok – mai olvasók. Hungarovox.
ISBN: 963-9292-09-5 fűzött: 790 Ft

Magyar értelmező kéziszótár. [1.] A – K. 9. kiad., Akad. K.
ISBN: 963-05-7177-3 [hibás ISBN 963-05-6213-8] kötött: 4900 Ft (1–2.)

Magyar értelmező kéziszótár. [2.] L – Zs. 9. kiad. Akad. K.
ISBN: 963-05-7178-1 [hibás ISBN 963-05-6214-6] kötött: 4900 Ft (1–2. köt.)

Magyar kódex. 4. Reformkor és kiegyezés. Magyarország művelődéstörténete, 1790–1867. Kossuth.
ISBN: 963-09-4187-2 kötött: 7200 Ft

Magyarország autótatlasza. – Atlas von Ungarn. – Road atlas of Hungary. M. 1:360 000. 23 város térképével. Cartographia.
ISBN: 963-352-534-9 CM fűzött: 2000 Ft

Magyar századok. [10.] Gergely Jenő – Izsák Lajos: A huszadik század története. Pannonic.
ISBN: 963-9252-13-1 kötött: 3490 Ft

Magyar századok. [8.] Barta János ifj.: A tizen-nyolcadik század története. Pannonic.
ISBN: 963-9252-20-4 kötött: 1990 Ft

Márai Sándor: A négy évszak. Helikon. (Márai Sándor művei)
ISBN: 963-208-663-5 kötött: 1480 Ft

Marsh, Evelyn: Menekülés. Budakönyvek.
ISBN: 963-8296-52-6 fűzött: 749 Ft

Mauss, Marcel: Szociológia és antropológia. Osiris. (Osiris könyvtár.)
ISBN: 963-379-506-0 fűzött: 1800 Ft

McNab, Chris: Fallschirmjäger. A német ejtő-

ernyős-haderő képes története a II. világháborúban. Hajja. (20. századi hadtörténet)
ISBN: 963-9329-04-5 kötött: 2800 Ft

"Megvolt a keresztelős is". Dolgozatok Németh László irodalmi névadásáról. KLTE M. Nyelvtud. Int. (A debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Magyar Nyelvtudományi Intézetének kiadványai 75.)
ISBN: 963-472-469-8 fűzött: 933 Ft

Megyey Jenő: Esteledek. Kairosz.
ISBN: 963-85784-7-5 kötött: 6900 Ft

Menekülő szív. Kálnoky László emlékezete. Nap. (Emlékezet)
ISBN: 963-8116-66-8 kötött: 1800 Ft

Mikes, George: Tsi-Tsa és Tsai. Ciceró.
ISBN: 963-539-292-3 fűzött: 1190 Ft

Minden napra egy mese. 13. kiad. Móra.
ISBN: 963-11-7569-3 kötött: 2480 Ft

Molnár Pál: A dicsőség pillanata. Magyarország a hannoveri világkiállítás. Mundus.
ISBN: 963-8033-73-8 kötött: 1344 Ft

Móra Ferenc: Sétálni megy Panka.... 3. kiad. Móra.
ISBN: 963-11-7568-5 kötött: 980 Ft

Morris, Rick – Cork, Barbara – Goaman, Karen – Owen, Jennifer – Spellerberg, Ian – McKerchar, Marit – Wallace, Ian – Hume, Rob: A természet titkai és csodái. Holló.
ISBN: 963-9305-23-5 kötött: 2980 Ft

Moser György: A cardialis decompensatio kezelésének átfogó kérdései. Golden Book.
ISBN: 963-9275-08-5 fűzött: 3500 Ft

Mrsán Zoltán: Számítástechnikai kisszótár. Diaktéka. (Diák kiskönyvtár 20.)
ISBN: 963-9198-47-1 fűzött: 150 Ft

Munkások Magyarországon 1948–1956. Dokumentumok. Napvilág.
ISBN: 963-9082-72-4 fűzött: 2300 Ft

Murphy, Joseph: Tedd magad gazdaggá! Szakács.
ISBN: 963-9072-22-2 fűzött: 890 Ft

N

Nagy képes világtörténet. 7. köt. Marczali Henrik: Az újkor. 1. rész. A reformatio kora. Hasonmás kiad., Babis.
ISBN: 963-9272-19-1 kötött: 4000 Ft

Nagy Mari – Vidék István: Csodafiú szarvas. Gyékényből hajtogatott állat- és emberalakok. Szerző. (Kosárköltők kiskönyvtára 1.)
ISBN: 963-640-413-3 fűzött: 785 Ft

Nagy Mari – Vidék István: Gyí, paci, paripa. Gyékényből és kákából hajtogatott gondolatok. Szerző.
ISBN: 963-640-659-6 fűzött: 785 Ft

Nazari, Marco: Az Északi-sark. Az örök jég birodalma. Alexandra.
ISBN: 963-537-402-6 kötött: 5980 Ft

Négyágú síp – gyermekhangra. A határon túli újabb kisebbségi magyar gyermeklira antológiája. Eötvös J. Kvk.
ISBN: 963-9024-95-3 fűzött: 1531 Ft

Nemerkenyi Antal: Európa: az Északi-foktól Krétaig. Kossuth. (Kontinensről kontinensre)
ISBN: 963-09-4176-7 kötött: 6600 Ft

Nemes István: Bárgyú árnyak. 2. epizód. Nabumm. Cherubion.
ISBN: 963-9110-73-6 fűzött: 998 Ft

Nickles, Michael: PC-tuningolás 2000. 1. Computer Panoráma.
ISBN: 963-7369-14-4 fűzött: 1990 Ft

Nyugat-Törökország, Dél-török Riviéra = Westtürkei, Südküste = Tirquie Occidentale, Sud = Western Turkey, Turkish Riviera (South Coast). M. 1:800 000. Cartographia.
ISBN: 963-352-430-X CM 850 Ft

O

Óvodai jelek mondókákkal. Horizont. (Mesés kifestő 5.)
fűzött: 258 Ft

P

Paizs Tibor: Bestiárium. Frivol és fanyar versek. Penna K.
ISBN: 963-85211-2-0 fűzött: 890 Ft

Payne, C. D.: Leáncolt ifjúság. Nick Twisp naplója folytatódik. M. Kvkklub.
ISBN: 963-547-201-3 kötött: 1550 Ft

Pethő Menyhért: Mezőgazdasági növények élettana. 2. átd. kiad. utány. Akad. K.

webconsult

► Arculattervezés, Interaktív honlapok készítése, ►
► Internetes alkalmazásfejlesztés, Elektronikus kereskedelem ►
► Szaktanácsadás ►

Telefon: 432-9435, 432-9436, 261-2160

<http://www.webconsult.hu>

ISBN: 963-05-7468-3 kötött: 3200 Ft
Plattner, Elisabeth: A nevelés mindennapi művésze. Hogyan bánjunk derűs és ördögien rossz gyermekeinkkel? Szóke H. (Futura könyvek)
 ISBN: 963-650-178-5 kötött: 1780 Ft
Plesu, Andrei: A madarak nyelve. Jelenkor. (Dianoia)
 ISBN: 963-676-228-7 fűzött: 990 Ft
Polonsky, W. Brett: Hivatalos Microsoft Front-Page 2000-könyv. Szak K.
 ISBN: 963-9131-28-8 fűzött: 4500 Ft
Pótlapok a Hatályos jogszabályok gyűjteménye című kiadványhoz, 114. 2000. augusztus 31-i állapot. KJK-Kerszöv.
 ISBN: 963-222-322-5 fűzött: 19656 Ft
Pozzi, Henri: A háború visszatér... Püski.
 ISBN: 963-9188-92-1 fűzött: 1200 Ft
Pozzi, Henri: Századunk bűnösei... 2. repr. kiad. Püski.
 ISBN: 963-8484-01-2 fűzött: 1500 Ft
Prause, Gerhard: 30-as vagy? Ajándék könyv minden 30–40 éves számára. General Press. (Különleges könyvek)
 ISBN: 963-9282-13-8 kötött: 1900 Ft
Prause, Gerhard: 40-es vagy? General Press. (Különleges könyvek)
 ISBN: 963-9282-14-6 kötött: 1900 Ft

R

Rád gondolok. Angol szerelmes versek. General Press. (Szép versek, szép köntösben)
 ISBN: 963-9076-04-X bársony: 598 Ft
Radnai Gáborné: A halál orvosa. Könyvkuckó.
 ISBN: 963-9077-90-9 fűzött: 625 Ft
Radnai Gáborné: Édes rabság. 2. kiad. Impresszum. (Romantika sorozat)
 ISBN: 963-9265-07-1 fűzött: 625 Ft
Radnai Gáborné: Eljártott tisztesség. Impresszum. (Romantika sorozat)
 ISBN: 963-85899-5-7 fűzött: 625 Ft
Radnai Gáborné: Halhatatlan szerelem. [Szerelem életré-halálra...]. Impresszum. (Romantika sorozat)
 ISBN: 963-85913-6-6 fűzött: 625 Ft
Radvány Zsuzsa – Juhász Magda: Mesevonal. Program Junior K.
 ISBN: 963-8198-56-7 kötött: 350 Ft
Reischauer, Edwin O.: Japán története. 2. kiad. Maecenas. (Maecenas történelmi könyvek)
 ISBN: 963-645-072-2 kötött: 2500 Ft
Remarque, Erich Maria: Az ígért földje. Aquila.
 ISBN: 963-679-106-0 kötött: 2190 Ft
Ripley, Alexandra: Forrongó lélek. regény. 1. köt. Fiesta – Saxum.
 kötött: 2400 Ft (1–2.)
Ripley, Alexandra: Forrongó lélek. Regény. 2. köt. Fiesta – Saxum.
 kötött:

Roberts, Monty: Az igazi suttyó. Bastei Budapest. (Orion könyvek)
 ISBN: 963-296-419-5 fűzött: 1400 Ft
Roberts, Nora: A szegény leánya. Gabo.
 ISBN: 963-9237-28-0 fűzött: 990 Ft
Root, Michael – Boer, James: DirectX. Pannem. (Programozók könyvtára)
 ISBN: 963-545-251-9 kötött: 7900 Ft

S

Said, Edward W.: Orientalizmus. Európa.
 ISBN: 963-07-6825-9 kötött: 2900 Ft
Sanders, Lawrence: McNally dilemmája. Gold Book.
 ISBN: 963-9248-52-5 kötött: 1399 Ft
Sára Péter: A minden titkok költője. Tanulmányok Ady Endréről. Püski.
 ISBN: 963-9188-96-4 fűzött: 880 Ft
Schmieke, Marcus: A vaszati alapjai. Édesvíz.
 ISBN: 963-528-472-1 kötött: 1300 Ft
Segal, Julia – Simkins, John: Anyunak szüksége van rám. Sérült szülők, egészséges gyerekek. Pont. (Gyermekvédelmi kis-könyvtár)
 ISBN: 963-9312-06-1 fűzött: 1540 Ft
Shelby, Philip: Az Édentől távol. I.P.C. Kvt. (I.P.C. könyvek)
 ISBN: 963-635-185-6 fűzött: 990 Ft
Shelley, Percy Bysshe – Keats, John: Shelley és Keats versei. Sziget. (Sziget verseskönyvek)
 ISBN: 963-8138-51-3 kötött: 1450 Ft
Signol, Christian: Csillagok Útja. M. Kvkklub.
 ISBN: 963-547-196-3 kötött: 1590 Ft
Simai Mihály: Tündérkarácsony. 2. átd. kiad. Bába.
 ISBN: 963-9144-02-9 fűzött: 650 Ft
Spurgeon, Maureen: Dörmi Maci barátai. Brown Watson K.
 ISBN: 0-7097-0898-X kötött: 980 Ft
Spurgeon, Maureen: Dörmi Maci kalandjai. Brown Watson K.

ISBN: 0-7097-0776-2 kötött: 980 Ft
Stackpole, Michael A.: Harcos: en garde. Beholder. (Battletech)
 ISBN: 963-9047-65-1 fűzött: 1198 Ft
Steele, Danielle: Vele vagy nélküle. 4. kiad. Maecenas Kvt.
 ISBN: 963-9025-93-3 fűzött: 625 Ft
Sule, Michael: Egy bolond százat csinál. Radiant BT. (Rejtő Jenő világa)
 ISBN: 963-00-4471-4 fűzött: 690 Ft

Sz

Szabadi Judit: Rippl-Rónai. 4. kiad. Corvina.
 ISBN: 963-13-4955-1 kötött: 5400 Ft
Szabó István: Pszichológia. Általános és személyiség-lélektani ismeretek. Eötvös J. Kvt.
 ISBN: 963-9024-92-9 fűzött: 1568 Ft
Szabó Lőrinc: Szél hozott, szél visz el. Alexandra.
 ISBN: 963-367-802-1 kötött: 1980 Ft
Szabó Magdolna, M.: Lélekfogó. Bába. (Tisza hangja 32.)
 ISBN: 963-9144-91-6 fűzött: 498 Ft
Szalai Zoltán: Magyar – angol útikönyv. Diaktéka. (Diák kiskönyvtár 18.)
 ISBN: 963-9188-42-0 fűzött: 150 Ft
Szántó György Tibor: Anglikán reformáció, angol forradalom. Európa.
 ISBN: 963-07-6835-6 kötött: 2900 Ft
Szántó Tibor: Betű & génusz. Szántó Tibor tipográfiai tervei kedvelt olvasmányaihoz. Balassi.
 ISBN: 963-506-353-9 kötött: 3800 Ft
Szatyor Miklós: Európa denevérei. Pro Pannonia. (Pannónia könyvek)
 ISBN: 963-9079-58-8 kötött: 2500 Ft
101 dolog, amit jó lett volna tudni a nőkről. Gondolatok autózvezetésről, autováásárlásról és mindarról, ami ezekkel jár. Szukits. (Meglépetés könyvek)
 ISBN: 963-9278-73-4 kötött: 990 Ft
A 100 legjobb hűsös jó falat. Mindennapi és különleges nemcsak inyeneknek. STB Kvt.
 ISBN: 963-9266-18-3 fűzött: 225 Ft
Székely Regina: Egy kis hazai. [A kerítés is kolbászból van]. Parázs K.
 ISBN: 963-8595-92-2 fűzött: 1500 Ft
Szepes Mária: A mindennapi élet mágiája. Édesvíz.
 ISBN: 963-528-364-4 fűzött: 990 Ft
Szigeti József: Intellektuális önéletrajzom. A szellemi ébredéstől társadalmi hivatásra ébredésemig, 1921-1948. Eötvös J. Kvt.
 ISBN: 963-9024-93-7 fűzött: 990 Ft
Sziklák alatt. Tatay Sándor emlékezete. Nap. (Emlékezet)
 ISBN: 963-8116-65-X kötött: 1800 Ft
Szinyei József: Magyar írók élete és munkái. Arcanum.
 ISBN: 963-86029-9-6 22400 Ft

T

Takács Tibor: A fejlődés iskolája. Asztrológiai kézikönyv. Elhéra K.
 ISBN: 963-8586-2-6 fűzött: 1950 Ft
Tamási Áron: Abel. Trilógia. Ciceró.
 ISBN: 963-539-318-0 kötött: 1980 Ft
Tamási Áron: Hűségés Mártonka. Direkt Kft.
 ISBN: 963-367-803-X kötött: 1690 Ft
Tatarkiewicz, Wladyslaw: Az esztétika alapfogalmai. Hat fogalom története. Kossuth.
 ISBN: 963-09-4185-6 kötött: 2980 Ft
Temesi Ferenc: Az éjfélti utas. Ister. (Ister kortárs írók)
 ISBN: 963-9243-23-X fűzött: 1350 Ft
Templomok a történelmi Magyarországról. Publi-City "1492". (Nemzeti örökségünk)
 ISBN: 963-85926-0-5 kötött: 7800 Ft
Természet és szabadság. Humánológiai olvasókönyv. Osiris – ELTE Szociológiai és Szociálpol. Int. Humánológiai Szakirány. (Osiris tankönyvek)
 ISBN: 963-379-898-1 kötött: 2680 Ft
Tibullus, Albius – Propertius, Sextus Aurelius – Ovidius Naso, Publius: Tibullus, Propertius, Ovidius versei. Sziget. (Sziget verseskönyvek)
 ISBN: 963-8138-50-5 kötött: 1450 Ft
Tóth Árpád: Tóth Árpád összegyűjtött versei és versfordításai. Osiris. (Osiris klasszikusok)
 ISBN: 963-379-932-5 kötött: 2800 Ft
Tóth János: A mozgásszervek védelme gyermekkorban. Golden Book.
 ISBN: 963-9275-04-2 fűzött: 1980 Ft
Tóth Mihály: Gazdasági bűnözés és büncselekmény. KJK-Kerszöv.
 ISBN: 963-224-554-7 fűzött: 5152 Ft
Treben, Maria: Maria Treben új receptjei és élete. HungaLibri.
 ISBN: 963-9163-26-0 kötött: 1298 Ft

U

Ünnepekre. gyermekdalok. Kertek 2000.
 ISBN: 963-85888-3-7 kötött: 1650 Ft
Üzenet. Mondolatok, koanok és tanulságos történetek. Notesz+K Kft.
 ISBN: 963-04-7397-6 fűzött: 600 Ft

V

Vágó Zsuzsanna: Asszony szív és férfihűség. Vallomások a hűségéről. Kassák.
 ISBN: 963-9100-42-0 kötött: 790 Ft
Váradai Péter Pál: Erdély, Székelyföld. [7.] Homoródi-domság. Péter Pál K.
 ISBN: 963-86008-3-7 kötött: 3360 Ft
Városi és térségi közlekedés. MTA. (Magyarország az ezredfordulón.)
 ISBN: 963-508-175-8 fűzött: 450 Ft
Verne, Jules: Antifer mester csodálatos kalandjai. Unikornis. (Jules Verne összes művei 40.)
 ISBN: 963-427-385-8 kötött: 2900 Ft
Világtörténelmi enciklopédia. Reader's Digest válogatás. Reader's Digest K.
 ISBN: 963-8475-46-3 kötött: 9500 Ft
Vitaszek Krisztina: Magyar – német útikönyv. Diaktéka. (Diák kiskönyvtár 19.)
 ISBN: 963-9188-43-9 fűzött: 150 Ft
Víz, hő-, hangszigetelések. ÉTK M. Épít. Kat. Szerk. (Tervezési téma sorozat)
 fűzött: 1600 Ft

W

Walters, Minette: Erőszak. M. Kvkklub.

ISBN: 963-547-208-0 kötött: 1490 Ft
Wass Albert: Elvész a nyom. Kráter Műhely Egyes.
 ISBN: 963-9195-31-6 fűzött: 1380 Ft
Wilson, Hilary: A fáraók népe. A földművesektől az udvaroncokig. Gold Book.
 ISBN: 963-9248-11-8 kötött: 1980 Ft
Wolf, Tony: Óriások. Mesél az erdő a törpékről és állatokról, akikhez egy óriás érkezett. Juventus K. (Panoráma könyvek)
 ISBN: 963-7791-01-9 kötött: 1350 Ft
Wolf, Tony: Törpék. Mesél az erdő a törpékről, akik együtt éltek az állatokkal. Juventus K. (Panoráma könyvek)
 ISBN: 963-7791-12-4 kötött: 1350 Ft

Az összeállítás a Könyvtárellátó Közhasznú Társaság információs rendszere alapján készült. A felsorolt könyveket a Könyvtárellátó már felajánlotta megvásárlásra a könyvtáraknak, ill. megrendelhetők a társaság home lapján (www.kello.hu).

A legnagyobb választék A LÍRA ÉS LANT RT. BOLTJAIBAN

Internet: www.lira.hu, E-mail: lira@lira.hu

SAKKKÖNYVÁRUHÁZAK

Infotéka Könyvesbolt
 1088 Budapest, Rákóczi út 27/b
 Telefon/fax: 338-2739
 E-mail: muszaki.konyvaruhaz@lira.hu
Iskolacentrum
 1051 Budapest, Október 6. u. 9.
 Telefon: 332-5595
 Fax: 311-1876
 E-mail: iskolacentrum@lira.hu
Mediprint Orvosi Könyvesbolt
 1053 Budapest, Múzeum krt. 17.
 Telefon: 317-4948, fax: 484-0023
 E-mail: mediprint@lira.hu
Műszaki Könyvruház
 1061 Budapest, Liszt Ferenc tér 9.
 Hermész Díjas Könyvesbolt
 Telefon: 342-0353
 Fax: 342-1317
 E-mail: muszaki.konyvaruhaz@lira.hu
Technika Könyvesbolt
 1114 Budapest, Bartók Béla út 15.
 Telefon/fax: 466-7008

2000 Szentendre

Fő tér 5.
 Hermész Díjas könyvesbolt
 Telefon/fax: 26/311-245
3900 Szerencs
 Rákóczi út 82.
 Telefon: 60/306-791,
 fax: 47/362-631

FÓKUSZ KÖNYVÁRUHÁZAK

1072 Budapest, Rákóczi út 14.
 Hermész Díjas könyvesbolt
 Telefon: 268-1103,
 fax: 267-9789
 E-mail: fokusz.budapest@lira.hu
4026 Debrecen
 Hunyadi u. 8-10.
 Hermész Díjas Könyvesbolt
 Telefon: 52/ 322-237
 Fax: 52/416-091
 E-mail: fokusz.debrecen@lira.hu
3530 Miskolc
 Széchenyi u. 7.
 Telefon/fax: 46/348-496
 E-mail: fokusz.miskolc@lira.hu
7620 Pécs
 Jókai u. 25.
 Hermész Díjas könyvesbolt
 Telefon: 72/312-825,
 fax: 72/314-988
 E-mail: fokusz.peccs@lira.hu
6720 Szeged
 Tisza L. krt. 34.
 Hermész Díjas könyvesbolt
 Telefon/fax: 62/420-624
 E-mail: fokusz.szeged@lira.hu

k ö n y v á r u h á z
www.fokuszonline.hu
 e-mail: info@fokuszonline.hu
 kék szám: 06-40-FOKUSZ (365879)

KÖNYVKERESKEDELMI KÖZPONT

1033 Budapest, Szentendrei út 89–93.
T.: 388-7558, 437-2407, 437-2443, F.: 437-2442
Nyitvatartás: H–Cs.: 8–16h, P.: 8–13h
E-mail: vevoszolg@wkdc.hu,
wknagyker@wkdc.hu

ÚJDONSÁGAINKBÓL

AKADÉMIAI KIADÓ E-mail: custservice@akkr.hu Internet: www.akkr.hu	Simai Mihály – Gál Péter: Új trendek és stratégiák a világgazdaságban3000 Ft
	Herczeg Gyula – Juhász Zsuzsanna: Olasz–magyar szótár Új!8900 Ft
	Koltay-Kastner Jenő – Juhász Zsuzsanna: Magyar–olasz szótár Új!8900 Ft
	2000 novemberére várjuk: Új Magyar Irodalmi lexikon – három kötetes, felújított kiadás Várható ár:14800 Ft
 MŰSZAKI Könyvkiadó E-mail: vevoszolg@muszakikiado.hu Internet: www.muszakikiado.hu	Bügel György: Verseny az elektronikus üzletben3900 Ft
	A perifériákon – Polónyi Károly retrospektív naplója4200 Ft
	Józsa László: Marketingstratégia3900 Ft
	Alexander Redlich: Konfliktusmoderálás1980 Ft
	Gánti Tibor: Az élet általános elmélete2790 Ft
	Kropog Erzsébet: Környezettani vizsgálatok1390 Ft
	Körber Tivadar: Zeneirodalom I. Zeneirodalom II.1650 Ft/kötet
	Arday István – Rózsa Endre: Földrajz feladatgyűjtemény középiskolásoknak1390 Ft
	Csölle Anita – Kormos Judit: A brief guide to Academic Writing970 Ft
	Mértékváltó (segédeszköz a mértékváltáshoz)1900 Ft
	Gábos Adél – Halmos Mária: Számelmélet390 Ft
	Csatár Katalin – Gábos Ildikó: Számelmélet tanári útmutató680 Ft
	Pósa Lajos: Analízis I.620 Ft Analízis tanári útmutató590 Ft
KJK KERSZÖV E-mail: vevoszolg@kjk.hu Internet: www.kjk.hu	Gubán Ákos: A prezentációkészítés elméleti alapjai920 Ft
	Dobák Miklós: Szervezeti formák és vezetés4368 Ft
	Bakacsi Gyula: Szervezeti magatartás és vezetés4704 Ft
	Földes Gábor: Pénzügyi jog I.3500 Ft
	Földes Gábor: Pénzügyi jog II.3500 Ft

Keresse Partner boltjainkat!

AKADÉMIAI KIADÓ	MŰSZAKI KÖNYVKIADÓ	KJK – KERSZÖV
KIS MAGISZTER KÖNYVESBOLT 1053 Budapest, Magyar u. 40. Tel.: 327-77-96	Könyvtárellátó KHT. Kódex Könyvárúhá és Tankönyvcentrum 1054 Budapest, Honvéd u. 5. Tel./fax: 331-6350, 331-0126, 331-0127	KÖZGAZDASÁGI ÉS JOGI KÖNYVESBOLT 1051 Budapest, Nádor u. 8. Tel.: 317-40-35 Fax: 318-16-52

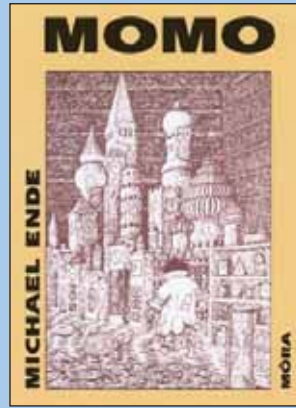
A CSALÁD KÖNYVESPOLCÁRA

A Móra Kiadó Téli Könyvvásári újdonságaiból

MÓRA
KIADÓ
Alapítva 1950-ben

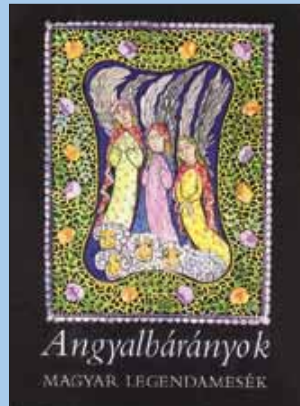
Móra Ferenc
SÉTÁLNI MEGY PANKA
(3. kiadás), 56 p., kötve, 980 Ft
A kis cipőre áhítózó cinege, a csókai csóka, a gavallér zsiráf, a didergő király és a virágszemű Panka a kisgyerek első versbéli és szívbéli barátai.
Móra Ferenc verses meséi, a játékosan perdülő ritmus, a csilingelő rím az értelmet is könnyen megnyitja a jóra. A kötet Reich Károly színes illusztrációval jelenik meg.

MICHAEL ENDE: Momo
(2. kiadás), 240 p., kötve, 1480 Ft
Momo, a történet borzas kis hősnője egy szál virággal a kezében és egy teknősbékával a karján sikeresen veszi fel a harcot a szürkek seregével, akik csalással elorozták az emberektől az időt. Minél inkább takarékoskodnak vele, annál szegényebb, sivárabb és hidegebb lesz a jelenük, és annál idegebbé válnak önmaguk számára is.
S kiderül: a reménytelenül betegnek tűnő világ gyógyítható. A kötet hosszú szünet után újra olvasható Kalász Márton fordításában.

ANGYALBÁRÁNYOK
Magyar legendamésék
(Móra Aranykönyvek),
128 p., kötve, 1780 Ft

A magyar államiság millenniumára megjelenő, legszebb és legértékesebb legendaméséket válogatta kötetbe Nagy Zoltán saját gyűjtéséből neves elődök munkájának felhasználásával. A mesekönyvet Sinkó Veronika szakrális és népi ihletésű, bájosan bumfordi rajzaival felnőtteknek és gyerekeknek egyaránt ajánljuk.

Kertész Erzsébet önéletrajzi regénye
FIÚT VÁRTAK, LÁNY SZÜLETETT
192 p., kötve, 1790 Ft

„Talán azért lettem író, mert bizonyítani akartam. Megmutatni apámnak, hogy nem olyan nagy szerencsétlenség, ha nincs fia.”

Megrendítően őszinte legújabb regényében, ez egyszer ő maga a regényhős, a régimódi kisasszonyból lett modern, független szellemű író, a szeretteiért rettegő anya és feleség. Aki kilencven évesen is őriz valamit kamaszkori önmagából.

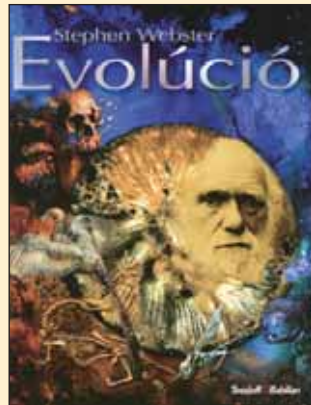
A könyvek megvásárolhatók a könyvesboltokban, kereskedőknek forgalmazza a Lap-Ics Kft.
1134 Budapest, Váci út 45. Tel.: 359-0422, fax: 350-6623

A Tessloff és Babilon Kiadó novemberi könyvajánlatai

Erik Zimen: Farkasok
(MI MICSODA sorozat
60. kötete) Fogy.ár: 1650 Ft

A nagy tudású és személyes élményeiről igen olvasmányosan beszámoló farkas-kutatótól sok izgalmas kérdésre kaphatunk választ. A kötet szemléletesen mutatja be az ember és farkas közti bonyolult kapcsolatot, a farkasok jövőjét, és elmondja, hogy mit kellene tennünk védelme és szaporodásának biztosítása érdekében.

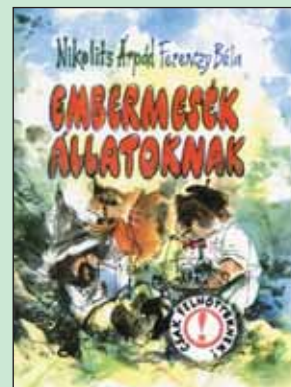
Stephen Webster: Evolúció
Fogy.ár: 2890 Ft

A Bolygónk a Föld című reprezentatív kiadványunk után újabb, rendkívül gazdagon illusztrált kézikönyvvel jelentkezik kiadónk.
Lebilincselő módon, példák és képek sokaságával igyekszik választani mindazokra a kérdésekre, amelyek a darwini evolúcióelmélettől a genetikai kutatásokig az evolúció fogalmát érinthetik.

Könyvszenzációk a Háttér Kiadótól

Dr. Susanne Forward: MÉRGEZŐ SZÜLŐK
Lélek-kontroll sorozat, kb. 1300 Ft
A szerző számos döbbenetes esetleírással illusztrálja a szülő és a gyerek között fennálló, gyakran toxikus kapcsolatot. A könyv arra buzdít, hogy az áldozatok felismerjék magukban a sérült gyermeket, és ezáltal meggyógyítsák azt – legyünk akár mérgezett áldozatok, akár mérgező szülők mi magunk is.

Nikolits Árpád – Ferenczy Béla: EMBERMÉSÉK ÁLLATOKNAK
1498 Ft

A Kerekerdő lakói természetesen állatok, de mit tesz isten – és uram bocsá, mit tesznek a szerzők – tökéletesen úgy viselkednek, akár az emberek. Vagy még úgyabban... A mesét rendkívül szórakoztatóan papírra vető és megrajzoló szerzőpáros tagjai némely bölcs fricskát is megengednek maguknak az új idők új embereiről, azaz, bocsánat, állatairól. Hiszen, mint tudjuk, nagy az isten állatkertje, és nemcsak a Kerekerdőben...

Az ajánlatunkban szereplő könyvek megrendelhetők a Tessloff és Babilon Kiadó címén:
1075 Budapest, Károly krt. 3/a. Telefon: 322-3871

Háttér Kiadó
1134 Budapest, Váci út 19. 11–12. épület
Levél cím: 1525 Budapest, Pf. 97.
T/F: 320-8230, 329-7293, Üzenetrögzítő: 221-6239
E-mail: hatterkiado@matavnet.hu